

Julkaisija: Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
PL 67, 20101 TURKU 10, PS-tili TU 5138 66-3

Toimitti: Raino Pönni (vastaava)
Esko Gustafsson (havaintotoimikunta)
Antti Karlin (-" -)
Jouni Saario (-" -)
Olli Tenovuo (-" -)

Piirroksat: Anneli Lehtinen (kannet, s.6, 55, 58)

Sisällys:

Saatteeksi	1
Ossi Pihajoki: Vedenpinnan laskun vaikutus Liesjärven linnustoon ..	2
ATK & REP: Aikamme linnunnimiä 2	5
Antti Karlin: Kesäkatsaus 1977	7
Esko Gustafsson: Varpuspöllövaellus 1974-1975	17
Matti Eloranta & Jouni Saario: Syysmuutosta 1972, 1973, 1976	20
Esko Gustafsson: Satakielen levinneisyys TLY:n alueella	31
Olli Tenovuo: Rariteettikatsaus 1975-76	36
Heikki Karhu: Jääkyhky ja myrskypääsky	53
Raino Pönni: Ankkoja	56
Juha Vuorinen: Yhteinen ongelmamme - TLY	57
Raino Pönni & Juha Vuorinen: TLY:n toimenkuvat, ehdotus	59
Toimintakertomus 1977	62
Arvoisa Ukuli-lehden vastaava toimittaja	67
Äänihavainnot sammakoista talteen	69

Turun yliopiston offsetpaino 1978

SAATTEEKSI

Pihajoen Liesjärvitutkimus on alunperin kirjoitettu lääninhallituksen tarpeisiin ja kopioitu sitten sellaisenaan Ukuliin tekijän ystävällisesti muistaessa toimitustakin. Nämä taustatiedot riittävät selitykseksi seutukaavojen tarkasteluun.

Maailman ensimmäiset kesä- ja syyskatsaukset TLY:n toimialueelta ilmestyvät tässä Ukulissa. Koska ne ovat ainoita tulevien katsausten kiinnekohtia, ovat jutut melko yksityiskohtaisia kuten Saariokin huomauttaa. Tekijöillä lienee ollut ongelmia myös kirjoitusten laadinnassa vertailukohtien puuttumisen vuoksi, minkä 10 vuoden talvihavainnot nähnyt Gustafsson selvästi vahingoniloisena toi esille.

EG:n varpuspöllövaellus ja satakielijuttu edustavat artikkelityyppiä, joka tulee yleistymään, tosin ehkä vielä lyhyempänä.

Vaikuttaa siltä kuin rariteettikatsaukset olisivat hyvinkin luettua tekstiä. Onhan noilla "mahdollisuuksien rajamailla" -tilanteilla todella oma mielenkiintonsa. Sitäpaitsi juuri ilmiöiden ääriarajoilla (tässä lintujen levinneisyyden raja-alueilla) on kehityksen suunta usein selkeimmän nähtävissä.

Kaksiosainen kirjoitus aikamme linnunnimistä on tarkoitettu avuksi niille lukijoille, jotka eivät ole joutuneet käytännön tietä oppimaan ornitologiansa ja kuitenkin törmäävät näihin nimiin jopa Ukulia lukiessaan. Jatkoksi tarvittaisiin muun linnustolangan (ei linnunnimiä) esittely, mutta tekijöistä ei ole tietoa. Kirjoitusten tarpeellisuutta osoittaa, että jo 1. osan jälkeen yleensä hyvin asioista perillä oleva H. Velmalakin mainitsi oppineensa jotain uutta.

Havaintojen luotettavuus ja kritiikki yleensä on ollut monien murheena ja nyt H. Karhu viran puolesta valottaa asiaa melkein laidasta laitaan. Eikä malta olla syyttämättä eräitä tiettyjä henkilöitä alhaisesta kritiikin tasosta. (Vaikkei mitään nimiä mainitakaan, ne pystyy jokainen utelias helpolla selvittämään annettujen tietojen avulla, jopa kahdellakin tavalla.) Kun näin henkilökohtaisia väitteitä esitetään, kaivataan kyllä myös perusteita. Ja kuten eivät kaikki havainnot ole tosia, eivät myöskään kaikki esitetyt syytteet ole tosia. Kritiikkiä tarvitaan ehkä vielä enemmän muualla kuin maastossa! Joidenkin mielestä kai tekstiä olisikin pitänyt sensuroida, mutta aina sensurointia parempi keino on esittää vaihtoehto tai asettaa esityksen perusteet kyseenalaisiksi. Niin myös toimeni puolesta tein, otsikolla "ankkoja". Syytösten kohteiksi joutuneet eivät ehkä tähän tydy, mutta sana on vapaa heillekin ... (sitäpaitsi saatelapussa luki "älä muuta yhtään kirjainta")

Juha Vuorinen on pukenut sanoiksi osan siitä mikä lienee jokaisen hallituksen jäsenen päässä useinkin pyörinyt ja tapansa mukaan siirtyy heti konkreettisiin toimenpiteisiin. Jotenkin muuten saan sellaisen kuvan, että JV:n ja HK:n mielipiteet yhdistyksen toiminnan painopisteestä (- siitä mihin olisi eniten kiinnitettävä huomiota -) ovat melkein vastakkaiset, mutta saatan erehtyäkin.

Turku 15.04.1978 Raino Pönni

VEDENPINNAN LASKUN VAIKUTUS LIESJÄRVEN LINNUSTOON

OSSI PIHAJOKI

Yleistä

Liesjärvi on Turun ja Porin läänissä, Euran ja Laitilan kuntien rajalla, Hinnerjoen kirkonkylän eteläpuolella, Liesjärvenkulman kylässä sijaitseva järvi (peruskarttalehti n:o 1133 05), jonka vedenpintaa laskettiin muutama vuosikymmen sitten. Liesjärvestä tuli tällöin kaislan ja saran peittämä vesijättömaa, joka täyttyi vedellä tulvakausion aikana.

Liesjärven vesijättömaan pinta-ala on noin 70 ha. Rantaviivaa kertyy 4 km, josta puolet on suota (Liesrahka) ja kolmasosa peltoa. Koska Liesjärvi sijoittuu sekä Euran että Laitilan kuntien alueelle, jakaantuu se myös seutukaavallisesti Satakunnan ja Varsinais-Suomen seutukaavojen alueille. Vuonna 1973 ilmestyneessä Satakunnan virkistys- ja suojelualueita koskevassa vaihekaavassa Liesjärveä ei ole huomioitu. Haukiojan ja Kalinaisen tekemässä "Satakunnan luonnonsuojeluserelvitys 1976" Liesjärvi on arvioitu valtakunnallisen tason suojelukohteeksi. Lounais-Suomen seutukaavan suoja-alus suunnitelmassa vuodelta 1971 Liesjärveä ei ole huomioitu.

Vedenpinnan muuntelu

Liesjärven vedenpintaa laskettiin muutama vuosikymmen sitten 2-3 metriä, jolloin järvestä tuli vesijättömaa. Vuonna 1969 järven pohjoispään laskuoja padottiin vesihallituksen toimesta ja veden pinta nousi vajaan metrin. Tämän toimenpiteen ansiosta Liesjärvestä tuli muutamassa vuodessa erinomainen lintujärvi. Huolimatta siitä, että turvepato päästi vettä lävitseen ja vedenpinta laski loppukesällä, vettä riitti keväällä ja alkukesästä vesilintujen pesimiseen. Patoamisen ansiosta voitiin osaltaan vähentää myös Lapinjoen tulvapainetta.

Järven vedenpinnan nosto oli vesihallituksen rahoittama tutkimusprojekti, jossa seurattiin vedenpinnan noston vaikutusta turvelauttojen syntymiseen. Projektin aikana vedenpinnan nostamisesta koituneet haitat korvattiin maanomistajille. Projektin loputtua turvepato kaivettiin auki keväällä 1974 ja järvi palautui nopeasti kasvillisuuden peittämäksi vesijättömaaksi, jossa tulva-aikoja lukuunottamatta avovettä on vain alueen läpi kulkevassa uomassa.

Tutkimusmenetelmät

Liesjärvi on vuosina 1971 ja 1972 takseerattu Linkolan (1959) esittämän menetelmän mukaan, jossa (I) sinisorsa- ja telkkäkannat lasketaan huhti-toukokuun vaihteessa, (II) puoliskuskelijat toukokuun puolessa välissä, (III) sotkat ja uikut toukokuun lopussa sekä (IV) rantalinnut ja yöhuutajat juhannuksen tienoissa. Vuonna 1974 suoritettiin vain kaksi ensimmäistä laskentakierrosta ja vuonna 1977 ensimmäinen ja kolmas laskentakierros. Järvi on takseerattu kiertämällä järvi kävellen ympäri.

Ensimmäisellä, vapun tienoilla tapahtuvalla laskentakierroksella vesilinnut oli helppo takseerata, koska vesi on silloin korkealla. Toukokuun lopun laskentakierroksella vesi on laskenut ja ruoho kasvanut, jotenka osa linnuista jää tällöin havaitsematta. Kahlaajien ja rantaviivan tuntumassa pesivien pikkulintujen (kuten pajusirkku, keltavästäräkki ja ruokokerttunen) havaitseminen on hankalampaa kuin vesilintujen takseeraus, jotenka tuloksista saa vain auttavan kuvan näiden lajien runsaudesta.

Tulokset

Oheisesta taulukosta on havaittavissa vesilintukantojen romahdusmainen lasku vedenpinnan laskemisen myötä. Liesjärven pato aukaistiin vuoden 1974 huhtikuussa ja samana keväänä suuri osa järven entisistä vesilintulajeista jätti pesimättä. Vuosina 1971 ja 1972 Liesjärvi oli erinomainen lintujärvi ja vuonna 1971 saatu vesilintutiheys 109 paria/km² ja vesi- ja rantalintutiheys 154 paria/km² ovatkin Suomen oloissa poikkeuksellisen suuria. Laitilassa sijaitsevan eutrofisen Pehtjärven lintutiheydeksi on saatu 102,6 paria/km² ja vesilintujen osalta 59,3 paria/km² (Rautanen 1970). Lappeenrannan seudulla on useitten järvien vesi- ja rantalinnuston tiheydeksi saatu 100,3 paria/km² (Löfgren 1967).

Seuraavassa taulukossa on esitetty eri lajien

- I Parimäärät
- II Prosentuaalinen osuus vesilintupopulaatiosta
- III Parimäärä neliökilometriä kohden (ala 70 ha)

	I				II				III			
	1971	72	74	77	1971	72	74	77	1971	72	74	77
Härkälintu	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-
Mustakurkku-uikku	5	3	1	-	7	5	4	-	7	4	1	-
HeinäSORSA	24	22	16	7	32	36	64	50	34	31	23	10
Tävi	12	6	6	4	16	10	24	29	17	9	9	6
HeinäTävi	-	1	1	-	-	2	4	-	-	1	1	-
Jouhisorsa	2	5	-	-	3	8	-	-	3	7	-	-
Haapana	10	6	-	-	13	10	-	-	14	9	-	-
Lapasorsa	6	2	-	-	8	3	-	-	9	3	-	-
Tukkasotka	3	7	-	1	4	11	-	7	4	10	-	1
Punasotka	8	2	-	1	10	3	-	7	11	3	-	1
Telkkä	6	6	1	1	9	10	4	7	9	9	1	1
Nokikana	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-
yhteensä	76	62	25	14	100	100	100	100	109	89	36	20

Muiden lajien parimäärät vuosina 1971 ja 1972:
(+ = havaittu pesivänä)

	1971	72	77		1971	72	77
luhtahuitti	2	1		kurki	1	1	+
töyhtöhyppä	7	4	+	kalalokki	-	1	
taivaanvuohi	7	7	+	naurulokki	-	2	
kuovi	1	2	+	västäräkki	3	7	+
metsäviklo	1	2	+	keltavästäräkki	6	9	+
liro	7	10	+	pajusirkku	2	2	+
rantasipi	1	1		ruokokerttunen	5	3	+
punajalkaviklo	-	3	+	yhteensä	43	55	

Muuttavasta linnustosta

Koska järven pohjoispäässä oleva pato on aukaistu vain osittain, vesi pysyy nykyäänkin kevättulvien aikana padon yläreunan tasolla toukokuun alkupäiviin saakka. Huhtikuussa avoimna lainehtiva ruovikkojärvi vetäkin puoleensa muuttavia vesilintuja, jotka viipyvät paikalla siihen saakka, kunnes tulvajärvi muuttuu ruovikoksi. Mikäli veden pinta olisi korkeammalla, useat järvellä lepäilevistä vesilinnuista jäisivät sinne pesimäänkin.

Lintujen kevätmuuton erityispiirre Liesjärvellä on metsähanhien ja laulujoutsenten runsas esiintyminen. Joutsenet tulevat järvelle maaliskuussa ja viimeiset lähtevät vasta toukokuussa. Huippuaikana, huhtikuun puolessa välissä järvellä on nähty ruokailevan yli 50 laulujoutsenta. Metsähanhille Liesjärvi ja sitä ympäröivät suot ovat kerääntymispaikka, jossa ne viivyttelevät muuttoaan siksi kunnes lumet sulavat niiden pohjoisilta pesimäsoilta. Huhtikuun loppupäivinä järvellä on nähty ruokailevan yli 200 hanhea. Syysmuuton aikana Liesjärvellä ei ole nähty lepäileviä joutsenia tai hanhia, koska järven allas on tällöin yleensä kuiva. Mielenkiintoinen havainto on Liesjärvellä ainakin 13.6.1977 saakka oleksellut vanha laulujoutsen. Havainto viittaa siihen, että laji saattaisi lähivuosina pesiä järvellä varsinkin, jos sen vedenpintaa hieman nostettaisiin.

Yhteenvedo

Liesjärvi on Laitilan ja Euran rajalla sijaitseva kuivattu järvi ja nykyinen vesijättömaa, jonka pinta-ala on 70 ha. Vuonna 1969 järvi padottiin ja sen vedenpinta nousi vajaan metrin. Samalla Liesjärvestä tuli erinomainen lintujärvi. Vuonna 1974 pato aukaistiin ja vesilintujen määrät putosivat murto-psaan entisestä.

Lintujen kevätmuuton erityispiirre Liesjärvellä on metsähanhien ja laulujoutsenten runsas esiintyminen. Mikäli järven pinta voitaisiin palauttaa laskuojan padon korkeuteen, Liesjärvestä tulisi parissa vuodessa hyvä lintujärvi.

Haukioja, M - Kalinainen, P, 1977. Satakunnan luonnonsuojeluselvytys 1976. Satakunnan seutukaavaliitto. Sarja A:113.

Linkola, P. 1959. Zur Methodik der quantative Vogelforschung in den Binnengewässern. Ornithologica Fennica 36: 66-78.

Löfgren, S, 1967. Lappeenrannan järvien ja lampien linnuston koostumuksesta 1966-1967. Ibid. 44: 99-106.

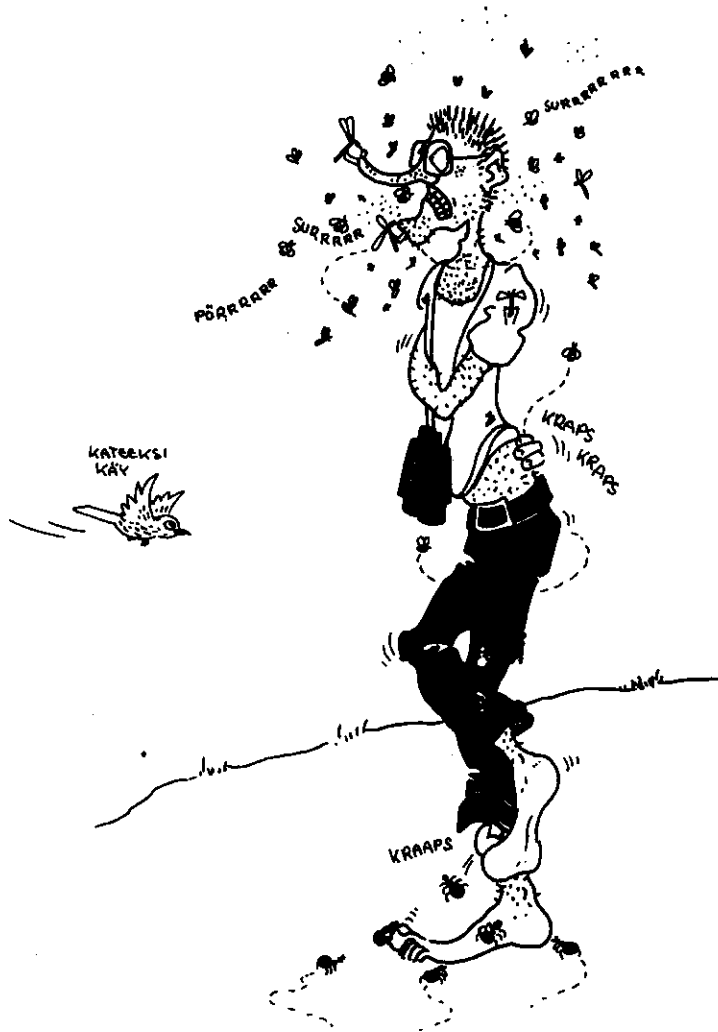
Pihajoki, O, 1971. Koskeljärven ja Liesjärven linnuston koostumuksesta vuonna 1971. Muistio vesihallitukselle.

Rautanen, H, 1970. Laitilan Pehtjärven vesi- ja rantalinnusto vuosina 1967 ja 1970. Tiedon antaja n:o 1.

Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 1971. Lounais-Suomen seutukaava. Suoja-alue suunnitelma. Suojelualueet ja -kohteet.

AIKAMME LINNUNNIMIÄ 2 ATK & REP

- Agentti:** A gentilis, kanahaukka
Annas pulla: Anas platyrhynchos, sinisorsa
Ark sp: (t. Arc sp) arktinen muuttaja, yl. vesilintu eli allimustalintu/pilkkasiipi.
Elis: Täysin uusi lintututtavuus, elämänpinna. Vaikka lajienmetsästäjä olisi hiljaa eliksen saatuaan, on tapahtuma kuitenkin helposti havaittavissa, sillä luonteesta riippuen metsästäjä joko
 a) hyppii 5 min tasajalkaa käsiään taputtaen
 b) hymyilee noin 2 h leveää autuasta hymyä tai
 c) ei siedä melua seuraavana aamuna.
Harmis: harmaahaikara
Kara: koskikara
Kavio: väännös Gaviasta
Kova: kovan rinnalla pelkkä harvinaisuus kalpenee. Pettämätön merkki kovan löytymisestä on, että porukka haihtuu puhelimiin antamaan hälytystä. (Varoitus: "se on kova" saattaa tarkoittaa myös erästä kaukoputkimerkkiä, piilomainnonnalta kun ei ole turvassa sitten missään.)
MTV: ei ole mikään pöllö, vain "mainostelevisio"
Pinna: pinnoja on, Rantaruohoa lainataksemme, elämän-, vuoden-, kuukauden-, rengastus, käsi-, jalka-, nenä- ja hajupinnoja ja tähän on mielestämme kyllä ehdottomasti lisättävä päivä- ja retkipinnat. Pinna itse on ensimmäistä kertaa mainitulla rajatulla alueella tai ajalla tavattu laji, ellei muuta mainita niin vuodenpinna.
Platari: platyrhynchos, sinisorsa
Poni: neljän kaakkurin parvi (≠ Ori = oriolus)
Prosu: pinnoja metsästävän ensimmäinen kiihkoton määrittely ko. lajista.
Rari: rariteetti, harvinaisuus
Rock-lintu: mainitaan eräessä Veltto-Virtasen levytyksessä, jossa tarkoitetaan Uuden Seelannin kiviä (Apteryx sp). Tutumpi laji on kuitenkin luotokirvinen, englanniksi Rock Pipit.
Sikari: Ruokki
Skooteri: engl. Scooter = Melanitta sp, lähinnä siis pilkkasiipi/mustalintu.
Skvatti: Squatarola, tundrakurmitsa
Sparvari: sparvhök, varpushaukka
Superkäpy: siivetön ruokki suoraan yli pohjoiseen matalalla kaarrellen uudenvuodenaattona 1978 (t. vastaava) tiainen. Jotkut purjelentäjät voivat puhua myös "tintissä kiertelevistä haukoista", jolloin tintti = nouseva ilmavirtaus, tolppa, konvektio. tipuista puhuva on lintuasioissa aina maallikko ehkä hautomoidenhoitajia lukuunottamatta.
V-1, V-2, V-3 järjestyksessä: riskilä, ruokki, kiisla, (saksalaisten sodanaikaisten ohjustyyppien mukaan)
Väsy: västäräkki
Yo-tintti: valkopäätiainen
 (Eräät yleisessä käytössä olevat lintujen triviaalinimet saattavat loukata joidenkin moraalikäsitteitä, siksi niitä ei ole UKulissa julkaistu.)

KESÄKATSAUS 1977

ANTTI KARLIN

Havaintotoimikunnan toimesta päätettiin 1977 ryhtyä keräämään myös kesähavaintoja TLY:n alueelta. Havaintojen keruuta varten laaditut kaavakkeet ovat vielä puutteellisia, koska tällaisen havaintojenkeruutyön organisointi vaatii oman aikansa. Tätä katsausta varten pyydettiin lähettämään pesimähavaintoja, pesintään viittaavia tai pesimäaikaisia havaintoja a.o. lajeista. Myös joitakin erikoishavaintoja on lähetetty. Esko Gustafsson on luovuttanut TLY:n alueen Atlas-havainnot. Täten havaintoja on saatu kaikkiaan 59 henkilöltä, joista kaavakkeen täytti 16 henkilöä. Näille kaikille havaintotoimikunta esittää lämpimät kiitokset.

Havainnoitsijat

Kari Ahola (KA), Turcka Aromaa (TA), Ralf Blomqvist (RB), Esko Gustafsson (EG), Matti Halttunen (MH), Antti Heikkilä (AH), Jari Helstola (JH), Esko Joutsamo (EJ), Kari Karanko (KK), Antti Karlin (AK), Olli-Pekka Karlin (OPK), Veli-Matti Karlin (VMK), Leo Karlson (LK), Osmo Kivivuori (OK), Juha Kääriä (JK), Ilkka Laiho (LLa), Unto Laine (UL), Tapio Lammes (TL), Esa Lehtikoinen (EL), Harry Lehto (HL), Ilpo Lumio (ILu), Rauli Lumio (RL), Jari Lähteenoja (JL), Vesa Muurinen (VM), Harri Päivärinta (HP), Jaakko Pulkkinen (JPu), Juhana Piha (JPi), Raino Pönni (RPö), Veijo Peltola (VP), Risto Penttinen (RPe), Lennart Saari (LS), Juhani Saarinen (JuS), Jouni Saario (JoS), Markku Saarinen (MS), Risto Saranto (RS), Pekka Siitonen (PS), Juhani Sundell (JS), Asko Suoranta (AS), Nils Söderman (NS), Olli & Rauno Tenovuori (ORT), Iiro Teuri (IT), Pekka Tuomola (PT), Juhani Vainio (JV), Rita Wallden (RW), Jaakko Wessman (JW), Ari Vienonen (AV), Hannu Virtanen (HV), Kimmo Virtanen (KV), Matti Valta (MV), Veijo Vänskä (VV), Tommi Yli-Sippola (TY) ja Turun Yliopiston eläintieteen el-kurssi (CL).

Muut käytetyt lyhenteet

ad = aikuinen, juv = nuori, k = koiras, n = naaras ja PLVK = Pohjolan linnut värikuvin. Kuntalyhenteet ks. Ukuli 12.

Atlasi tiedot

2-4	mahdollinen pesintä	esim. 03 = laulava koiras
5-12	todennäköinen "-"	esim. 05 = pysyvä reviiri
13-20	varma "-"	esim. 13 = poikue

675:25 tarkoittaa atlasruutua, ks. liitekarttaa.

Koska atlashavaintojen perusteella ei voi saada selville kyseisestä ruudusta jonkin lajin kokonaismäärää, olisi suotavaa, että atlasihmiset lähettäisivät a.o. lajeista tarkemmat tiedot tulevina vuosina omista ruuduistaan. Muuten toivotaan varsinkin ulko-saariston lintujen, peltopyyn, kangaskiurun ja peukaloisen havainnointia lisättävän.

Uivelo, pikkutikka ja satakieli käsitellään erillisissä katsauksissa.

Kuikka Kokonaiskanta alueella näyttää olevan noin 20-30 paria.

Nau, Högsar-Pansar	18.6.	1yks.	(LS)
Lok, Kallikari	27.7.	3kesäpuk.	(AS)
Yl, Vaskijärvi		kn+poikue	(NS)
Ku, Kyläjärvi	6.5-1.8.	kn (ei poik)	(ORT)
Ku, Työmies	22.8+1.9.	kn (ei pesinyt aik)	(")
Lok, Ahmasvesi	17.6.	kn	(UL)
Lok, Musta-alhonjärvi	18.5.	2kn	(UL)
Uu, Vekara	29.7.	2yks. ja 31.7. 1yks.	(AS)
Uu, Kuivirauma, Isojärvi		kn+pesä	(UL)
La, Otajärvi	23.5.	3kn ja 14.8. asti kn	(AS)
Ho 668:19 05 (OK)	Mu 669:29 05 (PS)	Uu 677:18 02 (RS)	
Nau 668:22 06 (KK)	Su 669:31 02 (ILA)	La 676:20 04 (UL)	
Kis 668:30 02 (KV)	Kii 670:31 04 (AV, ~~PS~~)		

Härkälintu Kokonaiskanta lienee 30-40 parin välillä.

Kis, Kavastonjärvi	1.-30.5.	kn	(IT&JS)
Ry, Aasla, Kramppi	13.5.-12.7.	2kn, 12.7. 2ad+2juv	(LS)
Tai, Rantalanlahti	7.5.	kn (merenlahti!!)	(JH)
Lok, Hakulanjärvi	17.6.	kn	(UL)
Veh, Vehmassalmi	19.-21.8.	1ad+2juv	(JH)
Veh, Myllyjärvi	7.5.	2kn, 21.8. 2ad	(JH)
Veh, Kaarna järvi	16.5.	kn	(UL)
Uu, Pyhämaa, Torlahti	kesäkuun alku	kn	(UL)
Kal, Vähäjärvi	16.5.	2kn (kesä:poikue)	(UL)
La, Pehjäjärvi	23.5.	ain. 3kn	(CL)
La, Otajärvi		koko kannan arvio 24 kn	(AS)
Kis 668:30 06 (KV)	Tai 673:20 05 (JK)	La 676:20 05 (UL)	
Kii 670:30 02 (AV)	Mi 673:21 13 (LK)	Py 677:20 06 (VM)	
Ku 672:19 02 (TA)	Veh 674:21 16 (JK)		

Mustakurkku-uikku Kokonaiskanta on noin 70-80 paria. Yleensä pesii

rehevissä sisäjärvisissä, mutta viime aikoina myös merenlahdissa yhä enemmän.

Kor, Norrskata		kn+pesä	(LS)
Kii, Omenajärvi	8.6.	2yks	(KV)
Par, Lampiträsk	V	kn (reviiri)	(EG)
Par, Mägbyträsk	V	kn (")	(EG)
Ry, Aasla	alueen max.määrä	16kn (väh. 4pesää)	(LS)
Vel, Teersalo-Palva	5.6.	3kn	(LS)
Vel, Lailuoto	26.6.	1ad	(AS)
Naa, Luonnonmaa		3kn+2yks (2pesää)	(JoS)
Mas, Kankaisten hiekkakuopat	7.6.	5yks (200m Ølampi!)	(HP)
Le, Mannerjärvi	2.6.	2yks	(EL)
Tai, Kaitainen		2kn+2pesää	(AS, ORT)
Ku, Kluuvi	6.5.-2.6.	kn	(ORT)
Ku, Leupunen	kesä 11-12	kn	(AS)
Ku, Boosta		4kn+4pesää	(ORT)
Ku, Sifre	kesä	kn	(")
Ku, Furuholm		3kn+2yks (3pesää)	(JoS)
Ku, Puorenjärvi	21.5.	kn	(AS)
Ku, Horsholma	24.5.	kn	(ORT)
Lok, Muntilanaukko	18.5.	6ad	(UL)
Uu, Vekara	29.7.	4ad+4juv	(AS)
Uu, Lepäinen	18.6.	1ad	(UL)
Kal, Salmijärvi	1.6.	2kn	(UL)
Kal, Kaitajärvi	26.6.	4-5ad+juveja	(")
La, Otajärvi		koko kanta 16kn (kaikki löydetyt pesät naurulek-	
		kikolonioloissa) (AS)	

Mustakurkku-uikku (jatkoa)

Kor 668:19 04 (KA)	Ku 672:19 20 (TA)	La 676:20 02 (UL)
Pern 668:29 05 (AV)	Kal 675:20 13 (UL)	Py 677:20 02 (VM)
Ry 670:20 18 (JPu)	Uu 676:17 13 (AS)	

Heinätavi Harvalukuinen pesijä.

Par, Älön, Pettebyviken	4.6.	kn	(EG)
Ha, Jokiniemi	28.5.	k	(KV)
Ry, Aasla	11.5.-25.5.	4k2n	(LS)
Ku, Puosletti	21.5.	k	(AS)
Uu, Kasarminlahti	14.5.	kn	(UL)
Uu, Lamminjärvi	13.6. ja 27.6.	2kn	(")
La, Otajärvi		4kn (arvio)	(AS)
Sä 667:27 05 (AV)	Tai 673:20 06 (RS)	La 676:20 04 (UL)	
Le 672:22 13 (MS)			

Jouhisorsa Harvinainen pesijänä.

Par, Lemlahti	17.5.	kn	(EG)
Ha, Jokiniemi	28.5.	k	(KV)
Ku, Iso-Hauteri	8.5.	kn	(ORT)
Ku, Työmies	23.5.	kn	(")
Uu, Lamminjärvi	27.6.	ad+4-5juv	(UL)
La, Otajärvi	7.-28.5.	2kn	(AS)
Mu 669:28 02 (KV)	Kii 670:30 05 (AV)	Py 677:20 02 (VM)	
Sa 670:28 02 (KV)	Uu 677:19 04 (UL)		

Lapasotka Harvalukuinen ulkosaaristopesijä.

Ku, Porkankari	10.6.	1yks	(ORT)
Lok, Pitkäluoto		n.5kn	{ UL&RB }
Uu, Vaakua		n.3kn	{ " }
Uu, Lepäinen		2-3kn	{ " }
Uu, Vekara		1-2kn	{ " , AS }
Kor 664:18 06 (HL)	Uu 677:18 05 (RS)		

Alli Pesinee ulkosaaristossa.

Dr, Skäret	11.6.	1yks	(JL)
Ku, Anavainen	2.7.	2paik.	(ORT)
Ku, Anavainen	23.8.	9yks W(aikaista muuttoa?)	(ORT)
Kor 664:18 02 (HL)	Uu 677:18 02 (RS)		

Mustalintu

Ku, Porkankari	10.6.	9k	(ORT)
Dr 663:24	26.6.	5yks	(ILu)
Uu 677:18 02 (RS)			

Haahka Havainto viittaa siihen, että kaksi naarasta muninut samaan pesään (ks. PLVK). Ku, Tjusgrund 8.5. 8- ja 9 munaiset pesät (ORT)

Merihanhi Nykyinen kanta lienee noin 40-50 paria.

Vä, Vårdkassudd	16.7.	kn+5juv	(JL)
Vel, Kettumaa	5.6.	2yks	(LS)
As, Lempisaari	10. ja 19.5.	4yks	(VP&RW)
Ku, Lembotoin	27.7.	6yks	(AS)
Ku, Lypertön saaristo		29kn (29 pesää)	(ORT)
Tai, Vähä-Koiluoto	27.7. n.	20yks	(AS)
Lok, Iso Lehmämaa	27.7.	2yks	(")

Merihanhi (jatkoa)

Kor 664:18 20 (VV) Le 672:22 02 (MS) 677:18 14 (RS)
 Kor 664:20 20 (VV) Tai 673:20 04 (JK)

Kyhmyjoutseen Nykyinen kanta lienee yli 50 paria.

Dr, Trutörn	20.8.	kn	(JL)
Dr, Rönnskär	25.6.	kn	(JL)
Nau, Jäämaluoto	25.6.	1yks	(LS)
Par, koko kunta	11-13kn	(arvio)	(EG)
Ry, Aasla		kn+5juv	(LS)
Ry, Airismaa, Kirveenrauma		kn+pesä	(")
Kaa, Kuusistonlahti		kn (pesintä epäonnistui EG)	
Tu, Ruissalo		2kn+2pesää	
Vel, Kettumaa	5.6.	1yks	(LS)
Ku, Kluuvi		kn	(ORT)
Ku, Vähä-Hauteri		kn+pesä	(ORT)
Ku, Sifre		kn+5juv	(")
Ku, Työmies		ain. 4kn (23.5. 2hautovaa)	(")
Ku, Rahi	20.8.	2ad+2juv	(JH)
Ku, Salmitunlahti		kn+pesä	(AS)
Ku, Ambatinaukko	4.6.	2yks	(")
Ku, Laupusensalmi		kn+5juv	(")
Ku, Furuholm		kn+pesä+3kn+1yks	(JoS)
Tai, Antinkari		kn+poikue	(ORT)
Tai, Kolkanaukko		kn+5juv +1ad	(JH)
Lok, Hakalanjärvi		kn	(UL)
Lok, Ahmasvesi		2kn	(")
Lok, Kirsta	26.6.	3yks	(KV)
Lok, Pelluodonaukko	26.6.	kn+4juv+2kn	(")
Lok, Pörkinrauma		kn	(")
As, Louhisaarenlahti	V	2yks	(VP&RW)
Dr 664:22 04 (ILu)	Sä 667:27 04 (AV)	Ku 672:19 04 (TA)	
Kor 664:18 20 (VV)	In 670:18 08 (OK)	Le 672:22 20 (MS)	
Kor 664:20 02 (VV)	Ry 670:21 02 (JW)	Uu 677:18 20 (JV)	
Kor 667:18 02 (LS)	Mer 671:21 18 (JW)	Uu 677:19 04 (UL)	

Joutseen Kii, Omenajärvi 1.6. 4yks ja 7-8.6. 1yks (KV)Mehiläishaukka Piileskelevä, harvalukuinen pesimälintu.

Tu, Pääskyvuori	20.7.	1yks	(AS)
Kos, Hevonlinna	19.6.	1 "	(OPK)
Ku, Laupunen	27.7.	1 "	(AS)
Ku, Kiparluoto	31.7.	1 " NE	(AS)
Uu, Vekara	28.- 30.7.	1 "	(AS)
La, Nästi	14.8.	1 "	(")
La, Otajärvi	14.8.	1 "	(")
Sä 667:27 02 (AV)	Pern 669:28 02 (KV)	Kii 670:30 02 (KV)	
Kis 668:30 02 (AH)	Ry 670:21 02 (JW)	As 672:21 04 (RL)	
Mu 669:29 06 (PS)			

Ampuhaukka Muutama pari pesii (ks. PLVK).

Ra, keskusta	8.7.	1yks	(HP)
Ra, tehtaat	13.7.	adk	(")
Ku, Anavainen	2 kesähavaintoa	(M. Soikkeli)	
Vah 673:24 02 (JS)	My 675:22 16 (TY)	La 676:22 02 (TY)	
Veh 674:21 19 (JK)			

Ruskosuuhaukka Nykyinen kanta on noin 15-20 paria.

Par, makeavesiallas	3kn	(2pesää+1treviiri)	(EG)
Kaa, Kuusistonlahti	kn		(")
Pai, lahti	15.5.	k2n	(ORT)
As, Louhisaarenlahti		k	(VP&RW)
Tai, Antinkari	1.8.	1yks	(ORT)
Uu, Kasarminlahti		kn	(UL)
Uu, Lamminjärvi		kn+pesä	(")
La, Otajärvi		5kn (14.8.k+8juv)	(AS)
Ke 668:26 16 (OK)	Tu 671:23 04 (MS)	Le 672:22 16 (MS)	
Sau 669:26 04 (OK)	Kii 671:31 11 (AV)	Tai 673:20 18 (JK)	
Pern 669:28 20 (KV)	Mer 671:21 07 (MS)	Py 677:20 20 (VM)	
Kis 669:30 05 (KV)			

Tuulihaukka Muutama pesälöytö sekä saalistavia lintuja.

Par, Alön, Mustfinn	18.5.	k	(EG)
Tu, omikulkutie/moottoritie	12.6.	k	(")
Li, Vintala	21.6.	k	(EG)
Le, Hirvijoki	20.7.	1yks	(ORT)
Kar, Tilkanen		kn+pesä	(OPK)
Pö, Karhunoja		kn+pesä	(VMK)
Vel, Shell	3.7.	k	(OPK)
Lok, Kallikari	31.7.	1yks	(AS)
La, Otajärvi	24.7.	1juv, 14.8. 1yks	(")
Nau 668:22 02 (KK)	Ry 670:20 02 (JPu)	Mer 671:21 03 (MS)	
Ke 668:25 02 (O. Kanerva)	Ry 670:21 02 (JPu)	As 672:21 04 (RL)	
Kis 668:30 05 (AH)	Tu 670:23 04 (MS)	Veh 674:21 05 (JK)	
Ha 669:27 02 (AV)	Kaa 670:24 02 (MS)	Uu 677:18 02 (RS)	
Kis 669:30 02 (KV)	Sa 675:22 16 (KV)	La 677:20 04 (VM)	

Metso Harvalukuinen.

No, Pukkipalo	31.5. 1yks (CL)	Au, Kärrinpaltta	6.7. n+poikue (JoS)
Kor 668:19 02 (KA)	Kii 670:31 13 (AV)	La 675:22 06 (TY)	
Pern 668:28 06 (AV)	Vah 673:24 20 (JS)	Yl 675:24 02 (NS)	
Kis 669:30 02 (KV)	Kar 673:27 04 (OPK)	Py 677:20 02 (VM)	

Peltopyy Varmasti havaintoja yleisempi!!!

Tu, Pansio VII 4yks (EL), Uu, Hanko kn+poikue (UL), Py 677:20 13 (VM)

Kar, Kyrö kn+poikue (J. Leinonen)
 Kurki Pesii sopivilla soilla ja rannoilla.

Dr, Kasnäs	20.5	Ä	(ORT)
Par, Lemlahti		kn+pesä	(EG)
Pai, lahti		2kn+1juv (toinen kn ei juv)	(EG, AS)
Ku, Puosletti	21.5.	Ä	(AS)
Vah, Vajosuo		kn	(MV)
No, Kurjenrahka		4kn	(")
My, Pukkipalonrahka	12.5.	tuhottu pesä	(MV)
My, Valastensuo		kn	(")
La, Tomassuo	9.5.	1lymyilevä+11yks	(AS)
La, Nästi		kn+2juv	(")
La, Otajärvi		4kn	(")
Pern 668:29 05 (AV)	Le 672:22 20 (MS)	Yl 675:24 04 (NS)	
Kis 669:30 02 (KV)	Tai 673:20 08 (JK)	La 676:20 04 (UL)	
Kii 670:30 08 (AV)	Kar 673:26 04 (AK)	La 676:22 14 (TY)	
Kii 670:31 06 (RP)	My 674:23 13 (TL)	La 677:20 07 (VM)	
Ha 671:28 08 (AV)	My 675:23 05 (P. Mustakallio)		

12
Luhtakana Nykyinen kanta noin 25 paria.

Kii, Omenajärvi	7.6.	k	(KV)
Par, makeavesiallas	V	2yks	(EG)
Par, Mustfinnträsk	6.5.	1 "	(")
Ry, Aasla	11.5.-10.7.	2k	(LS)
Tu, Hirvensalo	9.6.	2yks	(JPI)
Tu, Rauvola	28.6.	A	(")
Lok, Santalanperä	18.5.	k	(UL)
Uu, Kasarminlahti		1-2k	(UL)
La, Otajärvi		10k	(AS)

Sa 670:28 05 (AV) Le 672:22 03 (MS) Tai 673:20 05 (JK) La 676:20 05 (UL)

Meriharakka Sisämaassa: Kii 670:30 1yks (KV), Ra, Tekojärvi 13.5. 2yks (HP)

Pikkutylli Myöh. muuttoa? (ks. PLVK) Ku, Kivimaa 17.6 1yks NE klo 18.10. (ORT)

Kapustarinta Pesii harvalukuisena sisämaan soilla.

Li, Vintala	21.6.	1yks	(EL)
No, Kurjenrahka		7 "	(MV)
Au, Kärrinpalta	6.7.	3 "	(JoS)
Yl, Pukinrahka		kn	(R. Hyvönen)
Yl, Vaskijärvi		1yks	(MV)
My 675:23 11 (TY)	Yl 675:24 08 (NS)	La 676:22 08 (TY)	
My 675:22 11 (TY)			

Karikukko Sisämaan havainto: Lok, Ahmasvesi 29.5. 1yks (HP)

Pikkukuovi Erittäin myöhäinen havainto (ks. PLVK).

Ry, Aasla	26.6.	A klo 6.55	(LS)
My 675:22 03 (TY)	La 676:22 02 (TY)		

Metsäviklo Pesii tasaisesti koko alueella.

Par, Lemlahti	V	2kn	(EG)
Par, Musfinnträsk	V	kn	(EG)
Par, Mägbyträsk	V	kn	(")
Mar, Paasmäki		1+1juv	(OPK)
Kos, Hevonlinna		1+poikue	(")
Kal, Ohijärvi	11.6.	1ad	(UL)
La, Otajärvi		2kn	(AS)

Pern 668:29 02 (AH)	Le 672:22 02 (MS)	My 675:23 08 (TY)	
Kis 668:30 08 (AH, KV)	Tai 673:20 13 (JK)	La 676:20 08 (UL)	
Kis 668:31 08 (AH)	Mi 673:22 02 (PT)	La 676:22 08 (TY)	
Mu 669:29 08 (PS)	Veh 674:21 02 (JK)	Uu 677:18 20 (JV)	
Kis 669:30 08 (KV)	My 674:23 13 (TL)	Py 677:20 03 (VM)	
Kii 670:30 08 (AV)	Uu 675:19 08 (UL)	Kod 677:21 08 (AS)	
Kii 670:31 08 (AV)	Kii 671:31 08 (AV)	My 675:22 08 (TY)	

Liro Harvalukuinen pesimälintu soilla ja rannoilla.

Par, Stotervo	29.5.	k	(EG)
No, Kurjenrahka	24.5.	1yks	(CL)
Pö, Kontolanrahka	8.5.	3 "	(OPK)
La, Otajärvi		11kn	(AS)
Kal, Tynnyrijärvi		2ad+3juv	(UL)
Pern 668:27 08 (AV)	Kii 670:31 08 (AV)	My 675:23 13 (TY)	
Kis 668:30 02 (KV)	Ha 671:28 08 (AV)	Yl 675:24 02 (NS)	
Pern 669:28 03 (KV)	Tai 673:20 08 (JK)	La 676:22 08 (TY)	
Sa 670:28 03 (KV)	Veh 674:21 08 (JK)	Py 677:20 08 (VM)	
Kii 670:30 08 (AV)	My 675:22 17 (TY)	Kod 677:21 13 (AS)	

13
Suosirri Kor 664:18 06 (HL) Le 672:22 20 (NS)

Suokukko Muutama pari pesii alueella.

La, Otajärvi 28.5. k+2kn+2+5, 29.5. 2k+3n+2, 15.6. k2n (ei pesintään viittaavaa, vaikka lintuja samoilla paikoilla) (AS)
Pern 669:28 06 (KV) Sa 670:28 06 (KV) Kii 670:31 02 (AV)
Kis 669:30 02 (PS) Kii 670:30 04 (AV) Le 672:22 13 (MS)

Punajalkaviklo Levittäytymässä sisämaahan (ks. Gröntafsson 1978)

La, Otajärvi 4kn (arvio) (AS)

Räyskä Kiertelyä sisämaassa.

Par, Högländ	18.6. väh. 1	(soidinta tiiraluodolla)	(LS)
Ku, Laupunen	4.-5.6.	1yks	(AS)
Ku, Harun		kn+pesä	(ORT)
Ku-Tai, Tuulvesi	27.7. yht.	8yks	(AS)
Lok, Pelluodonaukko		n.15 "	(KV)
Lok, Kallikari	27.7.	1 "	(AS)
Veh, Hietajärvi !	26.6.	1 " (lähin pesä?)	(EL)
Uu, Vekara		1-5 "	(AS)
La, Otajärvi	29.5. 1, 9.7. 1, 24.7.	2yks	(")

Kor 663:25 02 (ILa) Mu 669:29 2ad+1juv (PS) Tai 673:20 05 (JK)
Kor 664:18 02 (HL) Kii 670:31 1yks Uu 677:18 20 (RS)
Nau 667:23 20 (EJ) Le 672:22 02 (MS)

Ruokki Pesii ulkoluodoilla.

Dr, Tärnsörnen	28.5. n.200	(ei pesiä), 19.6. kymmeniä pesiä	(JL)
Kor, Vidskär		1yks	(ILu)
Ku, Porkankari		2-3kn (1pesä)	(ORT)
Ku, Sodanklubb		n.15kn (yhdyksunta kasvanut)	(")
Uu, Sasi	9.7.	1yks	(HV)
Py, Krooprinta	23.7.	2 "	(HV)
Kor 663:25 02 (ILa)	Kor 664:18 20 (HL)	Uu 677:18 02 (RS)	
Kor 664:17 02 (ILu)			

Käki Ry 669:18 16!! (LS) Veh 674:21 13 (JK)

Suopöllö Kor 664:18 06 (HL) Kii 670:30 02 (AV)

Sarvipöllö

Dr, Vänö		kn+5juv	(ORT)
Kar		2kn+2pesää	(VMK ym)
Pö, Karhunoja		kn+pesä	(J. Leinonen)

Kehräjä Kehräviä lintuja noin 30.

Kis, Kavastonjärvi	12.6.	k	(IT&JS)
Ha, Viurila	2.6.	kn	(KV)
Mel, Hevonlinna	31.7.	k	(OPK)
Ry, Aasla	20.5.-27.8.	7k	(LS)
Ku, Anavainen	24.6.	k	(ORT)
Veh, Kiimkallio	25.6.	k	(EL)
La, Otajärvi	27.5.	k	(H. Rautanen)
Kor 664:18 03 (HL)	Kaa 670:24 05 (MS)	Vah 673:24 05 (JuS)	
Pern 668:29 03 (AH)	Kii 670:31 05 (AV)	Veh 674:21 06 (JK)	
Kis 668:30 20 (KV)	Ha 671:28 05 (AV)	My 674:23 03 (TL)	
Ha 669:27 05 (AV)	Ku 672:19 03 (TA)	My 675:22 06 (TY)	
Su 669:31 03 (ILa)	Mi 673:22 02 (PT)	Ry 677:20 03 (VM)	
Sa 670:28 05 (AV)			

Harmaapäätikka

14

Par	V	11kn	(EG)
Kaa, Kuusistonlahti		kn	"
Ry, Aasla	väh.	5kn (yksi pesälöytö)	(LS)
Tu, Ruissalo (koko saari)		5-7kn (arvio)	(EL)
Ku, Laupunen	20.5. Ä,	4.6. Ä, 1.8. 2npuk	(AS)
Ku, Furuholm		kn+pesä	(JoS)
Ku, Sifre	14.5.	k	(ORT)
Kar, Paasmäki		1yks+uusi kolo	(OPK)
Pö, Kontolanrahka		kn+pesä	"
Uu, Lepäinen	27.3. ja 19.4.	k	(UL)
Kal, Helkonvuori		kn+pesä	"
La, Otajärvi		kn+pesä (JK, J. Kivelä)	"
Pern 668:29 02 (AH)	Kii 669:31 20 (MH)	My 674:23 19 (TL)	
Kis 668:31 03 (AH)	In 670:19 02 (EJ)	My 675:22 10 (TY)	
Kor 668:19 02 (KA)	Kii 670:31 03 (RPö)	Uu 677:19 02 (UL)	
Mu 669:29 05 (PS)	Veh 674:21 08 (JK)	Py 677:20 14 (AS, VM)	

Kangaskiuru Kalliomänniköiden pesäpaikkauskollinen pesijä (UL).

Ry, Aasla	VI	2k	(LS)
Veh, Kiimkallio	24.6. k, 11-13.7.2-4yks		(EL)
Kal, Rolujärvi	25.6.	1yks	(HV)
Uu+Kal+Lok		10-15kn (arvio)	(UL&RB)
Ke 668:31 02 (OK)	Ry 670:21 05 (JW)	Mi 673:22 04 (PT)	
Kis 668:31 03 (AH)	Le 672:22 08 (MS)	No 673:23 13 (TL)	
Mu 669:29 13 (PS)			

Korppi Kanta selvässä kasvussa, nykyisin noin 40 paria (ks. Gustafsson 1978)

Par	kanta noin 5kn (J. Högmänder)	
As, Leppisaari	19.5.	1yks (VP&RB)
As, Livonsaari	III 3-4	" (AS)
Ku, Salmitunlahti		2 " (AS)
Ku, Vähä-Kihtiiluoto	VI	kn (pesä 1976) (ORT)
Ku, Laupunen	22.5.	1yks (AS)
Ku, Lembotoin	27.7.	7 " (AS)
No, Pukkipalo	24.5.	1 " (CL)
Kar, Kujanpäänkulma		kn+pesä (BPK ym)
Kos, Hevonlinna		1yks (OPK)
Pö, Kontolanrahka	V	3kn (AS)
Veh, Laajassuo	VII	1yks (EL)
La, Otajärvi		2-3 reviiriä (AS)
Lok, Iso Lehämäa	27.7.	2yks (AS)
La, lähellä keskustaa	24.7. n.10	" (AS)
Uu, saaristo (arvio) n.3kn ja mannerrannikko (arvio) 1-2kn		(UL&RB)
Mu 669:28 08 (AV)		

Varis Urbanisoitumassa.

Tu, Värtsilä	kn+pesä keskellä tehdasaluetta	(ORT)
<u>Mustavaris</u>	Pesimättömiä lintuja ja myöhäisiä muuttajia kevään massasiintymisen seurauksena (ks. Karhu 1978).	
Dr, Vänö	20.-25.5.	15yks paikallisena (ORT)
Ha, Jokiniemi	18.6.	3yks, 1.7. 3yks (KV)
Li, Metsämäki	21.6.	1yks (EL)

Peukaloinen Harvalukuinen pesimälintu.

Kii, Varesjoki	22.6. k (KV)	Au, Kärrinpalta	27.6. k (JoS)
Kor 668:19 03 (BJ)	Kis 669:30 20 (KV)	Tai 673:20 04 (JK)	
Mu. 669:29 03 (PS)	Kii 670:31 08 (AV)	Py 677:20 03 (VM)	

15

Kultarinta Kanta on ilmeisesti melko muuttumaton.

Par, Attu, Österviken	29.5.	k	(EG)
Par, Älön	4.-5.6.	6k (Mustfinnträsk1, altaat5)	(EG)
Par, Kirjala	5.6.	2k	(EG)
Ry, Aasla	7.6.-1.7.	4k (2muuttavaa, 2reviiriä)	(LS)
Ha, Viurila	12.6.	k	(KV)
Ha, Joensuun knon puisto	31.5.	k	(KV)
Tu, Vasaramäki		VI k	(VP&RW)
Tu, Ruissalo		4k (minimi)	(EL, JH)
Tu, Pansio		VI k	(EL)
Naa, Käkölä	10.6.	k	(JoS)
Naa, Luonnonmaa	16.6.	k	"
Au, Kuuskoski	12.6.	k	(VMK, R. Laine)
Kar, Kyrö	25.6.	k	(OPK)
Uu, Sundholm, Ykskoivu, kaupunkipuistot 3-4kn (Arvio)			(UL&RB)
Kal, Haimio		1-2kn (arvio)	"
La, Untamala		1-2kn (")	"
La, Otajärvi	11.6.	k	(J. Kivelä)
Kor 664:18 03 (HL)	Pern 668:29 05 (AH)	Tar 672:26 05 (MS)	
Sä 667:27 05 (AV)	Par 669:23 05 (MS)	Py 677:20 03 (VM)	
Ho 668:19 20 (OK)	Mu 669:29 05 (PS)		

Lapinharakka Harvinainen sisämaan soiden pesijä.

La, Tomassuo	9.5.	1yks	(EL)
Yl 675:24 02 (NS)	La 676:22 20 (TY)		

Urpiainen Tavataan satunnaisesti kesällä Etelä-Suomessa (ks. PLVK).

Uu, Vekara	29.-31.7.	1yks	(AS)
------------	-----------	------	------

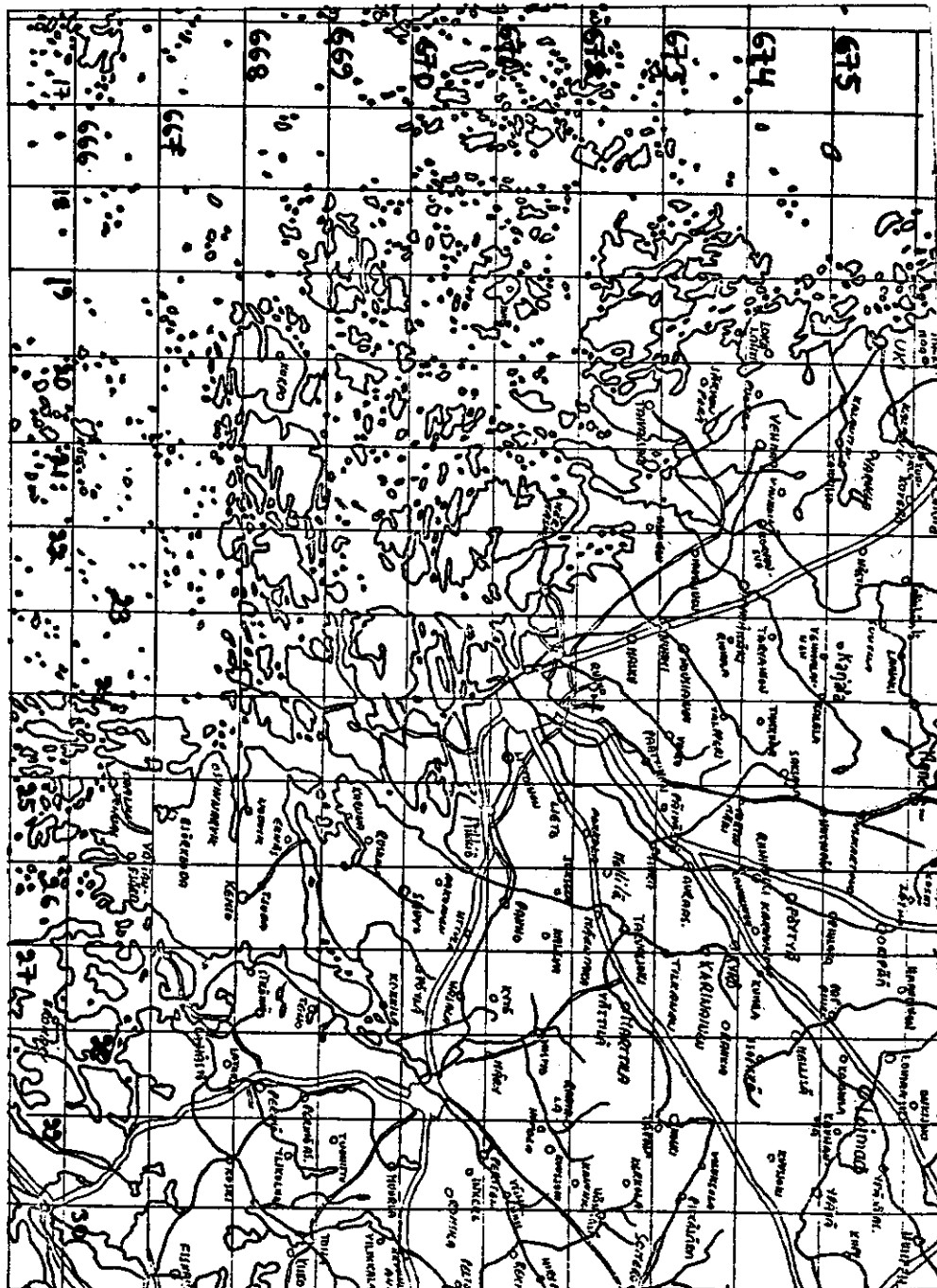
Järripeippo Harvinainen pesimälintuna.

Par, Älön	18.5.	k	(EG)
Naa, Käkölä	26.5.	k	(JoS)
Ku, Tjusgrund	16.5.	2yks	(ORT)
Uu, Vekara	28.7.	1 " peippoparvessa	(AS)
La, Otajärvi	28.5.	k	"
Ry 670:20 03 (JPu)	Pai 671:26 20 (MS)	Uu 676:17 02 (AS)	
Tu 670:23 02 (MS)	Le 672:22 02 (MS)	La 676:20 02 (UL)	
Kaa 670:24 02 (MS)			

Kirjallisuutta

- Gustafsson, E. (1978): Lintuatlas TLY:n alueella 1974-77. -TLY:n Ukuli 12, 7-15.
- Haartman, L. von, O. Hilden, P. Linkola, P. Suomalainen & R. Tenovuo (1963-1972): Pohjolan Linnut värikuvin I ja II. 1092+192s. Helsinki.
- Karhu, H. (1978): Lintujen kevätmuutto TLY:n toimialueella 1977. -TLY:n Ukuli 12, 33-50.
- Lukkarinen, T. (1976): Kesähavainnot 1975.- Tringa 1976:1, 3-8.

VARPUSPÖLLÖVAELLUS 1974-1975

ESKO GUSTAFSSON

1. Johdanto

Varpuspöllö on sydänmetsien salaperäinen kololintu, jonka taru kertoo suorittavan ajoittain vaelluksia. Edellinen varpuspöllövaellus on ollut jo vuosia sitten, talvella 1963/1964. Tällöin pöllöt liikkui piholla ja kulttuurialueilla täysin estottomasti.

Vaellusten syynä pidetään onnistunutta pesintää ja ravintotilanteen vaihtelua. Hyvä pesimävuosi aiheuttaa pöllökannan kasvun ja laukaisee vaelluksen. TLY:n alueella ei varpuspöllö tietävästi pesi kovinkaan säännöllisesti ja vaellukselle läheneiden lintujen alkuperä lienee kauempana, ehkä jopa Suomen ulkopuolella.

TLY:n alueella on varpuspöllöjä tavattu talviaikaan vain muutama yksilö vuosittain. Siksi syksyllä ja talvella 74/75 havaittujen lintujen esiintymisestä on tehty tarkempi selvitys.

Tässä kirjoituksessa käytetty aineisto on pääosin kerätty samalla kuin talvihavainnot vuosilta 1968-1975. Sen lisäksi mukana on TLY:n arkiston tiedot sekä eräiltä muilta havainnoitsijoilta saatuja erillishavaintoja. Aineistossa saattaa olla mukana muutama sama yksilö lintujen liikkumisen ja eri nimellä ilmoitettujen paikannimien vuoksi. Virheet on kuitenkin pyritty poistamaan mahdollisimman tarkoin.

2. Vaellus muualla

Ruotsissa vaellus saavutti ennennäkemättömät mittasuhteet. Vaellus alkoi siellä jo elokuussa ja oli ilmeisesti voimakkaampi kuin Suomessa. Hartsö-Enskärin lintuasemalla Tukholman lähellä rengastettiin 103 varpuspöllöä 30.8.-27.10. ja Hammarössä Vänerin pohjoisrannalla 39 yksilöä syksyn aikana. Nämä ovat kuitenkin johtolinjapaikkoja, joihin linnut kerääntyvät ja mihin ne uskaltavat edetä. Suomen lintuasemilla tavattiin vain Signilskärillä 6.9. 1 yks ja Rönnskärillä 4.-7.10. 3 yks. Vaelluksen mittavuutta kuvaa se, että havainto oli ensimmäinen Signilskäriltä ja Ruotsissa laji tavattiin ensimmäisen kerran Öölannissa peräti 7 yks voimin. Ruotsin lukuihin verrattuna jäävät Länsi-Uudellamaalla syksyn aikana 3.10. lähtien havaitut 17 yks perin vaatimattomiksi.

Talviaikaisesta esiintymisestä on tietoja vain Länsi-Uudelta maalta, jossa tavattiin puolikuukausittain eri yksilöitä seuraavasti:

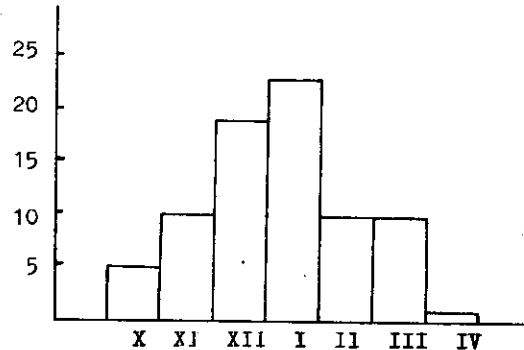
joulukuu	tammikuu	helmikuu	maaliskuu
alku loppu	alku loppu	alku loppu	alku loppu
16 18	20 17	16 12	20

Katsauksen laatijat totesivat esiintymisen olleen tasaista läpi talven.

3. Esiintyminen TLY:n alueella

Alueella tavattiin ensimmäiset pöllöt 8. ja 9.10. Laitilassa sekä 10.-13.10. Turussa. Näiden havaintojen (5 yks) jälkeen seuraava lintu ilmestyi lintumiesten näkösalille vasta 14.11. Täten voi arvella lokakuun lintujen olleen varsinaiseen vaellukseen osallistuvia ja marraskuun loppupuolelta näkyi enemmän tai vähemmän kiertelviä lintuja koko talven. Viimeinen havainto lajista on 12.4. Piikkiön Harvaluodosta.

Seuraavasta diagrammista näkyy varpuspöllöjen määrät kuukausittain TLY:n alueella.

Havainnot eivät ole jakautuneet tasaisesti koko talven ajalle. Tammikuun huippu johtuu osittain vilkkaasta retkeilystä, mutta ilmeisesti varpuspöllö oli runsaimmillaan joulutammikuussa harvinaistuen kevättä kohti. Maaliskuussa tavattiin 20.-25. päivinä vielä 4 yks., joten lajin lopullinen häviäminen metsiin tapahtui vasta tämän jälkeen.

Eräät linnut viipyivät pitkiä aikoja samoilla paikoilla, toisten poistuessa nopeasti uusille maisemille. Pisimmän ajan oleskeli varpuspöllö Paraisten Malmilla 6.12.-23.3. Yksilöiden talvireviirit olivat eräistä havainnoista päätellen melko laajoja. Diagrammia voisi selittää siten, että linnut kiertelivät selvästi enemmän alku- kuin loppupalvesta. Milloin tapahtuu pesimäreviireille hakeutuminen on epäselvää. Se voisi selittää sen, että linnut hävisivät yllättävän nopeasti maaliskuun lopussa. Nämä ovat kuitenkin vain arveluja, jotka vaatisivat lajin tarkempaa tutkimista ennen ratkaisuaan.

Länsi-Uudellamaalla todettiin lintujen siirtyneen maaseudulle talven mittaan. Taulukossa 1 on selvitelty asiaa TLY:n alueella.

Taulukko 1. Varpuspöllöjen yksilömäärät Turussa-Raisiossa ja muissa kunnissa talvella 1974/75.

	XII	I	II	III
Turku-Raisio	12	8	4	3
Muut kunnat	7	15	6	7

Turun alueen havainnot vähenevät tasaisesti talven mittaan, kun taas muualla havainnot osoittavat vakaata esiintymistä kautta talven. Tammikuun huippu muualla (15 yks) johtuneen osittain vilkastuneesta retkeilystä vuodenvaihteen jälkeen, jonka seurauksena yksilömäärä nousi yli kaksinkertaiseksi. Tuskin varpuspöllöjen kuolleisuus on ollut kaupunkialueilla suurempaa, joten siirtymistä lienee todella tapahtunut. Kaupunkeihin uskaltautuneet linnut ovat ilmeisesti olleet vain kiertolaisia, eivätkä niin paikallisia kuin maaseudun linnut. Tuskin varpuspöllöt jo tammikuussa alkaisivat hakeutua sopiville pesimäpaikoille. - Taulukkoon 2 on koottu eri kuntien havainnot kuukausittain.

Taulukko 2. Varpuspöllöjen ajallinen ja paikallinen jakaantuminen TLY:n alueella talvella 1974/75.

	X	XI	XII	I	II	III	IV	yht.
Turku	2	2	6	7	4	3		24
Raisio	1	2	6	1				10
Kaarina			1	1	3	2		7
Parainen			2	3		1		6
Salo		2	2					4
Piikkiö		1		2			1	4
Rymättylä				3		1		4
Laitila	2				1			3
Rusko		2		1				3
Muut kunnat	1	2	5	2	2			12

Muut kunnat missä havaintoja on tehty ovat: Askainen, Halikko, Kisko, Kustavi, Lokalahti, Merimasku, Mietoinen, Naantali, Perniö ja Pertteli.

Taulukosta ilmenee, että lintuja on näkynyt siellä missä on eniten liikuttu. Lisäksi tammikuun retkeilyhuippu on hyvin selvä. Yhteensä eri lintuja on näkynyt arviolta 60-65 yksilöä. Tämä on yli kymmenkertainen määrä normaalitalven verrattuna.

Kirjallisuus:

- Cederwall, G. (1976). Fågelrapport från Öland 1974. Vår Fågelvärld 1: 78-80.
 Huhta-Koivisto, M., P.Palotie, M.Tennilä & J.Tolin (1975). Katsaus Länsi-Uudenmaan lintusyksyyn 1974. Tringa 2:3- 25.
 Huhta-Koivisto, M., & Uusivuori, P. (1975). Katsaus Länsi-Uudenmaan lintutalven 1974-75. Tringa 3: 3-9.
 Hilden, O. (1975). Vaelluslintujen esiintyminen lintuasemilla 1974. Lintumies 2: 61-69.

SYYSMUUTOSTA 1972, 1973, 1976

MATTI ELORANTA & JOUNI SAARIO

Tämä on TLY:n historian ensimmäinen syysmuuttokatsaus ja mikäli innostusta syysmuuton seuraamiseen löytyy ja kaavakkeita palautetaan, lupaa havaintotoimikunta seuraavat katsaukset ajallaan. Moni vanhemmista ornitologeista on jo ilmeisesti menettänyt toivonsa nähdä vuosien 1972 ja 1973 syyskatsaukset, mutta he erehtyvät. Havainnot eivät ole menneet roskakoppaan, vaan on tarkasti säilytetty pöytälaatikossa. Koska näistä vuosista on kulunut jo monta havaintovihon sivua, on em. syksyiltä kerätty vain mielenkiintoisimmat havainnot. Havaintojen keruu on myös muuttunut, ennen pyydettiin kaikki havainnot hanhista, kuryista ja pedoista, joten ne on käsitelty tarkemmin. Toivottavasti kukaan ei tunne karsineensa vääryyttä näistä lyhennysoimista, sillä muuten juttu olisi paisunut koko Ukulin mittaiseksi.

Syksyllä 1972 palautettiin kaavakkeita 17, joista I.Pullin kaavakkeella oli 14 havainnoitsijan tiedot Palokalliolt. 1973 vastasi kyselyyn 9 havainnoitsijaa eikä tämän jälkeen kyselyä enää vuosiin järjestettykään. 1976 päätettiin jälleen yrittää, vaikka vanhoja ei vielä oltu edes julkaistu. Kyselyn palautti 15 innokasta ja havaintoja kertyi 29:ltä linnustajalta. Lisäksi saimme käyttööme Isokarin epävirallisen lintuaseman syyskaavakkeet. Parhaimmat kiitokset seuraaville, jotka ovat vuosien mittaan havaintojaan jättäneet:

M.Aho (MA), M. Dahlqvist (MD), M.Eloranta (ME), Esko Gustafsson (EG), J.Heinonen (JHei), T.Hellsten (TH), J.Helstola (JH), J.Honkala (JHo), HeKarhu (HK), A.Karlin (AK), O-P.Karlin (OPK), V-M.Karlin (VMK), Rolf Karlson (RK), H.Kormano (HKO), J.Kujanpää (JKu), J.Kylämäki (JKy), Juha Käärä (JK), J.Laine (JL), Reijo Laine (RL), H.Laiho (HL), Harry Lehto (HaL), Henry Lehto (HeL), R.Lehtonen (RLe), Jouni Leinonen (JLe), A.Mustonen (AM), T.Mustonen (TM), T.Niiniö (TN), T. Numminen (TNum), TaNurmi (TNur), V.Peltola (VP), J.Piha (JP), E.Piironen (EP), H.Pohjola (HP), I.Pulli (IP), I.Rauvola (IR), M.Rousi (MR), T.Rousi (TR), Asko Saarinen (ASa), Markku Saarinen (MS), Jouni Saario (JoS), Jukka Saario (JuS), K.Savolainen (KS), A.Suomela (ASuom), A.Suoranta (AS), H.Toivonen (HT), J.Toukola (JT), O.Tenovuo (OT), R.Tenovuo (RT), J.Tuominen (JTU), M.Tamminen (MT), P.Vihanto (PV), R.Wirtamo (RW).

Retkeilykunnat ovat suosituimmuusjärjestyksessä seuraavat: (1976) Turku 14, Kaarina 9, Mietoinen 8, Korppoo 7, Paimio 6, Sauvo 5, Dragsfjärd, Salo, Nauvo ja Taivassalo 4, Parainen ja Kustavi 3, Askainen ja Naantali 2, Aura, Kalanti, Karainen, Lieto, Marttila, Pyhämaa, Pöytyä, Raisio, Rusko, Tarvasjoki, Vehmaa ja Velkua 1. Yksittäisistä havaintopaikoista olivat suosituimmat Ruissalo, Rauvolan lahti, Paimion lahti, Mynälahti eli Mietoisten lahti ja Halikon lahti. Ulkosaaristossa käytiin valitettavan vähän: Utössä 3-8.8. ja 2.10., Kustavin Isokarissa 14-15.8. ja 2-10.10., lisäksi Vänössä noin 2-3.10.

Retkeily on innokkaammin alkanut elokuussa ja jatkunut lokakuun puoliväliin asti. Tämän jälkeen on lähinnä keskitytty kaupunki-alueelle tai viikonloppuretkille kesämökeille. Pitkiä aikoja kestävää jatkuvaa tarkkailua ei Turun alueella harjoiteta. Parhaiten muuttoa on seurattu Jurmossa ja Rauvolan lahdella, jossa tarkkailu on kuitenkin hyvin vaihtelevaa.

lyhenteitä: m=muuttava, p=paikallinen, ad=vanha lintu, juv=nuori lintu ja tp=talvipuku.

Aluksi pöytämuuttoa syksyn 1972 muutosta:

Silkkiuikku	25.11.	1	Ruissalo	(EP, TNum)
Tavi	11.11.	1	Paimionlahti	(MS, EP, TNum)
Heinätavi	23.09.	1	Tapilanlahti	(KS)
Haapana	18.11.	1	Ruissalo	(JL)
Jouhisorsa	15.10.	1	Par Kirjala	(EG)
Lapasorsa	21.10.	1	Tu Shell	(OT)
Merihanhi	16-17.09.	130p	Rövarnäs	Kari Pentti
Kyhmyjoutsen	04.11.	2	Par Lemlahti	(EG),
annettu vain neljä havaintoa.				
Kotka	20-27.08.	1 juv	Tu Palokallio	(IP)
Mehiläishaukka	23.09.	1	Kyrö	(AK)
Nuolihaukka	07.10.	1	Kalanti	(JL)
Töyhtöhyöppä	29.10.	1	Rauvola	(ME, MS)
Lehtokurppa	17.12.	1	Halinen (paik. metsästäjä)	(EG)
Käenpiika	17.09.	1	Par Lielähti	(EG)
Pensastasku	17.09.	1/1	Lielähti/Paimio	(EG/TNum, JoS)
Kirjosieppo	02.10.	1	siipirikko Turku	(KS)
Lapinkirvinen	08.10.	1	Paimionlahti	(EG, VP)
Keltävästäräkki	03.10.	5 S	Tu Palokallio	(IP)
Pikkulepinkäinen	14.10.	1	Rauvola	(ME, KS)
Punavarpunen	25.08.	1	Rauvola	(JoS)
Peltosirkku	07.10.	1	Kyrö	(AK)

Syksyn 1973 viimeisiä: (muistettakoon, että kaavakkeita tuli 9)

Lapinsirri	30.09.	5	Ruissalo Venev.	(MS)
Selkälökki	17.10.	1	Ruissalo	(MS)
Käki	23.09.	1	Paimionlahti	(ME, TNum)
Tervapääsky	03.10.	2	Pansionkallio	(JL)
Kivitasku	14.10.	1	Artukainen	(HKO)
Leppälintu	20.10.	1	Artukainen	(HKO)
Pensastasku	01.10.	1	Paimionlahti	(TNum)
Ruokokerttunen	25.09.	1	Rauvola	(RK, TNum)
Peltosirkku	07.10.	1	Ruissalo	(MS)
Sinisuhaukka	21.10.	4	Kuusistonlahti	(EG, VP)

Edelliseen olisi ehkä ollut vielä paljon lisättävää, mutta koska havainnot olivat jo vanhoja oli karsinta kova. Näinä vuosina ei pyydetty muuton alkua kuin läpimuuttajista. Seuraavassa muutama esimerkki vuodelta 1972.

Uivelo	30.09.	2	Koivuluoto	(MT)
Tylli	15.09.	1/1	Raisionl/Shell	(OT, RK)
Liro	10.06.	1	Paimionlahti	(TNum)
Mastaviklo	10.06.	2	Paimionlahti	(TNum, KS)
Pikkusirri	14.08.	1	Tu Vuoksenniska	(ME, TNum)
Lapinkirvinen	19.08.	7	Tu Palokallio	(IP)
Lapinharakka	06.09.	1	Tu Palokallio	(IP)

Seuraavissa taulukoissa on esitetty petolintujen (1972 & 1973), kurkien, hanhien ja joutsenten (1972) yksilömäärät viikon jaksoissa (maanantai-sunnuntai).

1972	ELOKUU			SYYSKUU			LOKAKUU			YHT					
Kurki	-	-	6	17	11	44	56	54	97	1	-	-	286		
metsähänhi	-	-	-	-	-	-	23	55	-	-	-	-	78		
merihanhi	-	-	2	-	29	310	-	-	-	-	-	-	341		
Anser sp.	-	-	-	-	125	-	110	-	-	-	-	-	235		
kyhmyjoutsen	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-	-	2	8		
laulujoutsen	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4		
Cygnus sp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	17		
1972	1-6.	7-13.	14-20.	21-27.	28-3.	4-10.	11-17.	18-24.	25-31.	2-8.	9-15.	16-22.	23-29.	30.-	
Kotka	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
hiirihaukka	-	-	2	7	3	4	4	7	1	1	-	-	-	29	
piekana	-	-	-	1	-	-	-	3	2	-	-	-	-	6	
Buteo sp	-	-	-	4	2	-	3	-	3	-	-	-	-	12	
Buzzard	-	-	-	20	19	2	4	4	-	-	-	-	-	49	
varpush.	-	-	-	1	5	14	12	9	14	3	4	-	-	62	
kanahaukka	-	-	-	-	-	-	4	2	8	2	-	-	-	16	
Accip sp	-	-	-	-	-	1	-	-	3	1	-	-	-	6	
mehiläish.	1	1	9	6	2	1	-	-	-	-	-	-	1	19	
ruskосуoh.	1	1	4	4	2	1	5	1	-	-	-	-	-	19	
sinisuoh.	-	-	1	1	5	4	10	13	12	-	-	-	-	46	
Circus sp	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	4	
kalasääski	-	-	2	-	1	4	2	3	-	-	-	-	-	12	
nuolihaukka	-	-	3	6	4	5	5	-	-	1	-	-	-	24	
ampuhaukka	-	-	-	-	1	-	3	2	2	-	-	-	-	8	
tuulihaukka	-	-	2	9	14	4	4	6	5	2	1	-	-	47	
Falco sp	-	1	-	-	1	-	1	2	2	5	1	-	-	13	
Peto sp	-	-	-	-	1	3	4	1	4	-	-	-	-	17	
	1	3	23	60	60	48	63	57	57	15	6	-	1	390	
1973	30-5.	6-12.	13-19.	20-26.	27-2.	3-9.	10-16.	17-23.	24-30.	1-7.	8-14.	15-21.	22-28.	29-04.	
Kotka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
hiirihaukka	-	-	-	1	2	8	4	8	1	3	-	-	-	27	
piekana	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	6	-	-	9	
Buteo sp	-	-	-	-	2	2	1	-	1	3	-	-	-	11	
Buzzard	5	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	12	
varpushaukka	-	-	2	-	22	3	32	4	8	4	5	-	-	80	
kanahaukka	-	-	-	1	4	3	10	1	-	1	-	-	-	20	
Accip sp	-	-	-	-	-	1	5	-	-	2	-	-	-	8	
mehiläish.	-	-	6	1	7	2	-	-	-	-	-	-	-	16	
ruskосуoh.	1	1	6	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	12	
sinisuoh.	-	-	3	4	22	13	35	7	3	3	7	-	-	97	
Circus sp	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	3	
kalasääski	-	-	1	2	6	1	2	-	-	-	-	-	-	12	
nuolihaukka	-	1	4	-	4	1	2	1	-	-	-	-	-	13	
ampuhaukka	-	-	-	-	1	1	4	4	3	2	-	-	-	15	
tuulihaukka	-	2	10	2	60	9	32	2	2	4	1	-	-	124	
Falco sp	-	-	3	2	2	1	-	1	1	-	-	-	-	10	
Peto sp	-	-	-	2	4	2	7	2	-	-	-	-	-	17	
	5	11	1	37	17	143	43	142	23	23	25	13	1	487	

Vuosi 1976 on ollut monenlaisen toiminnan vuosi ja silloin päätettiin jälleen kerätä syyshavaintoja. Koska em. syksy lienee vielä muistissa, on ehkä syytä ottaa tämä syksy tarkemmin:

Lyhyt katsaus syksyn 1976 keskilämpötiloihin, arvot ovat Turun lentokentän mittauksista:
 Elokuun keskilämpötila oli 15.8°C ja 30 vuoden keskiarvo 15.7°C. Syyskuun alussa tapahtui heti voimakas lasku. Lämpötilat alkoivat kuitenkin hitaasti kohoja ja 14.päivänä olikin jo 15.2 astetta ja seuraavana yönäkin 12.5°C. Loppukuun oli jälleen kylmää. Ensimmäinen pakkauspäivä oli 19. päivänä -0.8°C. Syyskuun keskilämpötila oli vain 8.1°C, kun 30 vuoden keskiarvo on 10.6°C.
 Lokakuun keskilämpötila oli vain 2.5°C kun pitkäaikainen keskiarvo oli 5.2°C, marraskuun vastaavasti 1.0°C ja 30 vuoden k.a. 0.9°C. Kokonaisuuutena syksy oli hieman keskiarvojen alapuolella aina marraskuuhun asti. Koska mitään todella kylmiä kausia ei syksyllä kuitenkaan ollut, jäivät monet linnut varsin pitkäksi aikaa viivyttelemään. Pihlajanmarjoja oli hyvin runsaasti, mikä osaltaan auttoi marjalintujen jäämistä aina talveen asti.

Muuttotaulukko ja siinä käytetyt lyhenteet

Seuraavassa taulukossa on ilmoitettu ensimmäinen ja viimeinen havainto. Viiden päivän sääntöä ei ole noudatettu. Kunnat on lyhennetty 2-3 alkukirjaimen avulla (ks.Ukuli 12). Useissa tapauksissa on kunta jätetty pois, kun on ollut kyse tunnetusta paikasta. Varsin hankalaksi muodostui Ruissalon ja Raision Kukonpään välisen vesialueen rajaaminen. Koska linnut näkyvät molempiin paikkoihin, on ainakin osa havainnoista koskenut samoja lintuja. Näissä tapauksissa on paikaksi merkitty havainnoitsijan antama kunta ja paikka. Muuttohavainnoista on ilmansuunnat annettu päämuuton osalta esim. S-SW, jolloin linnut ovat lentäneet enimmäkseen em.suuntiin.

kuikka	22.08.	6m	Nau	Kråkaskär	IR	10.10.	1m	Kakskerta	MS
Gavia sp	04.08.	1m	Utö	HaL	10.10.	42m	Ku	Isokari	OT
silkkiu.	07.08.	5	Nau	Meritie	IR	21.11.	1p	Ali-Kirjala	AS
härkäl.	18.09.	1p	Santakari	OT	09.10.	1p	Isokari	OT	
mustakur.	02.09.	1p	Halikonlahti	AK	18.09.	2	Lai	Pehtjärvi	JH
tavi	07.07.	45p	Pai	JH	28.11.	1	Veneveistäjä	JH	
heinätavi	04.08.	1p	Utö	HaL	02.10.	30	Mynlh	RK	
jouhisor.	16.08.	1np	Veneveist.	HaL	09.10.	5	Mynlh	JH	
haapana	03.08.	2m	Lypertö	OT	28.11.	1	Vuoksenniska	JH	
lapasorsa	04.08.	3	Utö	HeL, HaL	09.10.1p/1p	Anavainen/Isok.			
lapasotka	18.09.	5	Mynlh	RK	14.11.	5p	Ruissalo	JP	
punasotka	21.08.	50p	Halikonlahti	HaL	14.11.	10	Ruissalo	JP	
tukkasot.	18.07.	620	Askainen	JH	14.11.	40	Ruissalo	JP	
telkkä	21.07.	52	Länsilaituri	IR	26.11.	1p	Ruissalo	HeL	
alli	02.10.	8550	Utö	JH, HL, JR	28.11.	3	Ruissalo	JH	
pilkkas.	07.08.	10m50p	Utö	HaL	13.11.	3p	Anavainen	OT	
mustali.	18.09.	4p	Laupunen	AS	27.11.	4	Ruissalo	JH	
haahka	04.08.	15m	Utö	HL	07.11.	5	Ruissalo	JH	
isokosk.	05.09.	2m	Kasnäs	HaL					
tukkakos.	18.09.	1m10p	Laupunen	AS	06.11.	1	Ruissalo	JP	
uivelo	09.10.	2/1	Mynlh/Anavainen		29.10.	1p	Ruissalo	HK	
merihanhi	25.07.	4m	Ku	Fiskskär	OT	26.09.	6p	Tai	Kolkka
metsähänh	28.08.	20p	Mynlh	JK	17.10.	5	Mynlh	HL	
Anser sp	15.08.	42m	Mynlh	JK	03.10.	8m	Askainen	AS	
joutsen	02.10.	3	Mynlh	RK	20.11.	5p	Tai	Rantala	
Cygnus sp					14.11.	7m	Ruissalo	TN	
hiirih.	21.08.	2m/1m	Attu/Mynlh		25.09.	Li/Ru/Mynlh/Anavain.			
piekana	26.08.	1p	Ruissalo	JL	10.10.	1m	Kakskerta	TN	
Buteo sp	21.08.	1m	Mynlh	HeL	10.10.	1m	Vehmaa	JH	
varpush.	13.08.	1m	Nauvo	HK	27.11.	1m	Nau	Nötö	
kanah.	21.08.	1m/2m	Par/Ask	JK/AS	31.10.	1m	Karinainen	AK	

mehiläish.	13.07.	1m	Kuus Empo	VP	18.09.	2m	Sau Metsola	IR
ruskосуoh.	17.08.	1m	Rauvola	JP, IR	19.09.	1	Halikonl.	VP
sinisuoh.	21.08.	2m	Askainen	AS	10.10.	Kaksikerta/Karinain.		
kalasääski	21.08.	3m	Högsåra	IR, TN	11.10.	1m	Ruissalo	JP
nuolihaukka	17.08.	1m	Rauvola	JP, IR	02.10.	1p	Par mak.alt.	VP
tuulihaukka	05.08.	12m	Utö	HeL	10.10.	1m	Isokari	OT
ampuhaukka	22.08.	1m	Paimio	TN, JP	19.10.	1p	Kyrö	AK
kurki	22.08.	3m	Paimio	JP	10.10.	65m/3m	Kar/Veh AK/JH	
nokikana					28.11.	50	Ruissalo	JH
meriharakka	24.06.	5m	Ku Vikatmaa	OT	18.09.	1p/1p	Lypertö/Laupu.	
töytohyypp.	05.06.	7m	Askainen	AS	31.10.	23	?	JH
tylli	05.07.	1p	Vuoksenniska	JH	10.10.	1	Ku Isokari	OT
pikkutylli	20.07.	3m	Ristimäki	HK	26.09.	5p	Halikonlh	AK
tundrakurm.	03.08.	2m	Lypertö	OT	30.10.	1p	Veneveist JL ym	
taivaanvu.	07.08.	15m	Utö	HaL	02.11.	1m	Ruissalo	JL
jänkäkurppa	14.09.	2	Rauvola	RK	23.10.	1p	Ruissalo	JL
lehtokurppa					31.10.	1	Ruissalo	JH
kuovi	28.05.	2m	Vänä	OT	12.09.	1m	Halinen	HK
pikkukuovi	03.08.	1m	Utö	HL	15.08.	1	Jurmo-Tku	JH
punakuiri	03.09.	1p	Ku Työmies	OT	25.09.	1	Nau Gullkr.	RK
mettäviklo	14.06.	1	Rauvola	JH	05.09.	1	Halikonlah	IR
liro	06.06.	1	Shell	JH	28.09.	10p	Mynlh	JK
rantasipi	17.07.	1m	Kurala	HK	17.09.	1m	Länsilaituri	JH
punajalkav.	20.06.	12p	Rauvola	HK	03.09.	2p	Ku Lypertö	OT
mustaviklo	06.06.	3	Raisionlahti	JH	26.09.	1p	Mynälahti HaL/VP	
valkoviklo	29.06.	1m	Ku Anavainen	OT	28.09.	1p	Mynälahti	JK
isosirri	05.08.	1p	Ku Lypertö	OT	14.08.	1p	Nau Gullkr	RK
pikkusirri	20.07.	2	Rauvola	JP	11.10.	1	Ruissalo	JP
lapinsirri	29.06.	1m	Veneveist.	HeL	26.09.	25p	Mynälahti HaL	
suosirri	07.07.	1p	Rauvola	JH	23.10.	4	Ruissalo JH,	"
kuovisirri	21.07.	2p	Rauvola JH, TNur		29.08.	4p	Mynälahti	JK
jänkäsirr.	20.08.	1p	Rauvola	JH	05.09.	1p	Halikonl	IR ym
vesipääsky	31.07.	1m	Ruissalo	HaL	19.09.	1p	Halikonl	HaL
kihulaji	07.07.	2m	Ku Anavain.	OT	12.09.	1m	Tai Kolkka	VP
suokukko	20.06.	6	Rauvola	JH	16.10.	5	Raisionlahti JH	
selkälokki	05.08.	3m	Utö	HeL	10.10.	1p	Ku Anavain	OT
räyskä	18.07.	2	Ask Livonsaa	JH	29.08.	2/2	Ra/Sa	JH/AK
kalatiira	04.08.	8m	Utö	HaL, HeL	22.09.	1p	Ruissalo	JL
lapintiira	04.08.	35m	Utö	HaL, HeL	12.08.	2p	Kustavi	OT, RT
tiiralaji	24.07.	40p	Tu Länsilait	IR	24.09.	2p	Nau Gälskär	RK
ruokki	04.08.	3m	Utö	HaL, HeL	02.10.	2p/1p	Utö/Ku Lypert	
riskilä	04.08.	1p	Utö	HaL, HeL	29.10.	3p	Airisto	HaL
uuttukyyhky	10.08.	9m	Tu Hirvensä	IR	22.10.	30	Rauvola	RK, JH
sepelkyyhky	17.08.	1m	Rauvola	IR	16.10.	1	Raisio	JH
käki	14.07.	1m	Ku Anavainen	RT	25.09.	1m	Kor Wattkast	VP
tervapääsky	08.07.	2m	Ku Anavainen	OT	18.09.	2m	Kaa Kuusisto	EG
kangaskiuru	29.08.	2m	Dr Lövä	HK	09.10.	1m	Gyltö	JuS
kiuru	28.08.	1m	Mynälahti HaL, IR		28.11.	1p	Tu Vuoksenn	JH
haarapääsky	04.08.	5m	Utö	HaL, HeL	09.10.	1	Ku Isokari	OT
räystäspääs	04.08.	27m	Utö	HaL, HeL	09.10.	1m	Ku Isokari	OT
törmäpääsky	28.07.	1m	Ku Anavainen	OT	18.09.	2p	As Louhisaa	VP
varis	23.09.	100p	Rauvola	IR	14.11.	2m	Ku Anavain.	OT
naakka	25.09.	31m	Li Vanhalinna	AS	28.10.	6m	Kyrö	AK
mustavaris	26.09.	1p	Salo	AK	20.11.	1m	Kyrö	AK
peukaloinen	25.09.	2p/1	Py/Nau	OT/RK	23.10.	1p	Ruissalo	JL
kulorastas	19.08.	1m	Tu Hirvensalo	IR	24.10.	1	Tu Hirvens.	JH
räkättirast	15.08.	17m	Tu Hirvens.	HaL	20.11.	20m	Ruissalo	HeL
laulurastas	15.08.	5p	Tai Kolkka	HaL	21.11.	1p	Turku	RK
punakylkir.	21.08.	5m	Raisionlahti	JH	22.11.	1p	Ruissalo	JH
mustarastas	28.08.	1p	Tai Kolkka	HaL	27.11.	1p/2p	Ruis/Hirvens.	

kivitasku	04.08.	5p	Utö	HeL	25.09.	1p/1p	Li/Kor	AS/VP
pensastasku	04.08.	3p	Utö	HaL, HeL	19.09.	2p/1p	Pai/Ku	AK/OT
leppälintu	12.08.	1p	Ku Lypertö	OT	06.10.	1	Ku Isokari	
sinirinta	24.08.	1p	Tu Shell	HK	02.10.	1	Utö	JH, HaL
punarinta	05.08.	1p	Utö	HaL, HeL	21.11.	1p	Par Ali-Kir	AS
rytikerttun.	12.09.	2/1p	Rauv/Mynäl,	JH	21.10.	1p	Tu Shell	HK
ruokokerttun.	18.08.	2p	Tu Venevei	HeL	19.09.	4/2	Sa/Kaa	VP/EG
mustapääk.	22.08.	1	Paimionlah	JP	09.11.	1p	Tu Yliopsto	HK
lehtokerttu	06.08.	1p	Utö	HaL, HeL	10.10.	1	Ku Isokari	OT
pensaskerttu	04.08.	1p	Utö	HaL, HeL	02.10.	1p	Dr Väno	OT
hernekerttu	05.08.	2p	Utö	HaL, HeL	19.09.	1	Tu Shell	JH
pajulintu	05.08.	1p	Utö	HaL, HeL	02.10.	7p	Utö	TN, IR
tiltaltti	12.09.	1p	Mynälahti	HaL	30.10.	1/1	Ruissalo	JH
harmaasiepp	06.08.	3p	Utö	HaL, HeL	16.10.	1p	Ruissalo	HeL
kirjosieppo	06.08.	10p	Utö	HaL, HeL	12.09.	1p/1p	Naa/Ku JuS/	OT
rautiainen	20.08.	1m	Hirvensalo-	"	26.10.	1m	Gyltö	JuS
tilhi	02.10.	13p	Kyrö	RL				
niittykirv.	04.08.	10p	Utö	HaL, HeL	07.11.	10	Mynälahti	RK
mettäkirv.	01.08.	1m	Tu Hirvens	HaL	04.10.	1m	Naa	JoS JuS
lapinkirv.	25.08.	1p	Tu Yo-kylä	HK	03.10.	ä/1p	Lövö/Mynälahti	
västäräkki	04.08.	1p	Utö	HaL, HeL	06.11.	2m	Rauvola	IR
keltävästär	29.07.	3p	Tu Pihlajan	OT	19.09.	1p/1p	Kaa/RauvoEG/JH	
lapinharakk	18.09.	1p	Py Edväinen	OT	27.11.	1	Ruissalo	JH
pikkulepink	05.08.	2p	Utö	HaL, HeL	03.10.	1p	Tu Kohmo	HK
kottarainen	21.07.	1800p	Rauvola	IR	23.11.	10p	Kyrö	AK
viherpeippo	11.09.	2m	Sau Metsola	HeL	14.11.	1m	Ku Lypertö	OT
vihervarpun	06.08.	1m	Utö	HaL	28.11.	30p	Ruissalo	JH
tikli					28.11.	2p	Tu Vuoksenn	JH
hemppo	05.08.	1m	Utö	HaL	27.11.	2	Tu Shell	JH
urpiainen	14.08.	4	Isokari(kaavak)		27.11.	27/20	Tu/Tu	HaL/JH
punavarpun.	04.08.	1p	Utö	HaL, HeL	14.08.	2p	Ruissalo	HaL
peippo	05.08.	2p	Utö	HaL	17.10.	12m/3m	Naa/Ku JuS/OT	
järripeippo	12.08.	1p	Kustavi	OT	26.10.	4m	Gyltö	JuS
peltoisirkku	06.08.	2	Utö	HaL, HeL	16.09.	1m	Turku	HaL
keltasirkku	14.08.	2	Isokari(kaavak)		17.10.	3m	Naa	JoS, JuS
pajusirkku	05.08.	1m	Utö	HaL	27.11.	4	Ruissalo	JH
lapinsirkku	03.09.	2	Rauvola	JH	19.09.	1/3/2	Tu/Sa/Ku JHVPAS	
pulmunen	02.10.	20m	Naa Luonn.	JoS	14.11.	1p	Tu Friskala	PV

Vähälukuiset muuttajat

Seuraavista lajeista oli niin vähän havaintoja, että ne on otettu kaikki:

sarvipöllö	06.10.	2	Isokari(Kaavak)		10.10.	1p	Isokari	OT
suopöllö	26.09.	1-2	Tu Pikisaa	JHym	26.10.	1p	Gyltö	JuS
	08.10.	3p	Isokari	OT	16.10.	1p	Ruissalo	HeL
kehrääjä	14.08.	1	Isokari(kaavak)		19.09.	1kuollut	Piikkiö	JP
tunturikiur	03.10.	1m	Dr Lövä	EG, VP	21.10.	2p	Tu Shell	HK
	04.-06.10.	1	Isokari					
satakieli	17.08.	1p	Tu Shell	HK				
sirittäjä	05.-07.08.	3p	Utö	HaL, HeL	12.09.	1p	Sau Metsola	IR
kultarinta	07.08.	1p	Utö	HaL	18.09.	1m	Sau Leisku	AK
luotokirvin	02.10.	2-3	Bokulla	HaL				
vuorihemppo	09.-10.10.	7	Isokari	OT	28.11.	3p	Tu Vuoksenn	JH
varpunen	12.09.	3m	Tu Slalom	JH				

Päämuutto ja lepäilijät

Päämuutto oli vaikea selvittää monen lajin kohdalta ja siksi seuraavaan listaan on otettu muuton kulku vähän tarkemmin. Listalla on suurimmat päivittämiset määrät muuttajista, lepäilijöistä ja viimeiset havainnot niistä lajeista, joilla on taipumusta talvehtimiseen. Koska yömuuttoa on seurattu varsin vähän, on luettelo näiden muuttajien osalta puutteellinen.

Tavi: 21.08.-19.09. päämuutto, jolloin meni 1450 yks. Yli 200 tavia nähtiin Halikonlahdella, Rantalalahdella ja Mynälähdellä.

Haapana: 28.08. Tai Rantalalahdi 200, 12.09. Mynälähti 120 ja 25.09. Mynälähti 180 yks.

Tukkasotka: 18.09. As Livonsaari 630 ja Velkua 300 yks.

Telkkä: 28.08.-03.10. yhteensä 3050 yksilöä, suurimmat parvet 1300 Mynälähdellä, 500 Velkualla ja 920 Mynälähdellä.

Alli: 02.10. Utö 8550 muuttavaa.

Nokikana: 24.10. Mynälähti 1000 paikallista ja syys-marraskuussa 160-800 Ruissalossa.

Meriharakka: 05.08. Utö 70 muuttavaa.

Liro: 05.08. Utö 75 muuttavaa.

Hiirihaukka: 19.09. Sauvon Leisku 15 muuttavaa.

Piekana: 18.-19.09. Sau Leiskussa yhteensä 24 muutti.

Varpushaukka: 29.08. Kasnäs 22 m ja 03.10. Kasnäs 39 m.

Tuulihaukka: 05.08. Utö 12m ja 21.08. Högsåra 11 m.

Kurki: 04.09. Sauvo Metsola 75 m 19.09. Sauvo Leisku 101, Pöytyä 70 25.09. Rusko 60 m 02.10. Paattinen 55 ja 10.10. Karinainen 65 m

Punajalkaviklo: 05.08. Utö 24 m ja 18 p (HaL,HeL)

Mustaviklo: 05.-07.08. Utö yhteensä 26 m

Valkoviklo: 05.08. Utö 66 m ja 2p, 28.08. Mynälähti 11 m (IR ym)

Pikkusirri: 19.09. Rauvola 10p ja 2m (RK) 26.09. Mynälähti 35 p (HaL) ja Halikonlahti 15p (AK)

Lapinsirri: 21.08. Halikonlahti 20 (HaL) ja 26.09. Mynälähti 25p

Suosirri: 13.07. Ku Laupunen 25 m 21.07. Rauvola 32 (JH) 05.08. Utö 45 m (HaL,HeL), Ku Iso Hauteri 60 p (OT) 25.09. Mynälähti 47 m (JH,HaL), Ku Laupunen 25 m (AS) 26.09. Halikonlahti 30 p (AK)

Suokukko: 21.08. Halikonlahti 150 p (HaL) 28.08. Rauvola 50 p (HK) ja 26.09. Halikonl. yli 100

Kihulaji: 07.08. Utö 10m (HaL)

Merilokki: 20.11. Ruissalo 15p (HeL)

Harmaalokki: 17.11. Turku tuhansia (JP)

Kalalokki: 24.07. Tu satama 40 p, 10.08. Tu Slalom 50 m (IR) 02.10. Utö 70 m (HaL) ja 06.11. Ku Anavainen 62m (OT)

Naurulokki: 02.08. Ku Anavainen 47 m (OT), 04.-06.09. Utö 260 m (HaL,HeL)

Räyskä: Heinäkuun lopulla Länsilaiturilla 6 yks ja 07.08. Otajärvellä 6 yks (AS)

Tiiralaji: 24.-27.07. Länsilaiturilla ja Veneveistämöllä n.40 yks (IR), 04.08. Utö 83 m, joista tunnistettiin 8 kala- ja 35 lapintiiroiksi (HaL,HeL). 07.08. Utössä muutti 40, joista 10 oli lapintiiroja.

Riskilä: 05.08. Utö 225 m+p (HaL,HeL)

Uuttukyyhky: 17.08. Tu Shell 40 p (HK), 25.09. Li Vanhalinna 21 m ja 60p (klo 6.25-12.30) (AS). Päämuutto on ollut ehkä tänä viikonvaihteena: 26.09. Sau Leisku 150 m (AK) ja Tu Kakskerta 30 m (TN).

Sepelkyyhky: Päämuutto on ollut syyskuun puolenvälin jälkeen. 18.09. muutti kolmella paikalla yht. 1217 yksilöä. Eniten Leiskun kalliolla, 800 (AK). 25.09. muutti neljällä paikalla yhteensä 3354 yksilöä. Eniten Nau Kirjais 2177 yksilöä (klo 6.30-8.00), missä mukana myös sp:t (VP).

Käki: Suurimmat määrät 07.08. Utö 5p (HaL) ja 14.08. Isokari 7p (kaavake)

Tervapääsky: 15.08. Tu Slalommäki 500 m ja 250p (HaL, JP), 16.08. sama paikka 300 SW (IR), 19.08. Tu Kurala 150 p (AS).

Kangaskiuru: 18.09. kolmella paikalla yhteensä 5 lintua ja 19.09. Ku Laupunen 6 m (AS) ja Sau Leisku 2m (AK).

Kiuru: 18.-19.09. kolmella paikalla yht. 179 m, 25.09. Mynälähti 73 m (7.00-11.00) (HaL,IR). Eniten muutti 03.10. As Livonsaari 139 ja lisäksi 20p (AS).

Haarapääsky: 28.08. Mynälähti 1500m ja 2700 sp:tä, joista 40% törmäpääskyjä (HaL,HeL). 29.08. Dr Lövä 1000m (HK). 14.09. oli Rauvolassa vielä 1000m (RK) ja loka-kuussa nähtiin 17 yks.

Räystäspääsky: 05.08. Utö 290m ja 40p (HaL,HeL) ja 14.08. Isok.80.

Törmäpääsky: ks. haarapääsky.

Varis: Muuton toteaminen kaupunkialueella vaikeaa. Suurimmat määrät 09.10. Isokari 800m, 10.10. Isokari 2700m (OT) ja 12.10. Turku 250m ja 140 sp:tä (HaL).

Naakka: 10.10. Isokari 120m (OT) ja 12.10. Turku 150m (HaL)

Mustavaris: 10.10. Isokari 22m (OT)

Kulorastas: 07.09. Raisio-Masku 15m (JK) ja 16.10. Ruiss. 10m.

Räkättirastas: 17.10. Luonnonmaa 381 m (JoS), Li Vanhalinna 242m ja 150 sp (AS). 22.10. Rauvoja 9500m ja 500 sp (RK). 24.10. Tu Slalom 900m (JH) ja Halinen 600p (HK). Marraskuulle jäi vielä paljon rastaista, suurimmat määrät 06.11. Tu Rieskalähteentie noin 10000 (RK) ja Takakirves 500p (JoS). Katso myös Ukuli n:o 12 talvilinnut.

Laulurastas: 11.-12.09. Turku 900 yömuutto (HaL), 14.-15.09. Turku 450 yöm. (HaL), lisäksi 03.-09.10. Isokarissa viitenä yönä yli 100 m.

Punakylkirastas: 11.-12.09. Turku 2500 yöm. (HaL), 14.-15.09. Turku 500 yöm. (HaL). 17.10. Vartiovuoren yli muutti 905 ääntä (JP,IR). Marraskuulta tuli havaintoja yhteensä 210 yksilöstä ja suurin parvi oli 09.11. Turku 115 m (IR).

Mustarastas: 25.09. Li Vanhalinna 18m ja 20p (klo 6.25-12.30) (AS) 03.10. As Livonsaari 9m ja 15p (klo 6.30-12.00) (AS) 17.10. Luonnonmaa 14m (JoS). Lokakuun lopulla rastaat alkoivat hakeutua kaupungin liepeille ja esim. 24.10. Ruissalossa oli 55p (JH). Marraskuussa nähtiin vielä useita, mutta kaikki olivat paikkalintuja.

Pensastasku: 14.08. Ruissalo 6 p (OT), 15.08. Isokari 15p ja 14.09. Sau Metsola 10p (IR).

Sinirinta: Päämuutto ollut syyskuun puolivälissä, jolloin havaittiin 14 yksilöä. Eniten 14.09. Rauvolassa 4p (RK) ja Shell 5p (HK).

Punarinta: 02.10. Utö 40 (HaL), 03.10. Dr Vänö 70 (OT), 03.-07.10. Isokarissa yli 50 päivittäin, eniten 06.10. noin 100. 23.10. Ruissalossa vielä 25 tiksettä.

Pajulintu: 15.08. Isokari 10, 21.08. Livonsaari 10+20 sp (AS). 28.08. Rusko 45 sp:tä (JH) ja Kustavi 6p (OT). Syyskuun puolella ei pajulintuja enää paljoa nähty. Viimeinen suurehko määrä oli 05.09. Laupunen 10 (AS).

Tiltaltti: 18.09. neljällä paikalla yhteensä 12 yksilöä.
05.10. Isokari 15 p (kaav.) ja 10.10. 3 p (OT).
Tämän mukaan tiltalttien päämuutto olisi syyskuun lopulla aina lokakuuhun asti, selvästi pajulintujen jälkeen.

Harmaasieppo: 14.-15.09. Turku 31 ääntä yöllä n. puolessa tunnissa (HaL).

Rautiainen: Päämuutto ollut syyskuun puolenvälin molemmin puolin.
11.-12.09. neljällä paikalla 148 muuttavaa, eniten 12.09. Sau Metsola 100m (JP). 18.-19.09. muutti kolmella paikalla 176 yksilöä, eniten 18.09. Luonnonmaala 126 m, (6.00-10.00), suurin parvi oli 20 yksilöä (JoS, JuS). 02.-04.10. kolmella paikalla muutti yht. 53, eniten 03.10. Livonsaareissa 29 (klo 6-12) (AS).
Seuraavassa taulukossa yksilömäärä/havaintojen määrä kymmenen päivän jaksoissa:

1-10.10.	11-20.10.	21-30.10.	31.-09.	10.-19.	20.-30.11.
13/1	50/1	109/8	501/12	259/7	580/10

Tilheistä ei pyydetä kaavakkeella kaikkia havaintoja, joten tulokset eivät ole aivan vertailukelpoiset. Koska useimmat antoivat kuitenkin paljon havaintoja, lienee tämä taulukko paikallaan. Suurimmat parvet olivat 06.11. Kyrö n.145p (O-PK), Kaa Empo n.150 marraskuun lopulla (VP) ja 07.11. Yo-kylä 110 (JoS).

Niittykirvinen: 18.-19.09. kolmella paikalla yht. 513m, eniten 18.09. Laupusissa 238 NE-E (klo 10-13) (AS).
02.-03.10. neljällä paikalla muutti yht. 914 yksilöä, eniten 02.10. Utö 400m (HaL) ja 03.10. Vänö 250m (OT).

Metsäkirvinen: 21.08. Livonsaari 82m (klo 5-12) (AS), 28.08. Rusko 80m (JH). Päämuutto on ollut ehkä syyskuun alussa esim. 04.09. Sau Metsola yli 100m (JP), 18.09. Luonnonmaa 123m NE-E (klo 6-10) (JoS) ja Sau Metsola 80m (IR).

Lapinkirvinen: Havaintoja tuli seuraavasti: elokuu 8, syyskuun alku 34, keskiosa 105, kuun loppu 22 ja lokakuu 6 lintua. Suurimmat määrät olivat 05.09. Kuusistonlahti 10p (EG) ja Paimionlahti 14p (JH). 11.09. Tapilanlahti 25p (VP), 12.09. Mynälahti 14m ja 9p (HaL), 14.09. Turku 37m (HaL) ja 19.09. Halikonlahti 30p (VP).

Västaräkki: Päämuutto ollut syyskuussa. Suurimmat määrät 02.09. Turku 80m (HaL), 05.09. Piikkiö-Kaarina 80 (JH), 18.09. Luonnonmaa 104m (klo 6-10) (JoS, JuS) ja 02.10. Bokulla 85m (HaL) ja Utö 70m (TN).

Keltävästaräkki: Päämuutto elokuun lopulla. Eniten 18.08. Rauvola 100 (JH), 21.08. Slalommäki 300m (HaL), 23.08. Rauvola 955m (klo 18-20) (VP) ja 30.08. Rauvola 227m (18-20).

Lapinbarakka: 03.10. Isokari 5p (kaavake)

Pikkulepinkäinen: 28.08. Rauvola 15p (HK)

Kottarainen: 16.08. Slalommäki 3500 (IR), 21.08. Halikonlahti 3000p (HaL), Mynälahti noin 10000 (HeL), 22.08. Paimionlahti 20000 (JP), 30.08.-30.09. Rauvola 3700-2200 (IR) ja 25.-26.09. Mynälahti 10000 (HeL, JK, VP).

Viherveppo: 19.09. Laupunen 52m (AS), 02.-20.11. Ruissalo 55-92p.

Vihervepponen: Suurimmat määrät lokakuun alussa, mutta paljon liikkeellä jo syyskuussa. 18.09. Luonnonmaa 242m (JoS, JuS) ja Sau Metsola 165m (IR). 02.10. Utö 214m (HaL), 03.10. Dr Lövä 388m (EG) ja Isokari 400m (kaavake). Ruissaloon jäi vielä marraskuulle 350 yksilön parvi kiertelemään (JH, HeL, IR).

Tikli: 05.09. Piikkiö 90 (JH), 12.09. Tu Vilhonkadulla emo syötti vielä kahta nuorta lentokyykyistä poikasta (PV).

Hemppo: 28.-29.08. Rauvola 150-170p (JH, HK)
23.09. Vuokseenniska 100p (HaL)
16.10. Parainen 100p (HaL).

Urpiaainen: Päämuutto lokakuun alussa, jonka jälkeen jäi kiertelijöitä pieninä parvina aina marraskuuhun asti. Suurimmat määrät: 03.10. Mynälahti 350m (RK), 06.10. Isokari 400m (kaavake), 09.10. Isokari 2000m ja 10.10. Isokari 8000m (OT).

Punavarpuunen: 08.08. Utö 10p (HaL)

Peippo ja peippolaji: 18.09. Luonnonmaa 5239 NE-E ja 2711 sp:tä (klo 6-10) (JoS, JuS), 25.09. Mynälahti 2100m (HaL, IR, JK), 02.10. Utö 460 SW (IR, TN, HaL), 03.10. Dr Lövä 123 ja 779 sp:tä muutti (EG), Livonsaari 1375 ja 591 sp (klo 6-12) (AS)

Järripeippo: 02.10. Utö 400m (TN, JH, HaL)
03.10. neljällä paikalla yht. 929 muutti, eniten Dr Vänö 300m (OT).

Peltosirkku: 05.09. Paimionlahti 10m (TN).

Pajusirkku: 19.09. Halikonlahti 200p (VP), 02.10. Utö 40p (HaL, HeL, TN).

Vaelluslinnut

Syksyllä 1976 oli runsaasti eri vaeltajia liikkeellä. Pähkinäkelit suorittivat suurimman esiintymisen länteen moniin vuosiin. Mutta koska nakkeli-vaellus on jo käsitelty Ukulissa n:o 12, ei siihen puututa tämän enempää. Taviokuurnat ilmestyivät myös erittäin runsaina TLY:n alueelle. Lajista on tekeillä yhteenveto syksyn Ukuliin, jossa ovat myös talvihavainnot mukana, joten ei sen enempää siitäkään lajista. Syksyiltä tuli myös havaintoja pöllöjen vaeltelusta, mutta koska ne ovat pr-lajeja (= pikkuraritetti), tulee niistäkin erillinen juttu syksyn Ukuliin. Loput vaeltajat eli tikat, tiaiset jne olivat myös liikkeellä, mutta niistä tuli varsin huonosti havaintoja.

Käpytikka

Havaintoja tuli vain kuudelta kaavakkeelta, vaikka vaellus oli erittäin voimakas. Tämä havaintojen puute vaikeuttaa vaelluksen kulun tarkempaa selvittelyä varsin paljon. Lisäksi ulkosaaristosta on vain muutamia tietoja, tosin sitäkin parempia. Ensimmäinen nakuttaja oli Turussa 4. elokuuta ja viimeiset jatkoivat oleskeluaan vielä talvella (ks. Ukuli n:o 12). Seuraavaan taulukkoon on merkitty havainnot kymmenen päivän jaksoissa.

	elokuu	syyskuu	lokakuu	marraskuu								
1-10	11-20	21-30	31-9	10-19	20-29	30-8	9-18	19-28	29-7	8-18	19-30	
	18	282	74	42	36	4	31	32	21	16	33	60

Yhteensä tuli havaintoja noin 800:sta käpytikasta, mutta Ruissalon tikat ovat mukana laskuissa useaan kertaan. Vaellussuunta oli annettu noin 300:sta tikasta. 15. elokuuta lensivät tikat Isokarissa pohjoiseen. Tällöin meni tikkoja eniten aamulla, 116 yks. Päivällä tarkkailu oli huonompaa, mutta kokonaisuutena oli silti peräti noin 250 tikkaa. Useimmat jatkoivat suoraan saaren yli pysähtymättä. Kustavin Laupusissa tikat yht. 8 menivät eteläisiin suuntiin. Muut tikkahavainnot jakaantuivat lähes kaikkiin ilman-suuntiin. Vaelluksen huippu lienee ollut elokuun lopulla ja

syyskuun alussa. Tämän jälkeen on useissa tapauksissa ollut kyse paikalle jääneistä tikoista. Taulukossa oleva tikkamäärinen nousu loka-marraskuussa johtuu Ruissalon tikoista, jotka on laskettu useaan kertaan. Saarelle jäi yli 20 käpytikkää. Toinen marraskuun tikkamäärä nostava tekijä on talvilintujen laskeminen, mikä muutamilla reiteillä on aloitettu jo marraskuun lopulla.

Pikkutikka

Laji on harvinaistunut alueella ja ainoat havainnot ovat Isokarista 09.-10.10. 1 ja 2 yksilöä (kaavake).

Pohjantikka

Ilmeisesti ollut pientä vaellusta. Ku Laupunen 18.09. 1 (AS), 19.09. Kuusisto 1 (EG) ja 03.11. Ruissalo 1 (HK).

Narhi

Pientä vaellusta, havaintoja yhteensä 32:sta linnusta. 05.09. Ku Laupunen 1 SE (AS), 18.09. Sau Leisku 13 N (AK) ja Naa Luonnonmaa 6 W (JoS, JuS) ja 03.10. As Livonsaari 10p (AS).

Talitiainen: Ehkä normaalia vaellusta. 19.09. Laupunen 4 NW (AS), Isokari 02.-04.10. noin 20-250, 09.10. vielä yli 200.

Sinitiaainen: 19.09. Laupunen 3 NW (AS), 02.-10.10. Isokari muutamia, eniten 09.10. 15 yksilöä.

Kuusitiainen: Varsin voimakas vaellus, useimmin etel. suuntiin. Ensimmäiset: 05.09. Laupunen 19 NW ja 3 SE (AS), tämän jälkeen lintuja näkyi tasaisesti koko syksyn. Eniten tuli navaintoja 18.-19.09. jolloin kuudella paikalla nähtiin 212 lintua. Suurimmat määrät 18.09. Louhisaari 28 S ja 40 SW (VP) ja Leisku 31 S (AK). Viimeiset havainnot 09.10. Isokari 30 yksilöä (OT).

Pyrstötiaainen: Pientä liikkehdintää, yhteensä 107 yksilöä. Ensimmäiset 03.10. Kyrö 1 (O-PK), 10.10. Vehmaa 8 SW (JH). Suurimmat määrät 30.10. Ruissalo 19 (JH) ja 21.11. Parainen Älö 25 (AS).

Puukiipijä: Varsin paljon, mutta vaikeasti mantereella havaittavissa. Seuraavat arvot Isokarista: 02.10. 3 yks, 03.10. 50 yks, 04.-06.10. yli 100 ja tämän jälkeen noin 20 lintua päivittäin.

Hippiäinen: Vähissä. Suurimmat määrät 03.-06.10. Isokari n.200, jonka jälkeen 60-120 päivittäin.

Käpylinnut: Paljon liikkeellä, mutta havaintoja vain neljällä kaavakkeella. Ensimmäiset 05.06. Livonsaari 3 NE ja lisäksi tunnistettuja 4 pientä ja 1 iso (AS). Elokuussa yhteensä 23 + ääniä. Syyskuussa 106, joista tunnistettuja 12.09. Slalommäki 2 isoa ja 6 pientä (JH) sekä 18.09. Luonnonmaalla 6 pientä (JoS, JuS). Lokakuussa 189, joista suurin osa näkyi kuun alussa. Tunnistettuja oli vain 16 pientä. Marraskuussa oli enää vain 3 pientä Liedossa.

Taviokuurna: Runsaasti liikkeellä. Ensimmäiset 29.10. Kurala ja Kuuva ääntä (HK). Tämän jälkeen tasaisesti lähes päivittäin Turussa ja Kyrössä. Suurin määrä 28.11. Tu Pohjola 35 paik. (PV).

Pr-lajeista ja muista harvinaisuuksista julkaistaan erillinen katsaus. Tästä katsauksesta tuli valitettavan luettelomainen, mielestäni se on kuitenkin paikallaan pohjana tulevia juttuja va. ten.

Kirjallisuus: kaikki lintutieteelliset julkaisut, joissa on käsitelty menneitten vuosien syyshavaintoja ja lisäksi Gustafsson ja Peltola 1978: Katsaus TLY:n alueen talvilinnustoon talvina 1975/76 ja 76/77. Ukuli 12: 51-64.

SATAKIELEN LEVINNEISYYS TLY:N ALUEELLA

ESKO GUSTAFSSON

Tämä kirjoitus selvittelee satakielen leviämistä alueelle sekä kannan nykyistä vahvuutta. Aiheesta on aiemmin ilmestynyt KUJANPÄÄN (1970) kirjoitus. Vuoden 1977 alussa päätti TLY:n havaintotoimikunta valita satakielen erääksi sen vuoden projektilajiksi. Tarkoituksena oli alunperin selvittää vain satakielikannan suuruus vuonna 1977, mutta jotta kirjoitus olisi mahdollisimman tarkka ja kiinnostava, päätin ottaa mukaan TLY:n arkiston tiedot. Samalla toivon tämän arkiston ensimmäisen käytön (pinnallista lisäksi) innoittavan muitakin kokeilemaan sen suomia mahdollisuuksia. Useista lajeista on täytetty satoja kortteja, joten aineistoa riittää useammallekin kirjoittajalle.

Esiintyminen ennen 1960-lukua

Satakieli on aikaisemmin ollut tunnettu selvästi kaakkoisena lajina. Sen esiintymiskuvaa on kaakkoisuuden lisäksi leimannut selvä alonpohja tämän vuosisadan alkupuolella, josta laji on hiljalleen toipunut.

PLVK mainitsee lounaisrannikon esihavainnoksi vuoden 1943, mutta myöhemmin on todettu lajin esiintyneen alueella jo 1700-luvulla (LEHIKONEN 1977). Edelleen PLVK toteaa jokavuotisen esiintymisen alkaneen Fritzenin mukaan 1946.

Arkiston tiedot eivät ole mitenkään täydellisiä. Em. "jokavuotinen esiintyminen" rajoittuu tietoihin laulavista koiraista seuraavasti: 1949 1, 1952 2 koirasta Turussa. Lisäksi KUJANPÄÄ mainitsee havainnon vuodelta 1955. Hän toteaa, että laji ei ole ollut niin harvinainen, että kaikki havainnot olisi julkaistu. Voisi kuitenkin ajatella, että laji ei ehkä ainakaan Turussa ole ollut jokavuotinen esiintymisessään. Pesälöytöjä alueelta ei tällä ajalla tunneta.

Esiintyminen 1960-luvulla

Siirryttäessä 1960-luvulle tiedot lajin esiintymisestä paranevat ja tarkentuvat huomattavasti. Vuosikymmenen alkupuoli oli hiljaiseloa ja lajia tavattiin vain 2-3 laulavaa koirasta vuosittain. Ainoa merkki tulevasta oli PLVK:n mainitsema yli 20 laulavaa koirasta Hiittisissä vuonna 1965. Turustakin on ilmoitettu arkistoon vain 4 havaintoa. Ensimmäinen pesälöytö tehtiin tosin vuonna 1964.

Vielä vuosi 1966 jatkoi samaa hiljaista linjaa, vaikka jälleen löytyi pesä Turusta. PLVK toteaa, että parittomien koiraiden osuus ei ole erityisen suuri, vaan huomattava osa esiintymisistä a-suinalueen reunoillakin koskee normaalia pesintää.

Vasta vuosi 1967 toi tullessaan 13 satakieltä, 1968 35 ja 1969 jo 81 laulavaa koirasta. KUJANPÄÄ esitti vuonna 1970 havaintojen kasvun vaikuttaneen ainakin seuraavat syyt: lisääntyneet retkeily, Paruisten alueen perusteellinen tutkiminen, TLY:n arkiston perustaminen sekä mahdollinen satakielikannan kasvu.

Taulukkoa 1 silmällä katsottuna tulee eittämättä mieleen, että nämä kaikki syyt tosiaan ovat vaikuttaneet havaintomäärään. Vuoden 1977 perspektiivistä on tosin helppo sanoa KUJANPÄÄN vähätelleen satakielikannan kasvua joka oli aivan ilmeistä. Kasvu lienee tapahtunut alueella vuosina 1968-69, lähinnä ilmeisesti vuonna 1968. Tällöin kanta saavutti tason, jolla alkoi olla merkitystä havaintojen ilmoittamiseen. Taulukosta 1 huomaa myös Paraisien silloisen satakielikannan olleen ylivoimaisesti suurin koko alueella. Ruissalon kanta ei ollut vielä noussut muutamaa paria suuremmaksi.

Esiintyminen vuosina 1970-76

Vuosi 1970 tuntuu olleen edellisten tasoa, mutta 1971 koettiin väliaikainen aallonpohja. 1973 alkoi uusi nousukausi. Huolimatta Paraisien alueen tutkimuksen huononemisesta kohosi laulavien koiraiden lukumäärä ensimmäisen kerran yli sadan. Mutta vasta 1974-75 pamahti. Turun ja varsinkin Ruissalon satakielikanta nousi yli kymmenkertaiseksi. 10.-11.6.1975 laskettiin Ruissalossa n. 45 laulavaa koirasta (Ha.Lento ym.), luku mikä 10 vuotta aiemmin ei ollut totta edes Kaakkois-Suomessa.

Samalla satakieli laajensi esiintymisaluettaan yhä "huonompiin" biotooppeihin ja esiintyi maakunnan useimmissa kunnissa.

Taulukko 1. Laulavien satakielikoiraiden lukumäärät eri vuosina.

	Turku	Parainen	muut kunnat	KUJANPÄÄ	yhteensä
1949	1	-	-	-	1
1950	-	-	-	-	-
1951	-	-	-	-	-
1952	2	-	-	-	2
1953	-	-	-	-	-
1954	-	-	-	-	-
1955	-	-	-	1	1
1956	-	-	-	-	-
1957	-	-	-	-	-
1958	-	-	-	-	-
1959	-	-	-	-	-
1960	1	-	1	1	3
1961	2	-	1	-	3
1962	-	-	1	3	4
1963	-	-	1	2	3
1964	1	1	-	2	4
1965	-	-	1	2	3
1966	1	-	1	3	5
1967	4	3	6	7	20
1968	6	25	4	29	64
1969	4	40	37	57	138
1970	3	45	32	55	135
1971	5	26	20	-	51
1972	6	42	34	-	82
1973	6	19	77	-	102
1974	29	19	68	-	116
1975	65	11	72	-	148
1976	20	27	63	-	110
1977	73	45	127	-	245

Eräitä huomioita kannan lisääntymisestä

Vaikka Lintumiehenkin palstoilla on puhuttu turkulaisten julkaisevan Ahvenanmaan havaintoja omassa lehdessään, niin taas on aiheellista puuttua asiaan. Koska arkistoon on kertynyt tietoja Kökarin alueen satakielistä, niin seuraavassa sen ja PLVK:n havaintomäärät laulavista koiraista eri vuosina: 1958-61 2-4, 1962 5-7, 1966 10, 1969 14, 1971 42, 1973 51, 1974 160-185 ja 1976 55 (vain osa saaresta). Näistä luvuista huomaa selvästi kannan lähes satakertaistuneen 15 vuodessa.

Rymättylän Aaslassa ensihavainto tehtiin 1969, jonka jälkeen on alueella 1971-74 ollut 1-4 laulavaa koirasta ja 1975-77 3-6 paria (useita poikuehavaintoja) (L.Saari ym.).

J.Hakala on autolla kiertänyt Kaksikerran pääsaaren ympäri 17.6.1970 ja 9.6.1974 ja tällä 18 km:n matkalla on vuonna 1970 ollut 1 ja -74 9-11 laulavaa koirasta.

Varsinainen nousu Kökarinkin luvuissa on tapahtunut vasta 1970-luvulla. Osa Kökarin linnuista on varmasti muuttavia, joten voi olettaa leviämisen kärjen jo menneen Varsinais-Suomen ohi. Täällä tuskin tapahtuu enää yhtä dramaattisia muutoksia kuin 1968-69 ja 1974-75 tapahtui.

Esiintyminen vuonna 1977

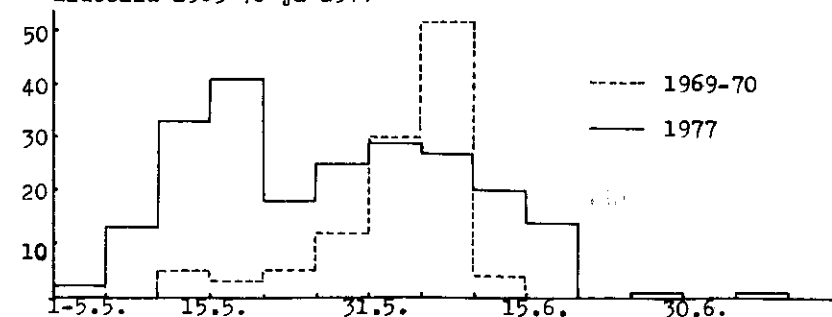
Vuoden 1977 havainnot eivät ole suoraan vertailukelpoisia muiden vuosien, etenkin 1974-76, tietoihin, sillä lajihän oli erityistutkimuksen kohteena. Aikaisempien vuosien havainnot ovat paremmin tiedossa, joten niihin voi hyvin vertailla.

Satakielihavaintojaan vuodelta 1977 palauttivat seuraavat henkilöt: E.Gustafsson, J.Helstola, H.Kormano, A.Laakso, A.Suoranta, L.Saari, J.&O.R.Tenowuo ja A.Vienonen. Lisäksi käytettävissä on ollut runsaat kevät- ja kesäkaavakkeiden tiedot.

Yhteensä havaittiin laulavia koiraita n. 250 koko alueella. Turun osuus tästä on 73, josta Ruissalon vain 17. Tästäkin huomaa lajin levittäytyneen lähes kaikkialle.

Seuraavassa kuvassa on esitetty laulavien koiraiden ajallinen jakauminen. Vertailuna on KUJANPÄÄN kokoama vuosien 1969-70 aineisto.

Kuva 1. Laulavien satakielikoiraiden löytöpäivämäärien jakauma TLY:n alueella 1969-70 ja 1977

Kuvasta ilmenee, että vuoden 1977 havainnot ovat paljon aikaisempia kuin 1969-70. Tätä on Jorma Sorjonen selittänyt samomalla vanhojen koiraiden saapuvan nuoria aiemmin. Siten TLY:n alue ei enää olisi satakielen lewinneisyysalueen reunassa vaan sen sisällä. Oli miten oli, 1977 näkyivät ensimmäiset jo 4.5. PLVK:n ensihavainto on 6.5. joten jotain on tapahtunut satakielen muuttoaikataulussa.

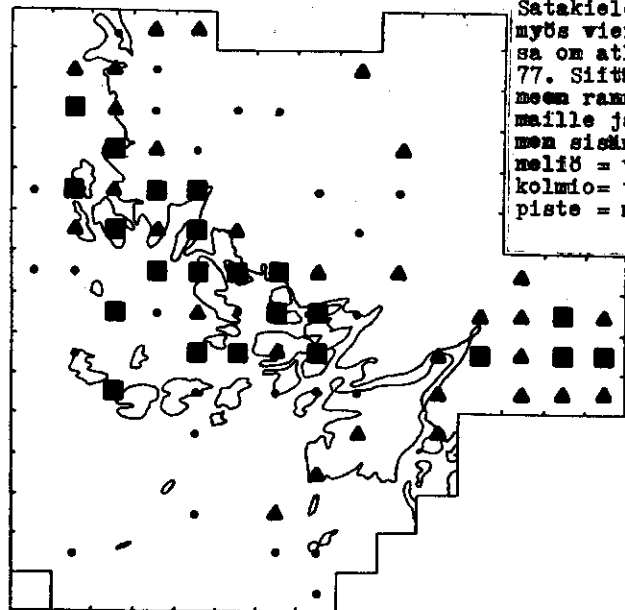
Havaintojen kaksihuippuisuus johtunee yölaulajaretkien lisääntymisestä kesäkuun alussa. Ehkä myös toukokuun loppupuolen säh on tehnyt tepposiaan.

Taulukko 2. Satakielihakaintojen alueellinen jakautuminen TLY:n alueella 1960-1977

	saaristo+rannikkokunnat	sisämaa	suhde
1960-69	131	9	15:1
1970-76	538	37	14:1
1977	220	23	10:1

Tiedot kertovat selvää kieltä satakielen levittäytymisestä muuallekin kuin rannikon teravaleppälehtoihin. Vauhti on yhä vain kiihtynyt tällä vuosikymmenellä. Seuraavassa eri kunnissa havaitut laulavat koiraat (ennen vuotta 1977/1977): As 1/1, Au 1/, Dr 96/15, Eu 1/, Ha 8/22, Ho 6/, In 2/, Kaa 6/3, Kal 5/, Kar 1/, Ke 7/, Kii 5/2, Kis 2/4, Kor 6/, Ku 17/3, La 6/8, Li 1/, Lok 73/2, Mas 1/, Mer 3/, Mi 10/4, Mu 7/, Naa 6/3, Nau 10/, Pai 8/4, Par 256/45, Perä 4/1, Pi 2/, Py 9/, Pö 5/, Ra 17/3, Ry 46/6, Sa 3/20, Sau 1/, Su 1/, SÄ 4/, Tai 18/5, Tu 156/73, Uu 7/2, Veh 1/, Vel 13/6 ja Yl 1/1.

Listassa ovat hallitsevina kuntina Dragsfjärä (Vähö !), Lokalahti, Parainen, Rymättylä ja Turku. Etenkin Paraisen valta-asema on erittäin selvä.

Satakielen lewinneisyys selviää myös viereisestä kartasta, jossa on atlantitiedot vuosilta 1974-77. Siitä näkee lajin keskittymeen rannikolle ja Salon takamaille ja olevan Varsinais-Suomen sisämaassa harvinaisuus.
 neliö = varma pesintä
 kolmio = todennäköinen pesintä
 piste = mahdollinen pesintä

Pesintä

Edellä olevasta atlaskartasta huomaa lajin pesivän varmasti 22 alueen 189 ruudusta ja todennäköisesti 30 ruudulla. Tämä poikkeaa melkoisesti PLVK:n tiedoista. Kirja tuntee 2 pesälöytöä Turusta (1964 ja -66) sekä yhden Velkualta (1967).

Arkistoonkin on ilmoitettu vain 10 havaintoa varmoista pesinnöistä tai varoittelevista linnuista. Näistä on Turusta 2 (68 ja 69), Paraisilta 2 (72 ja 74), Mietoisista 2 (68 ja 71) sekä Kaarinasta (74), Kustavista (69), Raisiosta (75) ja Rymättylästä (76) yksi. Vuodelta 1977 kertyi pesintään viittaavia tietoja seuraavasti: Turku 2, Mietoinen 2, Rymättylä 2, Uki 2 ja Lokalahti 1.

Nämä vähäisetkin tiedot osoittavat sen, että laji pesii alueella vakituisesti ja suurin osa havaituista linnuista on pesivää kantaa. Valitettavasti satakielen pesien etsintä on pahasti laiminlyöty.

Varoittelevia satakieliä on tavattu jo 11.6.1977 Ukissa (U.Laine) ja ensimmäinen lentopoikue 20.6.1977 Mietoisissa (R.Karlson) (PLVK:n ensihavainto 25.6.). Suurin osa varoittelevista ja lentopoikuehavainnoista osuu kesäkuun loppuun ja heinäkuun alkuun. Myöhemmin havainto lentopoikueesta on 16.7.1977 Mietoisista (R.Karlson). Vielä 3.8.1975 on Raisiossa tavattu 3 nuorta lintua rantalepikossa (R.Heinonen). Olisiko lajilla Suomessa kaksi poikuetta vai ovatko myöhempiä uusintapesyeitä?

Syysmuutto

Satakielen syysmuutto on salaperäinen tapahtuma. Havaintoja alueelta PLVK tuntee vain yhden ja KUJANPÄÄ kolme. Nämä ajoittuvat seuraavasti: 11.9.1968, 16.-17.8.1969 ja 7.9.1969. Näiden jälkeen on tehty seuraavat havainnot: 20.9.1969 Hiittisissä (J.Hollsten & J.Tenowu), 28.8.1972 Dr Vähössä ja 18.8.1973 Ruissalossa. PLVK:n myöhemmin havainto on 11.9.

Vuonna 1977 rengastettiin syksyllä satakieliä alueella seuraavasti: 28.7. ja 7.8. Tu Shell ja 13.8. 1 nuori Rauvolassa.

Yhteenveto

Satakielikannan kasvu on 10 viime vuoden aikana ollut melkoinen. Nykyisin laji on rannikkokunnissa yleinen ja tavataan sisämaassakin paikka paikoin runsaana. Satakielillä on ollut kaksi yleistymiskautta, 1968-69 ja 1974-75. Tällöin laji on laajentanut asuimaluettaan ja runsauttaan selvästi.

Loppukommenttina voisi olla paikallaan A.Viemosen maininta: "laji on nykyisin selvästi kultarintaa yleisempi ja kanta lienee ehkä noin puolet mustapäkkertukannasta."

Kirjallisuus

KUJANPÄÄ, S. 1970: Yölaulajien esiintymisestä Varsinais-Suomessa. Tiedon Antaja 1.
 PLVK = Pohjolan Linnut värikuvin II.

RARITEETTİKATSAUS VUOSILTA 1975-76

OLLI TENOVUO

Turun seudun rariteettihavaintojen julkaisemisessa on nyt monen vuoden tauon jälkeen päästy ajan tasalle. TLY:n havainto-
toimikunnan tavoitteena on, että kunkin vuoden harvinaisuus-
katsaukset julkaistaisiin seuraavan vuoden kuluessa. Tämän
toteutumisen edellytyksenä on jäsenistön aktiivisuus, kulu-
neen vuoden havainnot olisi hyvä palauttaa heti alkuvuodesta.
Oman mutkansa matkaan tuo rariteettikomitealle kuuluvien ha-
vaintojen käsittely. Usein tässä prosessissa vierähtää puoli
vuotta, joskus vuosiakin. Onkin odotettavissa, että näitä ha-
vaintoja tippuu julkisuuteen näin virallisesti vahvistettuna
vasta varsinaisten katsausten jälkeen.

Käsissäsi oleva katsaus käsittelee siis Turun seudun rariteet-
tihavaintoja vuosilta 1975 ja -76. Keräysalueena on TLY:n toi-
minta-alue, sama jota sovelletaan mm. atlaslaskennassa: ran-
nikolla päätepisteinä ovat Dragsfjärd ja Rauma, sisämaan kun-
nista kuuluvat mukaan mm. Loimaa, Köyliö ja Perniö. Katsauk-
sesta on jätetty pois Kustavin havainnot (näistä lienee tätä
lukiessasi ilmestynyt oma katsauksensa Lintumiehessä), Jurmon
havainnot sekä Vänon havainnot (joista on myös tekeillä oma
yhteenveto). Edelliset katsaukset TLY:n alueelta ovat ilmesty-
neet Lintumiehen numerossa 3/77 (vv. 1968-74) ja sama katsaus
karsimattomana Tiehon Antajan numerossa 7/75. Näistä julkai-
sista löydät myös viitteet vanhemmista katsauksista.

Valtaosa havainnoista on poimittu TLY:n ilahduttavan suuresta
arkistosta. Muita tietoja on saatu kevä- ja syysmuuttokaavak-
keista sekä yksittäisistä suullisista ja kirjallisista ilmoi-
tuksista (huhupuheita ei ole kelpuutettu). Suurkiitokset kaik-
kille havaintojen ilmoittajille. Rariteettikomitean alaisista
havainnoista vain hyväksytyt on julkaistu, käsittelemättömät
havainnot voidaan julkaista myöhemmin mikäli ne arvostelun
kestävät. Muita havaintoja ei ole karsittu erästä poikkeusta
lukuunottamatta (satoja pähkinähakkeja puutarhassa, puhelin-
ilmoitus arkistonhoitajalle.)

Havaintopaikan ilmoittamisessa on yleensä tyydytty ilmaisemaan
kunta ja tarkempi paikka, poikkeus on tehty Ruissalon kohdalla
- eräistä lajeista on Ruissalossa tehdyt havainnot mainittu
niin tarkasti kuin ilmoituksista on käynyt ilmi. Joissain ha-
vainnoissa on vain kunta ilmoitettu, tällöin emme ole ryhty-
neet tarkempaa paikkaa arvailemaan. Pääsääntöisesti on käytet-
ty havainnoitsijoiden itsensä ilmoittamia paikannimityksiä mi-
käli ne on voitu katsoa kirjakielen sopiviksi ja yleisesti
ymmärrettäviksi. Havainnoitsijoiden ilmoittamisen suhteen on
noudatettu periaatetta: suurharvinaisuuksista kaikki, muista
enintään kolme (tai menetelmää AA ym.). Yleisiksi nähtävyyk-
siksi muodostuneiden havaintojen osalta on ilmoitettu linnun
löytäjää lisämäininnalla ym., tai jos löytäjää ei ole ollut
tiedossa on TLY anastanut kunnian itselleen. Sulkeissa oleva
kysymysmerkki tarkoittaa, että havainnoitsijaa ei ole tiedossa
(ns. kiertotietä tullut havainto). Valitsemme jos joku havain-
noitsija joutuu kärsimään vääryyttä, oikaisua voi toki pyytää.

Julkaistavaa lajistoa valittaessa ei ole käytetty mitään syste-
maattista arviointimenetelmää, käsite "harvinaisuus" tarkoittaa
eri henkilöillä niin eri asiaa. Pois on jätetty mm. luhta-
kana, viirupöllö ja tunturikiuru. Tulevina vuosina mikäli ha-
vaintotoimikunnan suunnittelema hieno systeemi lähtee pyörimään
julkaistaan myös havainnot ns. pikkurareista. Katsauksesta on
jätetty pois myös havainnot varpuspöllövaelluksesta 74/75,
hiiripöllövaelluksesta talvella 76/77 ja pähkinänakkelivaelluk-
sesta syksyllä 1976. Näistä on tulossa omat julkaisunsa Ukuliin.
Havaintojen kuvaus on merkittävimpiä havaintoja lukuunottamatta
supistettu minimiinsä, jotta juttu ei paisuisi vallan kohtuut-
tomaksi. Tarkemmat tiedot ovat saatavissa parhaiten havainnoit-
sijoilta itseltään. Havainnoitsijat:

E.Aaltonen (EA), M.Anttila (MA), E.Aranen (EAR), O.Arjamaa (OA),
T.Aromaa (TA), H.Aunio (HA), B.Blomqvist (BB), M.Dahlgqvist (MD),
M.Eloranta (ME), D.Forsman (DF), J.Grönlund (JG), E.Gustafsson
(EG), J.Haapasaaari (JH), J.Hakala (JHA), K.Hallantie (KH),
K.Hedenström (KHe), U.Heino (UH), J.Heinonen (JHei), R.Heinonen
(RH), T.Hellsten (TH), J.Helstola (JHei), H.Hälke (HH),
M.Hovila (MH), E.Ryvönen (RHy), K.Häkkinä (KHä), S.Häkkinä (SH),
J.Högmander (JHö), R.Jokinen (RJ), E.Joutsamo (EJ), S.Jääskeläi-
nen (SJ), O.Kallberg (OK), A.Kalliola (AK), O.Kanerva (OKa),
H.Karhu (HK), J.Karhumäki (JK), A.Karlin (AKa), O-P.Karlin (OPK),
V-M.Karlin (VMK), L.Karlson (LK), R.Karlson (RK), A.Keskinen
(AKe), E.Ketola (EK), J.Kirjonen (JKI), J.Kiviranta (JKiv),
O.Kivivuori (OKi), P.Komi (PK), K.Koponen (KK), H.Kormanen (HKo),
L.Kosonen (LKo), K.Kähärä (KKä), J.Kääriä (JKä), J.Kärnlund (JKä),
A.Laakeo (AL), M.Laaksanen (ML), H.Lahtonen (HL), I.Lahtonen (IL),
I.Laiho (ILa), A.Laine (ALa), J.Laine (JLa), Rauno Laine (RL),
Reijo Laine (ReL), T.Lammes (TL), E.Lehikoinen (EL), Harry Lehto
(HLe), Henry Lehto (HeL), Timo Lehtonen (TLe), Tommo Lehtonen
(ToL), R.Lehtonen (RLe), P.Leino (PL), J.Leinonen (JLe),
M.Lempiäinen (MLe), A.Linna (ALi), K.Linnasaari (KL), R.Lumio
(RLa), B.Lundqvist (BL), K.Löfgren (KLö), A.Mattson (AM),
E.Männistö (EM), M.Mäntynen (MM), J.Nieminen (JN), T.Numminen (TN),
H.Nurmi (HN), J.Nurmi (JNu), Tarmo Nurmi (TNu), Timo Nurmi (TiN),
A.Orava (AO), M.Osara (MO), A.Pejjonen (AP), J.Pekkala (JP),
V.Peltola (VP), R.Penttinen (RP), J.Piha (JPi), O.Pihajoki (OP),
E.Piironen (EP), H.Päiväranta (HP), R.Pönni (RPö), K.Rannikko
(KR), R.Rantanen (RR), H.Rautanen (HR), I.Rauvola (IR), M.Rousi
(MR), T.Rousi (TR), O.Saarenkallio (OS), L.Saari (LS), A.Saarinen
(AS), J.Saarinen (JS), M.Saarinen (MS), Jouni Saario (JSa),
Jukka Saario (JuS), O.Salmi (OSa), H.Salo (HS), R.Salo (RS),
K.Salonen (KS), M.Salonen (MSa), R.Salonen (RSa), R.Saranto (RSar),
P.Segersvärd (PS), N.Simberg (NS), A.Stenroos (AS), A.Suoranta
(ASu), T.Suoranta (TS), B.Söderholm (BS), P.Tammi (PT), P.Tamminen
(PTa), E.Tarponen (ET), O.Tenovuo (OT), R.Tenovuo (RT), Harri
Toivonen (HT), Heikki Toivonen (HTo), J.Toukola (JT), K.Tuominen
(KT), A.Turtola (AT), S.Turtola (ST), J.Törnqvist (JTö), A.Uotila
(AU), K.Vaara (KV), M.Vainikainen (MV), M.Valta (MVA), P.Valtonen
(PV), J.Varrela (JV), H.Velmala (HV), A.Vienonen (AV), P.Vihanto
(PVi), R.Vilman (RV), P.Virrankeksi (PVir), J.Vuokko (JVu),
J.Vuorinen (JVu), V.Vänskä (VV), K.Wahlroos (KW), R.Wallden (RW),
J.Wessman (JW), K.Westerholm (KWe), T.Yli-Sippola (TY)

= yht. 154 henkilöä

Podiceps ruficollis, pikku-uikku

- 1975: 12.04. 1 yks Perniö, Teijo (LK ym.)
 25.10.-6.11. 1 yks Turku, Ruissalon silta (HK, RSar)
 1976: 11.01.-4.2. 1 yks Pyhämaa, Kammela (TLY)
 21.08.-5.9. 1 yks Salo, Halikonlahti (TLY)
 12.11.-31.12.1 yks Turku, Satama (TLY)

Phalacrocorax carbo, merimetso

- 1975: 26.01. 5 yks Pyhäranta, Rihtniemi (RSar)
 23.02. yht. 53 yks Houtskär, Kihti (TH, BS)
 23.04. 11+17 yks Naantali, Luonnonmaa (JSa)
 27.04. yht. 5 muuttavaa, Mietoinen, Mietoistenl. (TH)
 02.05. 1 yks Turku, Ruissalo (TLY)
 11.05. 18 yks N Pyhäranta, Rihtniemi (RSar)
 17.05. 2 ad. Kustavi, Laupunen (ASu, TS)
 29.05. 5+1 muutt. Korppoo, Utö (HLe)
 05.09. 1 ad. Nauvo, Berghamn (HK, OP, VV)
 10.09. 4 yks Kustavi, Laajariutta (?)
 20.09. 4 yks Pyhämaa, Lyökki (RSar)
 04.10. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (HLe, HeL)
 05.10. 3 yks Pyhämaa, Lyökki (RSar)
 25.10. 2 juv Pyhäranta, Rihtniemi (LK ym)
 1976: 25.02. yht. 29 yks Korppoo (JHel)
 17.04. 3 yks Parainen, Attu (OSa)
 19.04. yht. n. 21 yks Houtskär, Kihti (JHel)
 09.05. 8 yks Naantali, Luonnonmaa (JSa)
 16.05. 1 yks Pyhäranta, Rihtniemi (RSar)
 22.-23.05. yht. 23 muutt. Pyhämaa, Santakari (LK ym)
 05.08. 1 yks Korppoo, Utö (HLe, HeL)
 18.09. yht. 41 muutt. Pyhämaa, Santakari (NS, OT, JV)
 4 yks Pyhämaa, Petsamo (RSar)
 19.09. 1 yks Pyhämaa, Petsamo (RSar)
 24.09. 2 yks Korppoo, Utö (JPI ym)
 09.10. 7 yks Pyhämaa, Santakari (LK ym)

Ardea cinerea, harmaahaikara

- 1975: 06.04. 1 yks Korppoo, Utö (TH, BS)
 17.04. 1 yks Kaarina, Kuusistonlahti (KK, RSar)
 1 yks Turku, Rauvolanlahti (TH)
 22.04. 2 yks Turku, Rauvolanlahti (TH)
 23.04. 1 yks Paimio, Paimionlahti (OKi)
 25.04. 1 yks Rymättylä, Aasla (IS)
 11.06. 1 yks Karinainen, kk. (OPK, JP, KW)
 23.07. 2 yks Kustavi, Tjusgrand (JSa)
 26.07.-09.08. 1 juv Lokalahti, Pitkälüoto (HP)
 29.07.-19.08. 2-5 yks Salo, Halikonlahti (TH)
 31.07. 2 yks Lokalahti, Taipale (EM)
 03.08. 3 yks Kustavi, Kallioranta (OPK)
 24.08. 1 yks Halikko, Viurilanlahti (OPK)
 26.08. 1 yks Rymättylä, Aasla (IS)
 30.08. 2 yks Taivassalo, Kolkanaukko (JHel)
 1 yks Salo, Halikonlahti (IL, TiN, ET)
 2 yks Kemiö, Mjösund (TH)
 13.09. 1 yks Pyhämaa, Lamminjärvi,
 14.09. samalla paikalla 1 ad 5 juv,
 20.09. 2 yks ja
 04.10. 1 yks (HP, RSar)

- 1976: 13.04. 1 yks NE Kaarina, Kuusisto (AKe, HLe, JNu)
 17.04. 1 yks Parainen, Onsholma (HN)
 28.04. 2 yks NW Turku, Puistokatu (HLe)
 09.05. 1 yks Sauvo, Tapilanlahti (TH)
 12.06. 1 yks Paimio, Paimionlahti (TH)
 09.08. 2 yks Salo, Halikonlahti (OPK)
 15.08. 7 yks Turku, Hirvensalo (HLe, JPI)
 16.08.-12.09. 1-8 yks Turku, Rauvolanlahti (TLY)
 19.08. 5 yks Turku, Hirvensalo (HLe)
 21.08. 1 yks Salo, Halikonlahti (TLY)
 2 juv Raisio, Raisonlahti (JHel)
 28.08.-22.09. 1-8 yks Turku, Friskalanlahti (ALa ym)
 28.08. 4 yks Raisio, Kullavuori (JHel)
 29.08. 3 yks NWW Turku, Hirvensalo (JHel)
 elokuussa 1 yks Pöytyä, Riihikoski (KW)
 02.09. 4 yks Halikko, Viurilanlahti (OPK ym.)
 04.09. 1 yks Sauvo, Metsola (HeL, JPI, IR)
 04.-19.09. Salo, Halikonlahti (TLY)
 04.09. 1 yks Turku, Ruissalo (JL)
 05.09. 2 juv Kaarina, Kuusistonlahti (EG)
 09.09. 1 yks Turku, Hirvensalo (JL)

Egretta sp

- 1975: 16.05. 1 yks ruokailemassa ruovikkoisella merenlahdella koko illan, varsin arka. Lemu, Monnoinen (MS)

Botaurus stellaris, kaulushaikara

- 1975: 31.03.-25.05. 1 puhaltelija Taivassalo, Kolkanaukko (TLY)
 30.04. 1 koiras Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK)
 10.-17.05. 1 koiras Lokalahti, Ahmasvesi (HP)
 11.-17.05. 1 koiras Paimio, Paimionlahti (JVuo ym.)
 18.-27.05. 1 koiras Askainen, Louhisaari (RLu)
 20.05. alkaen havaittiin keuhkolla 1 koiras Paraisten Makeanvedenaltaalla, 28.6. löytyi 5-munainen pesä ja heinäkuun alussa löytyi pesästä, jossa vielä munat, minkin tappama emo (EG ym)
 01.06. 1 koiras, Askainen, Rukan aukko (RLu)
 19.08. 1 yks Turku, Rauvolanlahti (JHel ym.)
 27.09. 1 yks Turku, Rauvolanlahti (JHel ym.)
 1976: keuhkolla useita havaintoja Paraisten Makeanvedenaltaalta 1-4 yks:stä ja Taivassalon Kolkanaukkoilta 1-2 yks:stä (TLY)
 19.04. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (IL, TiN, ET)
 26.04. 1 yks näkösilällä Turku, Rauvolanlahti (MH)
 01.05. 1 yks Vehmaa, Vehmassalmi (JHel)
 02.05. 1 koiras Mietoinen, Mietoistenlahti (TLY)
 1 koiras Lemu (HK, OKa, JL)
 08.05. 1 koiras Askainen, Louhisaari (RLu)
 14.-17.05. 1 koiras Rymättylä, Aasla (IS)
 15.05. 1 koiras Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK)
 19.09. 1 koiras Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK)

Ciconia ciconia, kattohaikara

- 1976: 15.05. 1 yks mustahaikaran seurassa
 Rymättylä, Aasla (MM, JS)
 17.05. 2 yks Pöytyä, Kumila (useita havainnoitsij.)

- 29.05. ilmeisesti sama 5 yks:n parvi havaittiin sekä Inkeröisissä, Salossa että Nauvon Nötössä (useita havainnoitsijoita)
13.06. 3 yks Pöytyä, Pihlava (AT, ST)

Ciconia nigra, mustahaikara

- 1975: 27.04. 2 yks Turku, Ruissalo (RJ, PT)
1976: 02.05. 1 yks SE Paimio, Paimionlahti (ALi, HW, TH)
15.-25.05. 1 yks Rymättylä, Aasla (IS ym)
29.05. 1 yks NE Nauvo, Nötö (LKO ym)

Cygnus columbianus, pikkujoutsen

- 1975: 19.04. 2 yks Taivassalo, Järppilänlahti (TH)
11.-25.10. 1ad4juv Mietoinen, Mietoistenlahti (TLY)
15.11. 1 juv -"- (TH)
1976: 17.04. 1 ad -"- (TH ym)
23.05. 2 yks -"- (LK ym)
24.05. 1 ad. -"- (RSar)
29.05. 1 ad. -"- (RK)
11.10. 1 ad. -"- (HLe, HeL, THu)
27.10. 1 ad. Kustavi, P-Vartsala (JKi, RPö)

Anser caerulescens, lumihanhi

- 1975: 13.09. 1 ad anserparvessa SW, Raisionlahti (DP, SJ)

Anser albifrons, tundrahanhi

- 1975: 05.-09.04. 1ad4juv Parainen, Attu (EG ym)
12.-13.04. 6 ad. Paimio, Paimionlahti (JKi ym.)
15.04. 4ad4juv Mietoinen, Mietoistenlahti (JH, AKe, HLe)
23.04. 2ad. Sauvo, Leiskunlahti (JG, JKiv)
04.10. 1 juv. Mietoinen, Mietoistenlahti (HLe, HeL)
04.10. 20-25 yks + häntelyä illalla Turku, keskusta (HLe, HeL)
1976: 06.05. n. 2 yks metsähanhiparvessa NW Turku, Puistokatu (HLe)

Branta bernicla, sepelhanhi

- 1975: 21.05. 4 yks Turku, Airisto (JHö, HK)
01.10. n. 25 yks SW Turku, Hirvensalo (AKe, HLe)
04.10. yht. 530 muutt. + 99 paikallista Mietoinen, Mietoistenlahti (HLe, HeL)
05.10. yht. 376 muutt. Mietoinen, Mietoistenlahti (ME, TH, RV)
1976: 01.06. 15 yks NE Rymättylä, Airisto (EM)
05.06. n. 45 yks NE Turku, Airisto (LKO ym.)
18.09. n. 60 yks SSW Yläne, Pyhäjärvi (EM)
n.110 yks SW + n. 62 yks SW Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK)
22.09. n. 60 yks SW Turku, Ruissalo (JL)

Branta leucopsis, valkoposkihanhi

- 1975: 20.05. 16 yks N Paimio, Paimionlahti (TH, BS)
05.10. 1 yks sepelhanhiparvessa, Mietoinen, Mietoistenlahti (ME, TH, RV)

- 1976: 12.04. 1 yks N Turku, Rauvolanlahti (JL)
19.04. 1 yks tulvanitityllä Koski TL, Tapala (J.Ylenius)
28.09. n. 30 yks S Aura, as. (AS)
03.10. 7 yks SW Dragsfjärd, Löövö (TLY)

Branta canadensis, kanadanhanhi

- 1976: 23.04. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (TLY)

Tadorna tadorna, ristisorsa

- 1975: 02.06. 2 koirasta 1 naaras Nauvo, Färö (ToL, Osa, Pta)
13.06. 1 pari + kiven alla pesä, jossa 7 kylmää munaa Nauvo, Furuhelm (KHe, EJ)
1976: 23.-24.04. 2 yks Rymättylä, Väärämaa (OS)
25.04. 1 koiras Paimio, Paimionlahti (TH ym)
01.05. 1 koiras Paimio, Paimionlahti (JKi, SM)
07.05. 1 pari Korppoo, Aspö (OKi, ET)
15.05. 1 yks Aura, Kuuskoski (AS)
21.-23.05. 2 paria, toisella pesä 9 munaa katajapensaan alla. Pyhämaa, Santakari (LK ym.)
27.07. 1 koiras Turku, Ruissalo (AKe, HLe)
08.08. 1 yks Korppoo, Utö (HLe, HeL)

Anas strepera, harmaasorsa

- 1975: 29.03.-05.04. 1 koiras Nauvo, Kirjais (EG ym)
12.-17.04. 1 koiras Kaarina, Kuusistonlahti (EG, RSar)
28.04. 1 pari Laitila, Otajärvi (OKi)
27.07. 2ad.4juv. Parainen, Mustinnö (HeL)
1976: 17.04. 1 koiras Västanafjärd, Nivelax (RSar)
13.-18.05. 2 paria Raisio, Raisionlahti (RSar ym.)
16.05. 1 koiras Kustavi, Rahi (JHel)
16.10. 1 yks Turku, Ruissalo Knuva (HK ym.)
07.11. 2 yks Lokalahti, Kytämäenrauma (TL)

Polysticta stelleri, allisaakka

- 1975: 21.02. 1 koiras Nauvo, Berghamn (ALi, JTö)
1976: 06.-23.01. 1 naaraspuk. Naantali, Ukko-Pekka (TLY)
12.-14.01. 1 naaraspuk. Rymättylä, Aasla (IS)

Milvus migrans, haarahaukka

- 1975: 17.04. 1 ad. N Kaarina, Kuusistonlahti (KK)
1976: 04.09. 1 ad. WSW Sauvo, Metsola (HeL, JPi, IR)

Aquila clanga/pomarina

- 1975: 03.08. 1 ad. faivassalo, Kolkanaukko (TH, EP)

Aquila pomarina, pikkukiljukotka

- 1976: 23.04. 1 ad. kierteli järven yllä viitteen minuuttia Parainen, Lampis (BB)

Circus pygargus, näyttysuohaukka

- 1976: 23.05. 1 ad koiras SW Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK, IL, TH, ET)

Circus macrourus/pygargus

1976: 25.04. 1 naaraspuk. W Särkisalo, Hästö (MLe, HP, RSar)

Falco rusticolus, tunturihaukka

1975: 08.11. 1 yks hätyytteli varisparvea
Pyhämaa, Santakari (LK, IL, T1N, ST)

Falco peregrinus, muuttohaukka

1975: 12.04. 1 yks NE Kustavi, Finholmi (HP)
1976: 30.04. 1 muutt. Paimio, Paimionlahti (OKa, JL)
21.06. 1 yks Pöytyä, Pihlava (AT, ST)
18.09. 1 ad. koiras Sauvo, Leiskunlahti (OPK, VMK, ReL)
25.09. 1 ad. Mietoinen, Mietoistenlahti (HLe ym.)
26.09. 2 ad. -"- (VP ym)
16.10. 1 yks Pöytyä, Kontolanrahka (AKa, VMK)

Falco peregrinus/rusticolus

1976: 09.10. 1 yks Pöytyä, Kontolanrahka (MH, MR)

Lagopus lagopus, riekko

1975: 25.01. 1 yks Karinainen, Kujanpäänkulma (OPK)
27.04. 4 yks Pöytyä, Kontolanrahka (AT)
07.07. 1 yks Mellilä, Harmantinsuo (MV)
syyskuussa 6-7 yks Karinainen, Heikinsuo (PL)
30.12. 1 yks Karinainen, Kaidonkulma (OPK)
1976: 05.03. 1 yks Yläne, Vaasjärvi (MVA)
06.05. 1 yks Masku, Kurjenrahka (JSA ym.)
elokuussa 6 yks Pöytyä, Mustansuo (AS)
14.09. 5 yks Mellilä, Linturaha (ReL)

Coturnix coturnix, viiriäinen

1976: 11.06. 1 koiras Paimio, Suksela (OA, HK, OKa, ALd)

Porsana porsana, luhtahuitti

1975: 09.05. 1 yks Vehmaa, Hietajärvi (HP)
15.05. 1 koiras Paimio, Paimionlahti (OSa ym.)
23.-24.05. 1 koiras Turku, Pansio (HLe, HeL)
10.-11.06. 1 koiras Turku, Ruissalo (HLe ym.)
11.-29.06. 1-2 koirasta Rymättylä, Riiaistenjärvi (JW)
20.06. 1 koiras Taivassalo, Kuusisaari (HT, KV)
12.08.-16.10. yht. 40 rengastusta + 6 näköhavaintoa
(mahd. samoja) Turku, Rauvolanlahti (RK, TH ym.)
1976: 15.05. 1 koiras Parainen, Mustfimmö (AKe ym.)
22.05. 1 koiras Rymättylä, Kuralanjärvi (JW)
25.05. 1 koiras Rymättylä, Aasla (LS)
26.05. 2 koirasta Merimasku, Taattistenjärvi (RSar)
29.05. 1 yks Kiikala, Omenejärvi (KR)
02.06. 1 koiras Parainen, Makeanvedenallas (TLY)
11.06. 1 koiras Houtskär, Störö (JW)
12.-19.06. 1 koiras Laitila, Otajärvi (HeL, ASu)
21.-22.06. 2 koirasta Rymättylä, Aasla (LS)
10.08. 1 yks rengastettiin Turku, Rauvolanlahti (RK ym.)
03.09. 1 yks hänteli Turku, Rauvolanlahti (RK ym.)
18.09. 1 yks häntelevä Mietoistenlahti (LK, RK)

Porsana parva, pikkuhuitti

1976: 29.05.-07.06. 1 yks, joka rengastettiin
Parainen, Makeanvedenallas (BB ym.)

Orex crex, ruisräikkä

1975: 16.05. 1 yks Vehmaa, Puotila (HP)
23.-28.05. 1 yks Turku, Jaanintie (EL ym.)
08.-09.06. 1 yks Karinainen, Kyrö (AKa, OPK, VMK)
24.06. 1 koiras Lieto (HK, OP)
15.07. 1 koiras Aura, Viilala (AS)
1976: 30.05.-03.06. 1 koiras Parainen, Petteby (TLY)
12.06. 1 koiras Aura, Perkkio (HLe, HeL, JW)
13.06. 1 koiras Vehmaa (JHel)
20.06. 1 koiras Aura, as. (HK, BS, HV)
21.06. 1 yks Dragafjärd, Rosala (RLe)
kesäkuussa 1 koiras Sauvo, Riihiluoto (KH)

Gallinula chloropus, liejukana

1975: 12.01. 1 yks Turku, Friskalanlahti (HLe ym.)
keväällä enimmillään 5 yks Turku, Rauvolanlahti (TLY)
22.04. 1 yks Taivassalo, Katajamäki (HLe ym.)
27.04. 1 yks Taivassalo, Kolkkanaukko (HLe, HeL)
01.05. 1 yks Turku, Ruissalo Marjanieni (HLe, HeL)
12.05. 1 koiras Turku, Pihlajaniemi (KK)
28.-29.07. 1 ad. 4 juv. Rymättylä, Riittilönjärvi (PVir, JW)
11.07.-16.10. yht. 16 rengastusta, suurin osa lahdella
syntyneitä poikasia Turku, Rauvolanlahti (RK, TH)
24.09. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
1976: keväällä 1-6 yks Turku, Rauvolanlahti (TLY)
16.04. 1 yks Parainen, Lillholmen (EG, VP)
09.05. 3 yks Salo, Halikonlahti (KR)
30.05. 1 yks Laitila, Otajärvi (ASu)
16.07.-17.07. 7 lahdella syntyneitä poikasta rengas-
tettiin. Turku, Rauvolanlahti (RK ym.)
21.08. 1 juv. Salo, Halikonlahti (HLe)
28.-30.08. 1 yks Turku, Kärsmäki (EM)

Recurvirostra avosetta, avosetti

1975: 22.05. 1 yks kahlaili työmaan savilampareilla
Turku, Pernon telakka (RH, MLe, RSar)

Charadrius morinellus, keräkurmitsa

1976: 26.09. 1 yks Pöytyä, Kontolanrahka (TR)

Limicola falcinellus, jänkäsiirriäinen

1975: 31.05. 1 yks Raisio, Raisionlahti (BT)
22.07. 1 yks Parainen, Mustfimmö (EG, VP)
15.-19.08. 1-2 yks Turku, Ruissalo (AKe, HLe, HeL)
1976: 29.05. n.40 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (RK)
22.08. 1 yks Turku, Rauvolanlahti (JHel, JP1)
05.09. 1 yks Salo, Halikonlahti (JP1)

Calidris alba, pulmussirri

1976: 05.09. 2 yks Salo, Halikonlahti (JP1)

- 18.09. 1 yks Salo, Halikonlahti (KK,RLa)
4 yks Pyhämaa, Edväinen (NS,OT,JY)
26.09. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (JKH)

Calidris maritima, merisirri

- 1975: 11.01. 1 yks Korppoo, Utö (IL,TiN,ET)

Phalaropus fulicarius, isovesipääsky

- 1976: 29.10. 1 talvipukuinen yks laskeutui uimaan sataman lähelle. Nauvo, Berham (HH,IL,HLe,TiN,ET)

Limosa limosa, mustapyrstökuiri

- 1975: 18.04. 1 yks Raisio, Raisionlahti (RSar)
03.05. 1 yks Raisio, Raisionlahti (RSar)
08.05. 1 yks Turku, Priskalanlahti (JHel,AKe)
1976: 17.04. 1 yks, ilmeisesti sama paikalla myös
20.-24.4. ja 5.5. Turku, Rauvolanlahti (TLY)
09.05. 1 yks Salo, Halikonlahti (KR)
15.05. 1 yks Turku, Priskalanlahti (HLe)
26.07. 1 yks Turku, Ruissalo (HLe,HeL)
04.-11.09. 1 yks Salo, Halikonlahti (TLY)

Capella media, heinäkurppa

- 1975: 20.05. 1 yks Taivassalo, Lemmetyisenranta (HLe)
13.09. 1 yks Raisio, Raisionlahti (ET)
19.09. 1 ad. rengastettiin Turku, Rauvolanlahti (TN,HK)
20.09. 1 yks Raisio, Raisionlahti (HH)
21.09. 1 yks joenrantaniityllä Turku, Artukainen
(HA,HKO,MT)
1976: 01.-11.05. 1 yks niittyalueella
Lemu, Monnoistenlahti (MS)
13.05. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (ALi ym.)
09.10. 1 ad. Mietoinen, Mietoistenlahti (JHel)

Larus minutus, pikkulokki

- 1975: 04.05. 2 yks Kustavi, Laupunen (JSa)
09.05. 1 ad. Mietoinen, Mietoistenlahti (ET)
14.05. 2 ad. Paimio, Paimionlahti (TN)
14.-16.05. 1 ad. Raisio, Raisionlahti (RSar)
17.05. 5 yks Kisko, Kavastonjärvi (OKi)
n.5 yks Kisko, Kirkkojärvi (OKi)
27.05. 1 ad. 1 juv. Raisio, Raisionlahti (HP)
28.05. 1 ad. 1 juv. Paimio, Paimionlahti (TN,BS)
1976: keuhkulla parhaimmillaan 25 yks Laitila, Otajärvi (TLY)
13.05. 2 juv. Paimio, Paimionlahti (TN)
1 juv. Raisio, Raisionlahti (RSar)
24.-25.05. 1 juv. Salo, Halikonlahti (KK ym.)
26.05. 1 ad. Turku, Rauvolanlahti (AKe)
31.07.-01.08. 1 juv. Raisio, Raisionlahti (RSar,ET)
07.08. 1 juv. Laitila, Otajärvi (HR, ASu)

Larus hyperboreus, isolokki

- 1975: 11.03. 1 juv. Turku, Satama (OA,HK,JVu)
03.04. 1 ad. Turku, Ruissalo (HK)
19.04. 1 juv. Naantali, Luonnonmaa (JuS)

- 1976: 15.03. 1 juv. Turku, Patterinhaka (HLe)
29.05. 1 juv. harmaalokkiparvessa
Kustavi, Stor-Klyndan (HLe)

Rissa tridactyla, pikkukajava

- 1975: 17.01. 1 juv. Nauvo, Pärnäinen (HK,JL)

Sterna albifrons, pikkutiira

- 1976: 04.06. 1 yks NE Turku, Rauvolanlahti (HLe)
07.08. 1 yks Korppoo, Utö (HLe)

Chlidonias niger, mustatiira

- 1975: 12.07. 2 ad. Turku, Rauvolanlahti (HK, TN)
1976: 25.-26.05. 1 yks Turku, Rauvolanlahti (AKe, TN)
10.06. 1 yks Raisio, Raisionlahti (HLe, JNu)
13.06. 1 yks Kaarina, Kuusistonlahti (JNu)
20.06. 2 yks Turku, Rauvolanlahti (JHel)
20.07. 1 yks Kiikala, Omenajärvi (JHa)

Plautus alle, jääkyyhky

- 1976: 19. ja 23.11. saatiin molempina päivinä 1 yks kuol-
leena kalaverkosta. Taivassalo, Tuulvesi (MA ilmoitti)

Streptopelia decacoto, turkinkyyhky

- 1975: vakituiset oleskelupaikat olivat
Raision tehtaat (enimmillään keuhkulla 15, syks. 37 yks),
Naantalin satama (enimmillään kev. 13 ja syks. 1 yks),
Naantalin kaupunkialue (keuhkulla yksi havainto 2 yks:
stä, syksyllä kolme havaintoa 1-4 yks:stä) ja
Turun Yliopistonmäki (keuhkulla useita havaintoja 1
yks:stä, syksyllä samoin). Muut havainnot:
05.02. 2 yks Turku, Kellonsoittajankatu (JVuo)
14.03. 1 yks Turku, Martinsilta (HeL)
21.04. 2 yks Raisio, keskusta (HP)
11.05. 1 yks Turku, Lauste (JVuo)
18.05. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
03.06. 3 yks Turku, Halinen (JHel, JKiv)
14.06. 6 yks Turku, Oriketo (EM)
29.06. 1 yks Raisio, kirkko (HP)
23.08. 2 yks Raisio, Paikkari (RSar)
03.09. 1 yks Turku, Puistokatu (HeL)
23.11. 2 yks Raisio, keskusta (HLe)
1976: vakituksilla olinpaikoilla seuraavasti:
Raision tehtaat keuhkulla enimmillään 25 yks, syksyllä
ei havaintoja
Naantalin kaupunkialueella keuhkulla kolme havaintoa
2 yks:stä ja syksyllä yksi havainto 2 yks:stä,
Turun Yliopistonmäellä keuhkulla useita havaintoja 1-2
yks:stä ja syksyllä useita havaintoja enimmillään
15 yks:stä. Muut havainnot:
16.04. 2 yks Uusikaupunki, keskusta (RSar)
24.04. 1 yks Turku, Puistokatu (HLe)
15.05. 2 yks Turku, Puolalanpuisto (OT)
22.05. 1 yks Karainen, Kyrö (H.Laine ym.)
25.05. 1 yks Korppoo, Utö (LKO)

17.06. 1 yks Turku, Läntinen Rantakatu (OSa,PTa)
 04.08. 1 yks Korppoo, Utö (AKe,HLe,HeL)
 15.08. 1 yks Aura, Kuuskoski (AS)
 17.08. 1 yks Turku, Kärämäki (EM)
 03.09. 3 yks Turku, Puistokatu (HLe,HeL)
 22.10. 1 yks Turku, Rauvola (JHel)
 30.10. 1 yks Karinainen, Kyrö (HeL)
 17.12. 2 yks Turku, Raunistula (RK)
 19.12. 22 yks Turku, Halinen (JHel)
 25.12. 10 yks Turku, Halinen (JHel)
 25.12. 2 yks Salo, keskusta (AV)
 26.12. 1 yks Salo, Örn (ILA ym.)

Streptopelia turtur, turturikyhky

1975: 01.-25.01. 1 yks Raisio, Raision tehtaas (TLY)
 08.06. 1 koiras, Suomensjärvi, Johdesuo (RP)
 1976: 01.01. 1 yks Raisio, Raision tehtaas (AK,RPö)
 23.05. 1 yks Pyhämaa, Santakari (LK ym.)
 14.-16.06. 1 pari Dragsfjärd, Rosala (RLe)
 03.07. 3 yks Paimio (HLe)
 30.07. 1 yks Laitila, Raumantie (VP)
 elokuussa 1 yks, mahdollisesti sama lintu havaittiin
 sekä Aurassa että Pöytyällä (KW)
 25.-26.10. 1 yks Turku, Sairaalanmäki (JPI)

Nyctea scandiaca, tunturipöllö

1975: maaliskuussa 1 yks pari päivää paikallisena,
 Mynämäki, Häävuori (EAR)
 15.04. 1 koiras Rymättylä, Aasla (LS)

Surnia ulula, hiiripöllö

1975: tammikuussa 1 yks Perniö, Ervelä (TLY)
 29.10. 1 yks Turku, Vanha-Hämeentie (TN,KS)
 13.11. 1 yks Pöytyä (JP)
 16.11. 1 yks Karinainen, Karhunoja (IL,TIN,ET)
 27.11. 1 yks Nousiainen (RS)
 07.12. 1 yks Nousiainen, Nummi (JH,KHä,SH)
 1 yks Koski Tl, Satopäänkulma (JHei)
 11.12. 1 yks Turku, Yo-kylä (AKa)
 12.12. 1 yks Turku, Kasarmi (JSa)
 19.12. 1 yks Turku, Kurala (MH)
 1976: 14.02. 1 yks Laitila, Kovero (M.Laurén)
 28.03. 1 yks Turku, Satava (ASu)

Glaucidium passerinum, varpuspöllö

1975: 06.11. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 09.11. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 15.12. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 18.-26.12. 1 yks Naantali, Nuhjala (RSar)
 1976: 27.01. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 27.02. 1 koiras Laitila, Pahojoki (HeL)
 30.04. 1 yks Laitila, Katinhäntä (HLe)
 08.05. 1 koiras Laitila (HLe ym.)
 14.05. 1 koiras Laitila, Pahojoki (JKä, HeL)
 27.09. 1 yks Pöytyä, Takalisto (AS)
 17.10. 1 yks Turku, Ruissalo (VP)

30.10. 1 yks Laitila (VP)
 02.11. 1 yks Turku, Ruissalo Ukkokoti (JL)
 22.11. 1 yks Turku, Ruissalo Kansanpuisto,
 paikalla myös 27.11. (JHel,JL)

Coracias garrulus, sininäärhi

1975: 03.07. 1 yks kiertelevä Dragsfjärd, Rosala (RLe)

Alcedo atthis, kuningaskalastaja

1975: 12.01. 1 yks Turku, Satama (MD, LK, RK)
 11.02. 1 yks Turku, Satama (JSa)
 27.02. 1 yks Turku, Ruissalo Rantatie (JH,AKe,HLe)
 09.-28.03. 1 yks Turku, Höytinen (TLY)
 01.04. 1 yks Turku, Vuoksenniska (KK)
 03.04. 1 yks Raisio, Raisionlahti (HP)
 27.04. 1 yks Mietoinen, Mietoistenlahti (JKiv,TN)
 16.-17.07. 1 laulava koiras Sauvo, Stensjärvi (JW)
 17.08. 1 yks Taivassalo, Ihattulanrauma (JHa)
 28.08. 1 yks Aura, kk. (AS)
 29.08. 1 yks verkosta Turku, Rauvolanlahti (RK,TN)
 30.08. 1 yks Taivassalo, Kolkanaukko (JHel)
 18.10. 1 yks Korppoo, Väsby (OKi)
 2 yks Turku, Rauvolanlahti (RPö)
 01.11. 1 yks Turku, Shell (JHel,JP)
 06.11. 1 yks Rymättylä, Aasla (BL)
 30.11. 1 yks Turku, Ruissalo Santala (JHel,RL)
 07.-31.12. 1-3 yks Turku, Satama (TLY)
 20.-28.12. 1 yks Muurle, kk. (JK,KR)
 1976: 01.-13.01. 1 yks Turku, Satama (TLY)
 03.01. 1 yks Turku, Erikvalla (TLY)
 04.-14.01. 1-2 yks Naantali, Ukko-Pekka (LKO,MLe,RSar)
 04.-13.01. 1 yks Naantali, Särkänlahti (RK,TN,EP)
 10.01. 1 yks Kemiö, Strömma (AKe,HLe,JNu)
 1 yks Parainen, kp. (OKa)
 1 yks kuolleena Merimasku, lossi (LK ym.)
 14.-16.01. 1 yks Rymättylä, Kirveenrauma (AL ym.)
 05.05. 1 yks Turku, Rauvolanlahti (HK)
 17.08. 1 yks Turku, Shell (HK,EL)
 05.10. 1 yks Turku, Ruissalo (JL)
 14.10. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 25.12. 1 yks Piikkiö, Harvaluoto (AU)
 27.12. 1 yks Turku, Satama (JL)

Upupa epepe, harjalintu

1975: 01.05. 1 yks Sauvo, Tapilanlahti (VP)
 15.06. 1 yks Turku, Rusko (JKä,EM)
 20.06. 1 yks Turku, Ruissalo (HLe)
 1976: 13.05. 1 yks Turku, Ohikulkutie (ALi,HN,JTö,JVu)

Dendrocopos leucotos, valkoselkätikka

1975: 20.09. 1 ad. koiras Turku, Kakserran Raustvuori,
 24.09. samalla paikalla 1 naaras + 1 juv + 1 yks ja
 05.10. 1 koiras (MS)
 1976: 19.09. 1 naaras Pöytyä, Kontolanrahka (JLe)

Lanius minor, mustaotsalepinkäinen

1976: 30.05. 1 yks istui puhelinlangalla maantien varrella
Pyhämaa, Kuivinrauma (AS)

Locustella naevia, pensassirkkalintu

1975: 28.05.-18.06. 1 la. koiras Turku, Ruissalo Rantatie
(JVuo ym.)
05.-24.06. 1-2 la. koirasta Turku, Maarian kirkko
(RSar ym.)
08.-19.06. 1 la koiras Turku, Hirvensalo (KK ym.)
19.06. 1 la. koiras Taivassalo, Helsinginranta (HT, KV)
24.06. 1 la. koiras Aura, as. (HK, OP)
26.06. 1 la. koiras Mietoinen, Jutila (JK, HeL)
27.07. 1 la. koiras Mietoinen, Saari (HK)
1976: 30.-31.05. 1 la. koiras Parainen, Mustfinnö (HK ym.)
30.05.-01.06. 2 la koirasta Turku, Raisiojoki (TLY)
02.06. 1 la. koiras Turku, Lauste (HK)
1 la. koiras Kaarina, Kuusistonlahti (HLe)
04.-07.06. 1 la. koiras Turku, Rauvolanlahti (TLY)
09.06. 1 la. koiras Turku, Ispoinen (JHa)
10.06. 1 la. koiras Turku, Vasaramäki (ALi)
10.-12.06. 1 la. koiras Paattinen, Ävik (TLY)
11.06. 1 la. koiras Turku, Lauste (HK)
15.06. 2 yks Karinainen, Tilkanen (AKa)
15.-16.06. 1 la. koiras Turku, Artukainen (JHel)
18.06. 1 la. koiras Turku, Pääskylvuori (ASu)
18.06. 1 la. koiras Karinainen, Kyrö (VMK)
13.-20.06. 2 la. koirasta Karinainen, Mäenpää (OPK, VMK)
21. ja 24.06. 1 la. koiras Turku, Artukainen (HK, OKa)
21.07. 1 la. koiras Pöytyä, Piltti (AKa, JLe)

Locustella fluviatilis, viitasirkkalintu

1976: 19.06. 1 la. koiras Laitila, Katinhäntä (HLe)

Acrocephalus palustris, luhtakerttunen

1975: 28.-30.05. 1 la. koiras Koski Tl, Satopäänkulma (JHei)
04.06. 1 la. koiras Raisio, Raisionlahti (RSar)
1 la. koiras Pöytyä, Riihikoski (KW)
06.-20.06. 1 la. koiras Turku, Raisiojoki (TLY)
08.06. 1 la. koiras Turku, Rauvolanlahti (KK)
08.-18.06. 1 la. koiras Turku, Hirvensalo (KK ym.)
09.-13.06. 1 pari Karinainen, kirkko (AKa ym.)
15.06. 1 la. koiras Aura, Viilala (AS)
17.06. 1 la. koiras Turku, Shell (TH, RV)
18.06. 1 la. koiras Pöytyä, Lanckinen (OPK)
24.06. 1 la. koiras Turku, Halinen (HK)
26.06. 2 la. koirasta Mietoinen, Jutila (JK, HeL)
09.07. 1 la. koiras Kustavi, Rahinranta (HT)
1976: 16. ja 29.05. 1 la. koiras Kemiö, Pitkäjärvi (AK, RPö)
25.05. 1 la. koiras Askainen, Louhisaari (JPI)
26.05. 1 la. koiras Karinainen, Kyrö (OPK)
02.-15.06. 1 la. koiras Turku, Rauvolanlahti (TLY)
11.06. 1 la. koiras Parainen, Makeanvedenallas (EG, VP)
11.-12.06. 1 la. koiras Iniö, kk. (KHe, EJ)
13.06. 1 la. koiras Karinainen, Mäenpää (OPK, VMK)
14.06. 1 la. koiras Karinainen, Manni (VMK)
15.-24.06. 1-4 la. koirasta Turku, Artukainen (TLY)

Acrocephalus dumetorum, viitakerttunen

1975: 28.05. 1 la. koiras Turku, Ruissalo (HLe)
03.06. 1 la. koiras Turku, Artukainen (TLe, OT)
12.06. 1 la. koiras Muurla, kk. (JK)
14.-18.06. 1 la. koiras Turku, Ruissalo Rantatie
(JH, HLe, JNu)
15.-16.06. 1 la. koiras Rymättylä, Likalahti (LS)
19.06. 1 la. koiras Turku, Hirvensalo (KK)
1976: 06.06. 1 la. koiras Parainen, Petteby (JHa, RHy)
10.-12.06. 1 la. koiras Paattinen, Ävik (HK, ALi, HLe)
10.-20.06. 1 la. koiras Aura, kk. (HK ym.)
11.06. 1 la. koiras Parainen, Makeanvedenallas (EG, VP)
14.06. 1 la. koiras Turku, Katarinanlaakso (JHel)
24.06. 1 la. koiras Mietoinen, Ravea (HK)
04.-05.07. 1 la. koiras Paimio, Preitilä (EG)

Acrocephalus arundinaceus, rastaskerttunen

1975: 22.05.-05.06. 1 la. koiras Turku, Ruissalo (TLY)
1976: 20.05. 1 la. koiras Raisio, Raisionlahti (IR)
1 la. koiras Rymättylä, Aasla (LS, MO)
29.05. 1 la. koiras Kemiö, Pitkäjärvi (AK, RPö)
1 la. koiras Sauvo, Rikaniemi (EJ, OKi)
30.05.-12.06. 1 la. koiras Laitila, Otajärvi (HeL, ASu)
31.05.-07.06. 1 la. koiras + 1 naaras
Parainen, Petteby (TLY)
31.05.-13.06. 1-4 la. koirasta
Parainen, Makeanvedenallas (TLY)
06.06. 1 la. koiras Rymättylä, Taattistenjärvi (HLe ym.)

Sylvia nisoria, kirjokerttu

1975: 07.06. 3 yks Nauvo, Nötö (JK, EM)
15.06. 1 pari Dragsfjärd, Rosala (RLe)
21.06. 1 koiras Nauvo, Nötö (RSar)
17.07. 2 la. koirasta Dragsfjärd, Södra Fiströnskärr (PK)
1976: 03.06. 1 koiras Nauvo, Berghamn (LKO)
14.06. 2 paria + pesä Dragsfjärd, Rosala (RLe)
25.06. 2 yks Nauvo, Nötö (RSar)
01.09. 2 yks Turku, Shell (HK, ML, EL)
14.09. 1 yks Turku, Shell (HK, EL)

Phylloscopus trochiloides, idännuunilintu

1975: 07.06. 1 la. koiras Perniö, Ylikylä (JK, HK)
08.06. 1 la. koiras Kaarina, Kuusisto (HS)
12.06. 1 la. koiras Salo, Aarnionperä (JK)
14.06. 1 la. koiras Parainen, Stormälö (EG, VP)
26.06. 1 yks Kiikala, Varesjoki (JK)
01.07. 1 la. koiras Dragsfjärd, Rosala (RLe)
1976: 15.06. 1 la. koiras Pöytyä, Kurjenrahka (LKO)
26.06. 1 la. koiras Nauvo, Maakinnamo (IL, LS)

Ficedula parva, pikkusieppo

1976: 12.05. 1 naaraspuk. Turku, Ruissalo (JL)
13.09. 1 yks Paimio, Paimionlahti (JL)

Saxicola torquata, mustapäätasku

1976: 15.05. 1 koiras oleskeli laidunnitilla
Lemu, Monnoinen (MS)

Phoenicurus ochruros, mustaleppälintu

1976: 19.05.-17.07. 1 la. koiras Turku, Itäinenkatu (TLY)
01.07. 1 naaraspuk. Turku, Yliopistonmäki (HLe)

Turdus torquatus, sepelrastas

1975: 03.05. 1 yks Pöytyä, Pihlava (?)
1976: 17.04. 1 koiras Kustavi, Laupunen (ASu, TS)
02.-03.05. 1 koiras Vehmaa, Uhlu (JPi ym.)
02.-03.05. 1 koiras Turku, Ruissalo (HLe, JVuo)
03.05. 1 yks Koski Tl, Satopäänkulma (JHei)

Parus cyanus, valkopäätiainen

1975: 01.01.-05.06. 1 yks Turku, Friskalanlahti, 5.6. löy-
tyi pesä jossa poikaset. Toista emoa ei näkynyt (si-
nitiaainen?) (HLe ym.)
1976: 12.01.-14.03. 1 yks Turku, Friskalanlahti (TLY)

Parus caeruleus x cyanus

1976: 16.-18.06. 1 yks kantoi ruokaa jalavankoloon sini-
tiaisien kanssa: päälaki valkoinen, vatsapuolella ei
keltaista ym. Turku, Katariinanlaakso (AK, RPö)
14.09. 1 yks verkosta, ilmeisesti saman kesän poika-
sia oleva risteymä, jolla mm. kapea keltainen rinta-
vyö - muistutti kuitenkin enemmän valkopää- kuin si-
nitiaista. Turku, Sauvolanlahti (RK)
17. ja 26.11. 1 yks ruokintapaikalla, rengastamaton,
Turku, Katariinanlaakso (RK)

Parus cinctus, lapintiaainen

1975: 11.02. 1 yks Vehmaa, Ennyinen (HK, RK)

Emberiza rustica, pohjansirkku

1975: 03.05. 1 koiras Suomensjärvi, Oksjärvi (RP)
08.07. 2 ad. 1 pull. Yläne, Vaaskijärvi (JKA, EM)
1976: 29.05. 1 yks Kiikala, Omenajärvi (KR)
18.06. 1 koiras Laitila, Pahojoki (HLe)

Emberiza rustica/pusilla

1976: 05.09. 1 yks NE Mietoinen, Mietoistenlahti (RK)
19.09. äänt. Mietoinen, Mietoistenlahti (LK, RK)

Coccothraustes coccothraustes, nokkavarpuinen

1975: 16.-28.02. 1 yks Turku, Ruissalo kasvitiet.puut.(TLY)
03.03. 1 yks Turku, Perno (RH)
09.04. 1 ad. Turku, Pansiontie (JHel)
04.06. 1 yks Turku, Ruissalo Ls-alue (LKO)
14.06. 1 ad. Turku, Ruissalo (KK)
toukok. 1 yks kirsikkapuissa Pöytyä, Ellinen (?)
15.06.-03.07. 2ad.2pull. Turku, Ruissalo, Kuuva (KK, HLu)

17.07. 1 yks Dragsfjärd, Södra Tiströnskär (PK)
23.09. 1 yks Turku, Hirvensalo (AKe, HLe)
02.10. 1 yks Turku, Hirvensalo (TH)
05.10. 1 yks Lieto, Vanhalinna (ASu)
19.10. 1 pari Turku, Ruissalo Honkapirtti (KK)
23.11. 1 yks löydetty kuolleena Rymättylä, Riainen (JW)
06.12. 1 yks Askainen, Livonsaari (ASu)
1976: 18.01.-13.03. 1 yks Turku, Alitie (TLY)
24.01. 1 yks Turku, Palokatu (JHel, JVuo)
31.01. 1 naaras Turku, Kupittaankatu (OT, RT)
03.04. 1 koiras Turku, Sauvola (HS)
18.04. 1 yks Turku, Suolakankareentie (KK)
09.05. 2 yks Turku, Ruissalo Ls-alue (HLe)
toukokuussa 1 yks samalla paikalla kuin v.-75
Pöytyä, Ellinen (?)
12.05. 1 yks Turku, Ruissalo Marjaniemi (JL)
30.05. 1 koiras Turku, Vartiovuorenmäki (LKO)
01.06. 1 yks Turku, Ruissalo Kansanpuisto (LKO)
16.10. 3 yks E Raisio, Raisionlahti (JHel)
06.12. 1 ad. Askainen, Livonsaari (ASu)
20.-29.12. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)

Loxia leucoptera, kirjosiipikäpylintu

1975: 12.04. 1 yks Kustavi, Finholmi (HP)
20.09. 4 yks Turku, Hirvensalo (HLe, HeL)
21.09. 4 yks Dragsfjärd, Lövä (HK)
01.10. 1+4 yks Turku, Hirvensalo (AKe, HLe)
04.10. 1 yks Mietoinen, Saari (HLe, HeL)
05.10. 1 ad. Turku, Hirvensalo (HeL)
10.10. 1 koiras + 2 paria Turku, Hirvensalo (HLe)
02.11. 2 yks Sauvo, Pensar (LK ym.)
1976: 05.08. 1 yks Korppoo, Utö (AKe, HLe, HeL)
12.09. 1 yks Dragsfjärd, Lövä (OPK, ReL, KW)
19.09. 1 koiras Sauvo, Leiskunlahti (OPK, ReL)
15.12. 1 yks Salo, Meriniitty (AV)

Passer montanus, pikkuvarpuinen

1975: 09.11. 2 yks Salo (JK)
15.11.-31.12. 2-6 yks Turku, Topinoja (TLY)
1976: 07.01.-24.02. 1-5 yks Turku, Topinoja (TLY)
18.01. 2 yks Turku, Isotalontie (JVuo)
19.05. 1 yks Turku, Itäinen Rantakatu (JPi)
kesällä pesivä pari Kustavin Laupusissa, teki kesän
mittaan kaksi pesyettä, ensimmäisessä 2 ja
toisessa 4 poikasta (OK)
12.-25.12. 2 yks Turku, Topinoja (EM)

Oriolus oriolus, kukankeittäjä

1975: 25.05. 1 koiras Mietoinen, Mietoistenlahti (HK)
29.05. 1 koiras Turku, Ruissalo Kansanpuisto (RT)
03.06. 1 koiras Turku, Koivuluoto (RH)
04.06. 1 la. koiras Turku, Ruissalon Ls-alue (LKO)
09.06. 2 yks Turku, Ruissalo Ls-alue (JHel)
10.06. 2 yks Turku, Ruissalo Honkapirtti (JG, JHel)
14.06. 1 la. koiras Turku, Ruissalo Rantatie (HLe ym.)

- 1976: 22.05. 1 koiras Dragsfjärd, Rosala (HLe)
 31.05. 1 koiras Turku, Ruissalo Marjanieni (JL)
 13.06. 1 koiras Parainen, Makeanvedenallas (EG, VP)
 17.06. 1 koiras Turku, Ruissalo (HLe)
 18.06. 1 yks Dragsfjärd, Rosala (HLe)
 11.07. 1 la. koiras Rymättylä, Nikoluoto (RSar)
 1 la. koiras Rymättylä, Aasla (LS)
 04.07. 1 koiras Mietoinen, Bonanza (RK)

Nucifraga caryocatactes, pähkinähakki

- 1975: 12.04. 1 yks Kustavi, Pinholmi (HP)
 10.05. 1 yks Kustavi, Kevo (Hel)
 16.05. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 06.06. 1 yks Korppoo, Ävensör (LS)
 13.-14.06. 1 yks Korppoo, Väsbj (OKI)
 heinäkuussa 2 yks Kisko, Määrjärvi (HTo)
 12.-26.08. 1-2 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 06.09. 1 yks Turku, Kärämäki (EM)
 1 yks Kustavi, Pinholmi (HP)
 16.09. 1 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 20.09. 1 yks Turku, Hirvensalo (HLe, Hel)
 2 yks Pyhämaa, Petsamo (HP)
 25.09. 2 yks Velkua, Teersalo (HP)
 27.09. 1 yks Pyhämaa, Petsamo (HP)
 30.09. 1 yks Turku, Skanssinmäki (EG)
 30.09.-01.10. 1-2 yks Rymättylä, Aasla (LS)
 19.10. 2 yks Dragsfjärd, Rosala (HLe)
 1976: 10.04. 1 yks Kustavi, Pinholmi (RSar)
 12.08. 8 yks E Rymättylä, Aasla (MO)
 20.08. 1 yks Turku, Hirvensalo (HLe ym.)
 21.08. 1 yks NW Halsio, Halsionlahti (JHel)
 29.08. 1 yks S Dragsfjärd, Lövs (HK ym.)
 29.-30.08. 2 yks Korppoo, Paruholm (RSar)
 30.08. 1 yks Korppoo, Ström (RSar)
 04.09. 1 yks Sauvo, Metsola (JPi ym.)
 05.09. 1 yks Kustavi, Lauunen (ASu)
 18.09. 1 yks Inis, Kolko (HH ym.)
 25.09. 1 yks Korppoo, Wattkost (VP, RW)
 02.10. 1 yks E Nauvo (HLe)
 03.10. 1 yks E Nauvo (HLe)
 1 yks S Rymättylä (JHel)
 09.10. 2 yks Houtakär, kk. (LS)

Kymmenen havaintoa seuraavista lajeista jouduttiin jättämään pois, koska niitä ei oltu lähetetty Rariiteettikomitealle: *Gavia adamsii*, *Gavia adamsii/immer*, *Aquila clanga*, *Aquila clanga/pemarina*, *Falco vespertinus*, *Rissa tridactyla*. Lisäksi jouduttiin jättämään yksi karimetsähavainto pois, koska RK ei ole sitä vielä ehtinyt käsitellä. On valitettavaa, jos parhaimmat havainnot jäivät julkaisematta sen vuoksi, että niitä ei ole viitsitty lähettää RK:n käsiteltäväksi. Lähettäkää rariiteetti-ilmoituksenne mahdollisimman nopeasti havainnon jälkeen, jotta se ehtisi seuraavaan katsaukseen.

JÄÄKYYPÄÄSKY MYRSKYPÄÄSKY

HEIKKI KARHU

Sekä monta muuta samanlaista.

Kritiikki, etenkin sen puuttuminen, on ollut kovasti esillä viime aikojen keskustelussa. Niin pitääkin. Muutama vuosi sitten tilanne näytti ryöstäytyvän käsistä mm. uuden lajirikkaan määrityskirjallisuuden ilmestymisen myötä. Sormella on osoitettu myös "läpirunnettua pinnaideologiaa". Vanhan polven kriittistä pinnaamista ja harrastuksensa alkutaipaleen hetkeisiä polkuja ryntäilevää bongarinalkua on kuitenkin turha yrittää niputtaa yhteen. En väitä kuuluvani ainakaan ensinmainittuun ryhmään, olen tarttunut näppäimeen tietoisena omista rasitteistani.

Syy ilmiöön löytyy meidän kaikkien välipitämättömyydestä; aloitteleville harrastajille ei ole ajoissa tehty selväksi oikeaa suhtautumistapaa. Kysyä sopii mm. mikä merkitys on ollut lintuharrastajien yhdistyksen, TLY:n, keskittymisellä etupäässä "järjestölliseen voimaansa kasvattamiseen" samaan aikaan kuin koko lintutouhun mielekkyyttä näkertävän syövä on annettu rauhassa levitä. Vakavampaa huomiota asiaan on kiinnitetty vasta kun käpymiehet ovat alkaneet työntää havaintojaan alan tieteellisiin julkaisuihin. Käpymiehen luonneanalyysiin ja tuntomerkkeihin en halua tässä yhteydessä enemmälti puuttua. Totean vain, että kyllä jutella saa näkemisistään ja huulta heittää melko keveinkin perustein, mutta tarjottaessa havaintoja julkaistaviksi siirryttään harrastuksen rajan yli aivan toiselle alueelle. Julkaistu havainto on tarkoitettu vakavasti otettavaksi tieteelliseksi aineistoksi. Ertisoina aikoina havainnon arvoin ratkaisi ainoana instanssina ko. julkaisun päätoimittaja. Käpymiehet tunnettiin ja putosivat pian entisten harrastajien harmaaseen massaan. Lähes eräisiin, mm. Aasiassa tapahtuviin, ilmiöihin verrattavan harrastajajähdyn jälkeen tämä "organisaatio" jäi käsiään levitellen polkemaan paikalleen. Julkaisuihin pääsi monenmoista roskaa, joka niissä oikein painettuna seisoo vieläkin. Jonkinlaisen uuden kontrollikoneiston tarpeellisuudesta olivat kaikki yhtä mieltä, ainakin hiljaa mielessään. Aikaansa seuraavat piirit perustivat ulkomaisten kokemusten kannustamina Rariiteettikomitean (RK) ja siitäkös hitaampikäntelsten joukossa poru syntyi. Muutakaan tosin ei arvostelijoilla ollut esittää tilalle. Kokonaan sivuuttaen ne tyytit, jotka mm. yhteistyökyvttömyytensä aiheuttamien tulehtuneiden henkilösuhteiden takia asennoituvat komiteaan jyrkän kielteisesti, esittäisin muutaman näkemyksen RK:sta.

Erimielisyydet alkavat siitä, onko RK:n olemassaolo oikea ratkaisu ongelmiin. Ja entä sen toimintaperiaatteet? Sanotaan mm., että komitea havaintojen sijasta karsisikin havainnoitsijoita. Tähän asti kokemukset osoittavat kuitenkin toista. RK ratkaisee kantansa jokaiseen havaintoilmoitukseen täysin henkilöön katsomatta. RK:n seula tuntuu olevan hyvin tiheä - niin tiheä, että oikeitakin havaintoja karsiutuu runsaasti. Tästä joku saattaa loukkaantua ja lopettaa kokonaan havaintojen ilmoittamisen. Seulan tiheydestä huolimatta kohtelun tasapuolisuus mahdollistaa myös väärin havaintojen läpimennon. Mielestäni komitean todellakin tulisi eräissä tapauksissa luopua tasapuolisuusperiaatteesta ja kiinnittää jonkin verran

huomiota havainnoitsijan ns. maineeseen. Tällaisena poikkeus-tapauksena tulisi kysymykseen esimerkiksi yksin nähty maalle uusi laji, jonka tueksi ei ole muuta aineistoa kuin havainnoitsijan kertomus, joka sekkin saattaa olla syntynyt vasta kirjallisuuden selaamisen jälkeen. Luonnollisesti tällöin voisi aivan oikea havainto karsiutua ja tulos olla yksittäistapauksessa epäoikeudenmukainen. Samalla se kuitenkin palvelisi varoittavana esimerkkinä RK:n toiminnan päämääriä - kasvattaisi kriittisyyttä ja ennaltaehkäisisi epävarmojen havaintojen ilmoittamista. "Näin käy kun hankkii huonon maineen".

Erään RK:n toimintaan alusta alkaen passiivisesti suhtautuneen ryhmän muodostavat jo mainitut vanhan polven pinnamiehet. Yhdeksi syyksi arvaisin, että tahdotaan säästää tilanteelta, jossa varmana pidetty havainto hylätäänkin komiteassa. Kieltämättä olo voi tuntua nololta. Voiko sellaista enää pinnanakaan pitää, miten käy 300:n katkaisun ja piireissä ansaitun arvovallan? Syvemmälle pinnametsästyksen, bongauksen, maailmaan kaivautuminen vaatisi kokonaan oman juttunsa. Eiköhän liene näin, asiaa tarkemmin mietittäessä, että jok'ikisellä harrastajalla on havaintoja, joita voi itse pitää varmoina, vaikkeivät ne erisyistä saisikaan komitean siunausta. Mielestäni pinnamiehet voisivat jo luopua moisesta passiivisuudesta.

Läheskään kaikille ei ole kirkastunut tosiasia, että RK voi tehdä päätöksensä vain sen perusteella, mitä kaavakkeesta ja sen mukaan liitettyistä dokumenteista ilmenee. Moni nimekäs ornitologi on saanut varman havaintonsa hylättyinä takaisin, liian lakonisen kaavakkeen täyttämisen takia.

Kritiikkiä komiteaan voidaan kylläkin kohdistaa sen johdosta, että samalla kun on jaettu ahtaita, lyhyteanaisuuteen johdattavia kaavakkeita, on jätetty kyllin selvästi korostamatta, että lisäpaperia saa ja pitääkin käyttää. Henkilökohtaisen kokemukseksi mukaan kaavakkeella varattu tila on riittänyt mukavasti vain avosetin ilmoittamiseen. Harvat meistä myöskään ovat sellaisia kirjallisen esitystekniikan mestareita, että kaavakkeelle tulisi oikeassa suhteessa painotettuna juuri se, mikä havainnoissa on oleellisin. On todella vaikeaa täyttää kaavake niin, että RK saisi juuri alkuperäistä vastaavan kuvan määrittäisperusteista ja havainnointiolosuhteista. Pienenä vinkkinä - jälleen henkilökohtaiseen kokemukseen perustuen - mainitsen, että jos havaitset jotain mikä on ko. lajin normaaliin kuvaukseen nähden vähänkin ristiriidassa, älä lähetä havaintoa komitealle. Jos kuitenkin lähetät, niin älä ainakaan painota asiaa (edes komitean mieltä kysyäkseen) liikaa kaavakkeella. RK tuntuu hyvin herkäksi välttävän vastuuta tällaisen havainnon julkaisemisesta. Se antaa mieluummin hylkäävän päätöksen.

Havaintojaan julkaistavaksi haluavalta vaaditaan siis paksua nahkaa. Vasta muutaman bumerangin jälkeen oppii, mitä komitealle kannattaa lähettää ja miten kaavake täytetään.

Komitean omaksuman linjan tiukkuutta on tarkasteltava nimenomaan lintuharrastajilta aineistoaan ammentavan tieteen näkökulmasta, ei yksityisen harrastajan. On varmaan suurempi vahinko, jos yksi väärä havainto läpäisee seulan kuin että kymmenen oikeaa karsiutuu. RK:n olemassaolo, varsinkin sen linjan tultua tunnetuksi, ehkäisee väärin havaintojen julkaisemista. Englannissa ja Ruotsissa vastaavanlaiset komiteat ovat menestyksellä toimineet jo vuosia. Niiden toiminnan perusteiden muuttamiseen ei ole ilmennyt aihetta. Lintumiehen numerossa 2/78 ilmestyy Suomen komitean toimittama valtakunnallinen harvinaisuuskatsaus. Laatuun ensimmäinen täällä ja osoitus siitä, että vuosikautia kestänyt kaos alkaa selvitä.

Alussa mainittuun kriittisyyteen palatakseni haluaisin esittää Ari Vienosen käyttämän kaavan siitä, miten mahdollinen harvinaisuus tulee määrittää: tuntomerkki kerrallaan suljetaan pois jokainen ehkä kyseeseen tuleva yleisempi laji. Ellei tämä onnistu, jätetään lintu määrittämättä. Ei siis määritetä lintua harvinaiseksi, vaikka muutama siinä nähty tai kuviteltu tuntomerkki sopisikin harvinaisuuteen. Tiede ei menetä mitään, vaikka lintuja jääkin määrittämättä - päinvastoin.

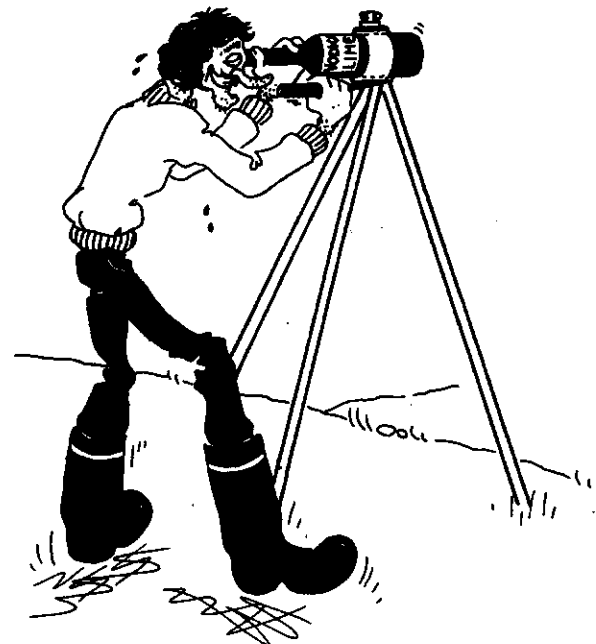
Harvinaisuuksien näkeminen varsinkin harrastuksen alkuvuosina, muista merkittävistä poikkeamattomalla retkeilyaktiivisuudella, säännöllisesti enemmän kuin muut ei johda nopeaan nousuun nimimiesten joukkoon - valitettavasti - vaan on suorin tie käpymiehen maineeseen. Ainoa keino tulla luotettavaksi lintujen tuntijaksi on kymmenien vuosien opiskelu em. poissuljentamenetelmää käyttäen. Oikotietä ei ole!

Toisaalta kaikista meistä lintuharrastajista löytyy yllättävän paljon tavalliselle siviilille ominaisia piirteitä. Ilkkeyksissään tekaistujen huhujen, jotka ovat sisältäneet mm. otsikossa mainittuja lajeja, leviäminen ei varmaankaan ole parantanut tilannetta miltään kannalta katsottuna.

Kuten tarkkaavainen lukija ehkä huomaisikin, esittämäni ajatukset eivät suinkaan ole yksin keksimiäni. Virikkeet ovat peräisin useilta henkilöiltä, mm. Timo Nurmen suorasta toiminnasta kritiikin tason nostamiseksi. Kiitos.

Jätetty 15.3.1978

MI-MISTÄS TÄTÄ MIK
MITIKÄÄN TARKENTAA ??

... + ANKKOJA

RAINO PÖNNI

Edellä Karhu esittää havainnoitsijan "maineen" huomioonottamista eräissä poikkeustapauksissa. Mainituissa esimerkkitapauksissa voisi mielestäni asettaa havainnoitsijalle huomattavasti kovempiakin vaatimuksia. Toisaalta arkisemmissa yhteyksissä "maine" on mielestäni myös täysin käyttökelvoton käsite nykyisellään: huonon maineen saamiseksi riittää, että on joskus sattunut astumaan jonkun sanavaltaisen varpaille. Tai että on tuntematon! Nykyisin mainetta ei virallisesti määritellä missään, eikä Karhukaan esitä minkä instanssin tehtäväksi ja millä perusteilla lintuharrastajien luotettavuuden määrittäminen annettaisiin. Omatoimisia maineenmääriä varten annan pari varoitusta:

Muilta saamasi tiedot ovat yleensä pelkkiä vääriä huhuja, minkä kerran sain erään nyrkin edessä oppia. (Selvisin puhumalla).

Malliksi erään huhun syntyminen ennakoasenteiden vaikutuksesta: XX näkee epämääräisen suuren sorsan/hanhen sumussa 31 henkilön yleisöretkellä kaikkien muiden tavoin ja kertoo nähneensä sorsan, joka olisi voinut olla vaikka ruostesorsa. Kuulija reagoi XX:n nähneen MUKA ruostesorsan, yksinään! Ja niin syntyi anka.

(Jo omankin etusi vuoksi on siis syytä kirjaimellisesti noudattaa Karhun edellä alleviivamaa ohjetta, epävarmat tapaukset jätetään määrittämättä, aivan kokonaan. Siten estät ankojen synnyn. Toisaalta ei myöskään pidä uskoa mitään kiertoteitä kuulua, alkuperäisessä havainnossa kun voi olla jono kysymysmerkkejä perässä.)

Älä vertaile muita itseesi ottamatta huomioon eroja retkituntimäärissä, ja nimenomaan tunti-, eikä päivämäärissä. Vaikka itse ylitan TLY:n retkeilykeskiarvot, ovat jotkut esittäneet jopa 20-kertaisia retkituntimääriä pitkiltäkin ajanjaksoilta!

Vielä eri henkilöiden näkö, kuulo ja kokemus mielenkiinnon määrällä kerrottuna muodostavat valtavia yksilöllisiä eroja, joita ei pysty selvittämään muulla tavoin kuin retkeilemällä ainakin vähän näiden henkilöiden kanssa.

Tietysti jotkut saattavat laskea kritiikin tasoa heti päästesään pois muiden kontrollista (jotkut tekevät taas päinvastoin). Tilanteen selvittämiseksi ei voi muuta kuin vertailla havaintoja kaikkiin muihin luotettavantuntuisiin tietoihin ja juuri tässä on ehdottomasti muistettava kaikki em. virhemahdollisuudet.

Jos havainnot (tai havainto) vielä tämän jälkeen lyövät todennäköisyyksiä korville, on aihetta arvosteluun ilmeisesti olemassa. Tuo arvostelu on sitten suunnattava kohteeseen, ei suinkaan pönkittämään oman piirin, joka tietysti on puhdasta ornitologien aatelia, itsetuntoa. (Saattaa siinä ilmetä todellisia yllätyksiä.)

Vaikkei Karhu lähtenytään etsimään käpymiehen tuntomerkkejä, en malta olla esittämättä yhtä ilmeistä: Jos henkilö on joskus jossain esiintynyt "havainnoimassa" alkoholin vaikutuksen alaisena, on kyseessä mielestäni perustellusti äärimmäisen epäluotettava havainnoitsija. Joskaan tätä eivät äänekkäimmät muiden moittijat ehkä myönnä. Kuitenkin tämä tarjoaisi konkreettisen keinon erottaa havainnointiin vakavasti suhtautuvat niistä, joilla ei ole aikeitakaan tehdä kovan tason havainnointityötä.

YHTEINEN ONGELMAMME - TLY

JUHA VUORINEN

"Nythän on niin, että jos ja kun..." sanovat poliitikot ja syyttävät kaikesta vallitsevaa laskusuhdannetta eli lamaa. Lama on iskenyt myös Turun Lintutieteelliseen Yhdistykseen. Yhdistyksessä on havaittavissa selvästi kahdenlaista lamaa; taloudellista ja henkistä. Ensimmäinen lienee kroonista laatua (kuitenkin suhteellisen helposti parannettavissa), jälkimmäinen on taas ollut pariin kertaan viimevuoteen asti puoli-piilevää (esiintynyt aina silloin tällöin epä säännöllisin väliajoin), mutta nyt puhjettuaan selvästi esiin, hyvin vaarallista.

Taloudellista lamaa eli kireää taloudellista tilaa on esiintynyt TLY:n toiminnan alkua ajoista lähtien. Yhdistyksen rahatalous on perustunut liian yksipuoliselle ja kapealle pohjalle; jäsenmaksuihin ja pönttömyynnin tuloihin. Jäsenmaksutulot ovat menneet kokonaisuudessaan jäsentiedotteiden painatus- ja postituskuluihin sekä normaaleihin pakollisiin kiinteisiin kuluihin (puhelin-, tsto-, esitelmätoimijoiden matkakulut jne). Pönttömyynnin tuloilla on pidetty pääasiassa yllä Jurmon lintuasemaa, jonka menoista asemamaksuina saavat tulot kattavat vain osan. Yhdistyksen taloudellisen tilan parantamiseksi ja tulopohjan laajentamiseksi ei yhdistyksen hallituksen ja jäsenistön piirissä ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Mikäli asia jonkun jäsenen toimesta on otettu esille, on hallitus hienotunteisesti pyrkinyt siirtämään asian käsittelyn seuraavan hallituksen harteille. On keskitytty vain ornitologian kysymyksiin eli ei ole nähty metsää puilta. Pääperiaatteena hallituksilla on ollut, että hankitaan tuloja vain sen verran mitä pakolliset kiinteät menot vaativat, eikä yhtään enempää. Uskon että yhdistyksen taloudellinen tila on suhteellisen helposti parannettavissa, mikäli kiinnostusta ja yritteliäisyyttä asiantilan korjaamiseksi vain löytyy.

Henkinen lama on puhjennut esiin selvästi 70-luvun puolivälin jälkeen. Yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut viime vuosina yhä kiihtyvämällä vauhdilla ja saavuttaneet tänä vuonna 300 jäsenen rajan. Yhdistyksen toimintaan aktiivisesti osallistuvien jäsenten osuus on taas vuodelta pienentynyt. Paradoksaalista, eikö totta? Yhdistyksen käytännön toimintoja tehokkaasti pyörittämään tarvittavien henkilöiden määrä olisi tällä hetkellä noin 6% jäsenmäärästä (275) eli 15 - 17 henkilöä. Ei tunnu ensiajattelemalla suurelta luvulta, eikä saavuttamattomissa olevalta. Mutta ilman täydellistä asennemuutosta jäsenistön keskuudessa on kyseinen luku kaukana saavuttamattomissa. Nyt on tultu siihen pisteeseen, että yhdistystä pitävät todellisuudessa yllä vain muutamat henkilöt, joille kaikki työt ja vastuu ovat kasaantuneet ja jotka jostain joko "vallanhimosta" tai pikemminkin uhratuvaista luonteen laadusta johtuen ovat ottaneet työt vastaan. Kokonaisuudessaan tämä töiden kasaantuminen ei ole mikään uusi ilmiö, sillä jo vuonna 1970 kirjoitti Esko Tarponen Tiedon Antajan ensimmäisen numeron johdannossa mm. seuraavaa: "... Julkaisun aikaansaaminen on tulosta siitä, että tehtävä on voitu säilyttää sellaisten jäsenten hoidettavaksi, joilla niin yleisen tavan mukaan on jo harteillaan merkittävä osa yhdistyksen kokonaisuustoiminnasta."

Parina viime vuotena on ollut tosiaan kovan ja pitkällisen työn takana (vaatitut useita kymmeniä puhelinsoittoja ja neuvotteluja) saada kokoon edes sääntöjen määräämä määrä hallituksen jäseniä (6). Vapaaehtoisia ei juuri ole ollut vaan kaikki ovat yleensä suostuneet tehtäviinsä vasta pitkällisen taivuttelun jälkeen (muutamaa ilahduttavaa poikkeusta lukuunottamatta). Heidän kantansa on varsin ymmärrettävää yleisen mielipiteen jäsenistön keskuudessa ollessa se, mikä se tällä hetkellä on. He ovat tehneet/tekevät suuren palveluksen TLY:lle säilyttäessään uskonsa TLY:n tärkeyteen suomalaisessa ornitologikentässä. On kuitenkin todettava, että pitkän päälle ei mikään ole yhdistystoiminnassa yhdistykselle niin vahingollista kuin se, että kaikki valta ja tehtävät kasaantuvat vain muutaman harvan henkilön harteille. Tällöin yhdistyksen terve kehitys pysähtyy ja se alkaa väkisin mennä takapakkia. Mikäli tällaiseen tilanteeseen tullaan, on syytä tarkoin harkita yhdistyksen toiminnan jatkamisen mielekkyyttä. Ihannetilanne hallituksen keskuudessa olisi se, että jäsenen keskimääräinen hallituksessaoloaika olisi 2 - 3 vuotta ja vuosittainen vaihtuvuus noin 50%. Tällöin taattaisiin toiminnan tehokas jatkuminen ja kuitenkin vaihtuvuutta jäsenten keskuudessa olisi riittävästi takaamaan uusien ja erilaisten mielipiteiden ja toimintamuotojen esille tuomin ja toiminnan jatkuvan kehittymisen. Yhdistyksen sääntöuudistuksen myötä tapahtunut hallituksen laajeneminen (toteutunee toivottavasti jo ensi vuonna) saattaa olla eräs ratkaisu tämänhetkiseen hallitusongelmaan, sillä hallituksen jäsenten tehtävämäärät henkeä kohti tulevat uudistuksen myötä selvästi vähenemään ja mikäli toimenkuvauksluettelo (ks. R.Pönni & J.Vuorinen: TLY:n toimenkuvaukset, ehdotus) otetaan käyttöön, on tehtävät selvästi rajattu ja jo ennalta jäsenistön tiedossa.

Tuntuu tosiaan ihmeelliseltä, että jäsenistö (edes osa) ei käytä hyväksi sitä järjestöalan koulutusta, mitä esim. yhdistyksen hallituksessa olo tarjoaa. Toiminta yhdistyksen eri tehtävissä antaa paljon hyvää järjestöteknistä peruskoulutusta, tilaisuuden toteuttaa itseään ja punnita kykyjään, esiintymisvarmuutta, paljon uutta tietoa harrastusalastaan, uusia ystäviä, jne... Eli lyhyesti sanottuna: kaikki aktiivisesti toimintaa mukaan, myös nuoret jäsenet!

Seuraavissa kirjoituksissani tulen esittelemään selviä konkreettisia ehdotuksia sekä yhdistyksen taloudellisen että henkisen tilan parantamiseksi, joista siis ensimmäisenä jo tässä numerossa oleva toimenkuvauksluettelo.

TLY:N TOIMENKUVAT, EHDOTUS

RAINO PÖNNI & JUHA VUORINEN

TLY:n hallitukset ovat useana vuotena uhranneet huomattavan paljon aikaa hallitusten jäsenten sekä muiden toimihenkilöiden tehtävä- ja toimialueisiin liittyvien kysymysten pohdintaan. Ei ole oltu selvillä siitä, mitä tehtäviä kuhunkin toimeen kuuluu. Tämä on varmasti osaltaan vaikuttanut myös siihen, että vapaaehtoisia henkilöitä yhdistyksen eri toimiin on ollut vaikea löytää. Jäsenillä ei ole ollut tarpeeksi tietoja eri toimiin sisältyvistä tehtävistä. Yhdistykselle on selvästi kaivattu toimenkuvauksia.

Allekirjoittaneet päättivät 1977 laatia yhdistykselle selvät toimenkuvaukset ja saivat hankkeelle tuolloisen hallituksen kannatuksen. Laadinnan perustana on ollut nykyistä laajempi hallituskoko, joka toteutunee toivottavasti jo ensi vuonna. Tehtäväalueita ei ole rajattu kovin tiukoiksi, vaan on pyritty jättämään toimihenkilöille itselleen mahdollisuus sopia käytännön yksityiskohdista keskenään. Toimenkuvauksnimikkeitä on varsin paljon, peräti 18. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, että jokaiselle nimikkeelle pitäisi olla oma toimihenkilö, vaan monissa tapauksissa on jopa suotavaa, että sama henkilö hoitaa useampia tehtäviä (esim. 05 & 06, 01 & 10 tai vaihtoehtoisesti 06 & 15 ja 02 & 10). Lisäksi RP pitää urheiluvastaavaa tarpeettomana. Mukaan on otettu muutamia uusia toimia, jotka toiminnan nykytilassa on katsottu tarpeellisiksi, ja joitakin vanhoja nimikkeitä on muuteltu.

Yhdistyksen toiminnan tehostamisen kannalta olisi tärkeää saada luettelo, joko ehdotettu tai korjattu, käyttöön jo seuraavan hallituksen yhteydessä.

TLY RY TOIMENKUVAT (EHDOTUS)

01. PUHEENJOHTAJA

Johtaa yhdistyksen toimintaa toimintasuunnitelman pohjalta. Tuntee yhdistyslain ja yhdistyksen säännöt niiden soveltamisen edellyttämällä tarkkuudella. Koordinoi yhdistyksen kaikkia osatoimintoja. Edustaa yhdistystä ulospäin. Kutsuu hallituksen koolle riittävän usein. Johtaa puhetta hallituksen ja yhdistyksen kokouksissa. Valvoo näissä kokouksissa tehtyjen päätösten toteuttamista sekä yhdistyksen varainkäyttöä. Seuraa alan tapahtumia kirjallisuudesta. Laatii toimintasuunnitelmaluonnoksen yhdessä sihteerin kanssa. Osallistuu toimintakertomusehdotuksen ja talousarvioehdotuksen laadintaan. Johtaa avustusanomusten ja vastaavien papereiden laadintaa. Järjestää tärkeimpien asiakirjojen jäljennösten säilytyksen.

02. SIHTEERI

Kirjoittaa pöytäkirjat hallituksen ja yhdistyksen kokouksissa. Kirjoittaa niistä tarvittavat otteet ja jäljennökset. Järjestää hallinnollisten asiapapereiden säilytyksen. Tuntee täysin yhdistyksen sisäisen tiedonkulun ja ohjaa sitä. Avustaa puheenjohtajaa yhteyksien saamiseksi. Hoitaa yhdistyksen kirjeenvaihdosta kaiken sen, mitä ei

ole nimenomaan muille osoitettu. Valvoo, että kokouksissa tehdyt päätökset eivät jää puutteellisiksi yksityiskohtien (päivämäärät, toimeenpanijat yms) osalta. Laatii toimintakertomusehdotuksen yhdessä pj:n kanssa ja osallistuu toimintasuunnitelmaluonnoksen laadintaan. Vastaa siitä, että yhdistyksen asiakirjat tilejä lukuunottamatta toimitetaan asianmukaisessa kunnossa tilintarkastajille.

03. RAHASTONHOITAJA

Huolehtii rahaliikenteen kirjanpidosta. Pitää yhdistyksen jäsenluettelo (on siis selvillä myös uusimmista jäsenistä). Rahastonhoitaja suorittaa yhdistyksen varoista maksuja talousarvion ja hallituksen päätösten asettamissa rajoissa. Rahastonhoitaja seuraa yhdistyksen toimien taloudellisia vaikutuksia ja raportoi havaintonsa hallitukselle. Laatii tilinpäätöksen ja huolehtii sen asianmukaisesta allekirjoittamisesta ja toimittamisesta tilintarkastajille. Laatii talousarvioehdotuksen yhdessä pj:n kanssa. Osallistuu avustusanomusten yms taloutta koskevien papereiden käsittelyyn. Arvioi vakuutusstarpeet ja esittää ne hallitukselle. Vastaa kirjanpitoaineiston lainmukaisesta säilytyksestä.

04. VARAPUHEENJOHTAJA

A. Hoitaa kaikkia pj:n tehtäviä puheenjohtajan ollessa estynyt niitä hoitamasta.
B. Suunnittelee yhdistyksen kokouksien ohjelmat hallituksen avustuksella ja toteuttaa hyväksytyt ideat kiinteässä yhteistyössä pj:n kanssa. Lisäksi varapj. hoitaa mahdollisuuksiensa mukaan PR-toimintaa yhdistyksen ulkopuolella, ensisijaisesti nuorisoon päin.

05. JÄSENTIEDOTEVASTAAVA

Kirjoittaa jäsentiedotteet hallituksen kokouksissa esiin tulleiden asioiden pohjalta. Monistaa ja postittaa ne. Pitää yhdistyksen osoitekortistoa. Hankkii ja toimittaa uusien jäsenten tarvitsemat perustiedot.

06. KUSTANNUSVASTAAVA

Hankkii jäsentiedotteille kustantajat sekä Ukuliin tarvittavan määrän mainoksia peittämään painatus- ja postituskuluja.

07. TALOUS- JA RETKIVASTAAVA

Järjestää (ainakin) toimintasuunnitelman mukaiset retket. Ideoi yhdistyksen talouden kohentamiseen sopivaa liiketointia ja toteuttaa ideat hallituksen hyväksytyinä ne. Ei ole velvollinen osallistumaan pönttömyyntiin eikä kustannusvastaavan töihin. Yrittää löytää sopivia avustusten ja lahjoitusten anomiskohteita.

08. PÖNTTÖMYNTIVASTAAVA/T

Organisoi(vat) pönttömyynnin hallituksen määrittämien tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti.

09. LEHTIASIAMIES

Toimii lehtiasiamiehenä tilittäen välityspalkkiot TLY:lle.

10. TOIMIKUNTA VASTAAVA

Yksi-hallituksen jäsen toimii yhdysmiehenä hallituksen ja toimikuntien puheenjohtajien välillä.

11. LYL-ALUEVASTAAVA

Toimii havaintotoimikunnan puheenjohtajana. Vastaa erilaisien projektien, tutkimusten ym vastaavien havaintojen käsittelystä ja saattamisesta julkaisukuntoon. Toimii yhteistyössä arkistonhoitajan kanssa. Hoitaa yhteydet rariteettikomiteaan ja LYL:oon.

12. URHEILUVASTAAVA

Hoitaa jäsenistön urheilutilaisuuksien järjestelyt.

13. HAVAINTOARKISTONHOITAJA

Järjestää havaintoarkiston säilytyksen, täydentää sitä ja laatii sen perusteella katsauksia. Hoitaa yhdistyksen vaihtojulkaisukirjastoa ja postittaa Ukulin vaihtokappaleet muille yhdistyksille. On havaintotoimikunnan vakin. jäsen.

14. JURMON LINTUASEMAN HOITAJA

On lintuasematoimikunnan pj. Huolehtii Jurmon lintuaseman asianmukaisesta varustelusta sekä järjestää miehitysvuorot mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Mahdollisuuksiensa mukaan valvoo toimintaa asemalla ja huolehtii asemalla vierailijain turvallisuudesta.

15. UKULIN TOIMITTAJA

Toimittaa Ukuliin osoitetut käsikirjoitukset postitusvalmiiksi numeroiksi hallituksen vahvistaman aikataulun mukaan. Postittaa Ukulit pl. kohdassa 13 mainitut kohteet.

16. KAMERATOIMIKUNNAN PJ

Järjestää valokuvausalan opastusta ja toimintaa lintukuvauksesta kiinnostuneille. Kokoaa yhdistyksen eri tarpeisiin tarvittavaa valokuva-aineistoa toimikunnan avulla.

17. PROJEKTITOIMIKUNNAN PJ

Johtaa ja organisoii erilaista projektitoimintaa, esim. pesimälinnuston takseerauksia, lintuvesi- ja suoinventointeja, yhteismuutontarkkailua jne). On havaintotoimikunnan vakinainen jäsen.

18. PETOLINTUTOIMIKUNNAN PJ

Koordinoi rengastus- ja pesäpoikastutkimuksia TLY:n toimialueella sekä pönttöystä yhdessä projektitoimikunnan pj:n kanssa.

TOIMINTAKERTOMUS 1977

1. Hallitus

Turun lintutieteellinen Yhdistys r.y:n (TLY) hallitukseen kuuluivat vuonna 1977:

puheenjohtaja	Antti Karlin	(16/18)
varapuheenjohtaja	Juha Vuorinen	(15/18)
sihteeri	Kirsti Vuorisalo	(17/18)
rahastonhoitaja	Rauli Lumio	(12/18)
jäsen (15.2. asti varajäsen)	Matti Eloranta	(4/18)
-"	Ilmari Pulli	(7/18)
-"	Raino Pönni	(16/18)
-" (21.3. alkaen)	Otso Salmi	(9/18)
-"	Juhani Toukola	(18/18)
-" (15.2. alkaen)	Juha Vilkki	(13/18)

Hallitus piti vuoden aikana 18 päätösvaltaista kokousta, joista pöytäkirjoihin kertyi pykälää 205. Hallituksen jäsenten lisäksi kokouksissa oli läsnä muitakin yhdistyksen jäseniä, useimmin Jurmon asemanhoitaja Kaj Malmsten (9/18), arkistinhoitaja Juhana Piha (7/18) sekä yhdistyksen lehden päätoimittaja Veijo Peltola (3/18).

Hallituksen kokouksissa pääosa ajasta kului juoksevien asioiden hoitoon. Yhdistyksen sääntömuutoshankkeen vaiheet olivat usein käsiteltävinä, samoin Jurmon aseman toimintaohjeiden uudistamiseen liittyvät kysymykset. Yhdistykselle vuoden kuluessa huomattavasti varoja tuottanut pönttöjenmyynti toi hallitukselle monia käytännön järjestelyihin liittyviä seikkoja hoidettavaksi. Huomattavin hallituksen työllistäjä oli vuoden kuluessa Jurmon asematoiminnan turvaaminen. Entisen asemarakennuksen menetyksen käynnistämä prosessi oman maa-alueen vuokraamiseksi saarelta, uuden asemarakennuksen saamiseksi, kunnostamiseksi ja viemiseksi saarelle toi Jurmoon liittyvät kysymykset lähes joka kokouksen ohjelmaan. Yhdistyksen lehden nimen vaihto oli ajankohtainen keväällä: tällöin käynnistetty nimi-ehdotuskilpailu tuotti lehdelle uuden nimen "Ukuli".

Kulunut vuosi oli ensimmäinen yhdistyksen historiassa, jolloin hallitukseen kuului kymmenen jäsentä.

2. Yhdistyksen kokoukset

Yhdistys kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Kokoukset pidettiin Turun yliopistolla. Kokouksien yhteinen osanottajamäärä oli 498 henkeä, joten kokousta seurasi keskimäärin 62 henkeä. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin 21.3., 30.11. ja 15.12.

Kokouksissa kuultiin seuraavanlaiset esitykset:

15.2.	Raimo Uusitalo:	Mustakurkku-uikun pesimäbiologiasta
21.3.	Esko Gustafsson:	Katsaus Atlas-projektiin edistymiseen
25.4.	Kari Lahtela:	Lintuaiheinen tietokilpailu
16.5.	Juhani Paatela:	Lintujen äänien nauhoittamisesta ja äänitteiden käytöstä
22.9.	Sakari Ekko:	Kuvia ja kertoilua Lapin retkiltä
24.10.	Olli Tenovuo:	Vänön lintuasematoiminta

30.11.	Leo Karlson:	Lintujen määrittyskilpailu
-"	Rolf Karlson:	Elokuva Jurmon vanhan asemarakennuksen ajoilta ja toinen uuden matkasta Jurmoon
15.12.	Seppo Säilylä:	Bengtškärin linnuista ja lintujen havainnoinnista

Yhdistyksen kokouksissa hyväksyttiin uusia jäseniä 24, erotetuiksi tuli 52 jäsentä. TLY:n jäsenmäärä vuoden lopussa oli 252.

3. Leirit ja retket

Yhdistyksen kesäpäivät Laitilan Pahojoen lintuasemalla pidettiin 22.7. - 24.7. Ohjelma oli vapaamuotoinen - retkeily lähimaastoihin osoitettiin osanottajia eniten kiinnostavaksi ajanvietteeksi.

TLY:n kevätretki suuntautui Porkkalaan 22.5. Kiinnostus retkeä kohtaan oli ilmeinen, sillä linja-auto täyttyi osanottajista.

TLY:n syysretki kohdistui perinteisesti Kasnäsiin. Retkelle osallistui runsaasti syksyn linnuista ja sienistä kiinnostuneita.

Yhdistyksen jäsenet Antti Karlin ja Juha Vuorinen olivat Turun kaupungin järjestämien linturetkien oppaina keväällä Mietoistenlahdella ja Laitilassa sekä syksyllä Paimionlahdella.

4. Pienryhmätoiminta

Yhdistyksen toimikuntien piirissä oli jäsenillä mahdollisuus toimia eri lintuharrastusaloilla. Yhdistyksessä toimivat vuoden kuluessa havainto-, kamera-, luonnonsuojelu- ja petolintutoimikunta sekä Jurmon asematoimikunta.

Havaintotoimikunta kokoontui keskimäärin kerran kuukaudessa. Toimikunnan tehtävänä on havaintojen kerääminen ja julkaiseminen. Järjestelmää yritettiin kehittää tavoitteena mahdollisimman lukukelpoiset, kiinnostavat, asiapitoiset ja tuoreet katsaukset. Kokeilumielessä pyrittiin järjeistämään mm. eräistä faunistisesti mielenkiintoisista lajeista (esim. satakieli, pikkutikka) tehtyjen havaintojen keruuta keskittymällä vuosittain ns. projektilajeihin. Kokouksissa suoritettiin myös Kari-teettikomitean tarkastettaviksi kuuluvien havaintojen esikäsittely.

Kameratoimikunta kokoontui kevätkaudella neljästi ja syksyllä kahdesti. Kokouksissa katseltiin jäsenten tuomia kuvia sekä keskusteltiin kuvien ja kuvasarjojen somittelusta, ottamisesta ja esittämisestä. Kokoukseen tuoduista kuvista valittiin yleensä kasetillinen esitettäväksi yhdistyksen kokouksessa. Jurmo-albumit lahjaksi saaren vakinaisille asukkaille valmistuivat jouluksi. Toimikunnalle hankittiin metrifiilmien latauslaite yhdistyksen jäsenten käyttöön.

Luonnonsuojelutoimikunta jatkoi yhteistoimintaa VSLY:n kanssa mm. osallistumalla lintuvesi-inventoinnin organisointiin.

Petolintutoimikunnan työskentely vuonna 1977 keskittyi edellisten vuosien tavoin petolintujen rengastukseen yhdistyksen toimialueella. Petolintujen pesimismahdollisuuksia niin ikään pa-

rannettiin toisaalta pöntöttämällä metsiä, toisaalta rakentamalla jossakin määrin pesäalustoja päiväpetolinnuille, mm. kalasääskelle. Pöllöjen osalta tutkimus keskittyi alueen huuhkajakannan seurantaan. Kohtalaisen runsaista myyräkannoista johtuen etenkin helmipöllön osalta vuosi oli sangen antoisa - pesäpoikasrengastuksia tehtiin yli sata.

Päiväpetolinturintamalla jatkettiin valtakunnallisten kalasääski- ja tuulihaukkaprojektien toteuttamista Varsinais-Suomessa. Niin ikään ruskosuohaukka oli tehokkaan tarkkailun alaisena - lajin varsinaissuomalainen pesimäkanta on jo hyvin tiedossa. Kanahaukkarengastus oli myös kuluneen vuoden aikana suhteellisen tuloksekasta, sillä huonosta pesimävuodesta huolimatta rengastettiin toistasataa poikasta. Vuoden erilliskohteena oli Varsinais-Suomen ilmeisesti kasvussa oleva korppikanta, jonka levinneisyyttä kartoitettiin.

Jurmon asematoimikunta kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Toimikuntaa työllistivät oman asemarakennuksen saamisen aiheuttamat käytännön tehtävät, kuten varustehankinnat. Syksyllä toimikunta suunnitteli uudistetut aseman toimintaohjeet, jotka hallitus vahvisti.

5. Tutkimustoiminta

Yhdistyksen jäsenet osallistuiivat vuoden kuluessa useisiin valtakunnallisiin ja alueellisiin lintutieteellisiin tutkimuksiin.

Korppoon Jurmon lintuaseman toiminta oli vilkasta, kunnes TLX sanottiin irti kesän alussa. Lintuasematoiminnan tulevaisuus Jurmossa on kuitenkin väliaikaisen keskeyttymisen jälkeen onnistuttu vuoden jälkipuoliskolla turvaamaan toistaiseksi, ja monivuotinen tavoite, oma asemarakennus, on lahjoitusten ja useiden ulkopuolisten ja yhdistyksen jäsenten vapaaehtoisen avun turvin viimein saatu saarelle, ja lintuasematoiminta on nykyisin mahdollista ympäri vuoden. Hallitukselle ei ole ilmoitettu mistään järjestyshäiriöistä, ja suhteet saarelaisiin ovat olleet erittäin hyvät. Rengastustyö ja maastohavainnointi ovat muodostaneet Jurmossa tehtävän lintujen tutkimuksen pääosan. Vuoden kuluessa on asemalla majoillut n. 80 havainnoitsijaa. Asemanhoitajana toimi 24.10. asti Kaj Malmsten ja loppuvuoden Eira-Maija Rantala. Vuoden lopulla hallitus vahvisti Jurmon asematoimikunnan esityksestä uudet toimintaohjeet, jotka postitettiin jäsenille.

Yhdistyksen sisämaa-asemalla Laitilan Pahojoella kävi 18 havainnoitsijaa, kunnes asemarakennuksen omistaja vaihtui heinäkuun lopulla ja lintuasematoiminta lakkautettiin. Asemanhoitajana toimi Harry Lehto. Laitilan lintuaseman menetys vei monilta jäseniltä ainoan sisämaaretkien tukikohdan, ja täten retkeily tulee pakostakin yhä enenevässä määrin painottumaan rannikkoseuduille.

Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton (LYL) ohjelmaan kuuluvien kevät- ja syysmuuttoyhteenvedojen laatimisesta on vastannut yhdistyksen LYL-aluevastaava Heikki Karhu.

Yhdistyksen lintuhavaintoarkistoa on ansiokkaasti hoitanut ja täydentänyt Juhana Piha. Arkisto käsittää n. 14000 havaintoyksikköä. Eniten on kortteja täytetty merikotkasta (587), harmaapäätikasta (553) ja satakielestä (547).

Vuoden aikana perustettiin lehtiarkisto, jotta yhdistykselle tulevat lehdet olisivat yhdessä paikassa ja lainattavissa. Lehtiarkistoa on hoitanut Juhana Piha. Yhdistykselle tulee 12 eri lehteä Ukulin vaihtojulkaisuin.

Yleiseurooppalaista Atlas-kartoitusta toteutettiin neljättä vuotta. Tämä kartoitus on yhdistyksen tärkein projektitutkimus. Atlaksen pääorganisaattorina Suomessa on Helsingin yliopiston eläinmuseo, ja yhdistyksen Atlas-vastaavana toimi Esko Gustafsson. Toiseksi viimeisenä kartoitusvuotena on rannikko-kaista tyydyttävästi tutkittu, mutta sisämaassa, lähinnä Loimaan seudulla, on vielä tutkimattomia ruutuja.

Valtakunnallisen tuulihaukkaprojektin päättyessä 1977 toimi tuulihaukkavastaavana Seppo Kotiranta. Petolintutoimikunnan kautta on jatkettu päiväpetolintujen ja pöllöjen rengastusta sekä pöllöpöntötystä.

Keväällä ja syksyllä järjestettiin yhdistyksen jäsenten yhteinen muutontarkkailu. Kevään havainnointipäivä oli 24.4., ja syksyn havainnointipäiväksi valittiin 1.10. ja varapäiväksi 2.10.

Yhdistyksen havaintotoimikunta on organisoinut kunkin vuoden-ajan havaintojen keruun ja käsittelyn. Täten on päästy koko vuoden kattavaan ja päällekkäisyyksiä välttävään havaintomateriaalin hyödyntämiseen.

Rariteettikomitean yhdyshenkilönä toimi Olli Tenovuo. Havaintotoimikunnan alkukäsittelyn jälkeen havainnot joko lähetettiin havainnoitsijalle täydennettäväksi tai Rariteettikomitealle. Täten vältettiin havaintojen turha edestakainen lähettely Rariteettikomitean ja havainnoitsijan välillä.

6. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Yhdistyksen sisäinen informaation välitys hoidettiin pääasiassa jäsentiedotteiden avulla, joita lähetettiin vuoden kuluessa kahdeksan kappaletta postitse jäsenille.

Yhdistyksen lehdessä on julkaistu lintutieteellisiä tutkimuksia selvitteleviä artikkeleja, vuodenaikaiskatsauksia ja palkintoa. Lehteä ilmestyi vuoden kuluessa kaksi numeroa, joiden yhteinen sivumäärä on 141. Yhdistyksen lehden nimi vaihtui 16.5. pidetyssä kokouksessa, jossa toimeenpannussa lehden nimen vaalissa eniten kannatusta saanut uusi ehdotus, "Ukuli", voitti vanhan nimen "Tiedon Antaja". Myös lehden päätoimittaja vaihtui: syyskuun loppuun asti päätoimittajan tehtäviä hoiti Veijo Feltola, lokakuun alusta alkaen Raino Pönni.

Paikallisia sanomalehtiä on käytetty pönttöjen torimyyntiin mainostamiseen. Muutamat jäsenet ovat oma-aloitteisesti laatineet informatiivisia artikkeleja, joita on painettu paikallislehdissä.

7. Yhteydet

Yhteistoiminta muiden lintutieteellisten yhdistysten kanssa on hoidettu joko LYL:n kautta tai suoraan. Käytännössä yhteistyö on ollut ornitologisten julkaisujen ja jäsentiedotteiden vaihtoa.

Yhdistyksellä on ollut LYL:n edustajistossa kuusi jäsentä ja hallituksessa yksi. LYL:n julkaiseman lehden, Lintumiehen, päätoimittaja ja toimitussihteeri ovat yhdistyksen jäseniä.

LYL on kuluneen vuoden aikana järjestänyt kaksi lintusymposiota Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen (SLY) ja paikallisyhdistysten kanssa. Nämä symposiot olivat 3.4. pidetty koskeikkosymposio Lahdessa ja pikkulintusymposio Jyväskylässä 12.11. Symposioiden yhteydessä on pidetty myös edustajiston kokoukset. Jyväskylässä edustajiston kokouksessa oli mukana kaksi yhdistyksen edustajaa.

Puheenjohtaja oli keuhkolla Lounais-Suomen kevätsotharjoitukselle luonnonsuojeluohjeita antavan toimikunnan jäsenenä.

VSLY:n kanssa on jatkettu yhteistyötä lähinnä yhdistyksen luonnonsuojelutoimikunnan kautta.

Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa on oltu yhteistyössä lähinnä yhteisiä retkiä järjestettäessä.

8. Talous

Yhdistyksen talouden perustan muodostivat jäsenmaksut, asemamaksut, pönttömyynistä saadut tulot, lehtitilauksien tulot ja vähäiset avustustulot. Taloutta on kohennettu myös yhdistyksen lehtiä ja jäsenmerkkejä myymällä sekä käyttämällä jäsen-tiedotetta mainostukseen.

Menoista suurimman osan lohkaisi Jurmon lintuaseman varustaminen ja kuljetus. Jurmon ja Laitilan lintuasemien vuokrat, jäsentiedotteet ja yhdistyksen lehdet sekä jäsenmaksut LYL:lle ja VSLY:lle olivat muita suurehkoja rahamenoja. Investointiluonteisena menona rasitti taloutta pönttöjen osto seuraavaa myyntikautta varten.

Talous on pysynyt hyvänä Jurmon aiheuttamista menoista huolimatta. Jäsenten säännölliset jäsenmaksut ovat edellytyksenä talouden säilymiselle tasapainossa.

Hallituksen puolesta

Kirsti Vuorisalo
Kirsti Vuorisalo

Arvoisa Ukuli-lehden vastaava toimittaja.

Pyydämme lehdessänne palstatilaa oheiselle vastineelle Ukuli n:o 12:ssa olleelle Jorma Kirjosen kirjoitukselle: Arktisen muuton seuraaminen Virolahdella 14.-27.5.1977.

Toivomme tämän vastineen julkaisemista sanamuotoa muuttamatta.

Mielestämme mainitsemaan laajamittaiseen retkeilyyn yllyttäminen yksityisen omistamalle maalle on vähintään arveluttavaa. Hurrpun niemen pieni pinta-ala sekä useilla kesämökeillä lomaansa viettävät kesäasukkaat huomioon ottaen, ei voida välttää kitkaltä ornitologiien ja paikallisten asukkaiden välillä. Tokihan Suomenlahdelta löytyy muitakin hyviä arktika-staijauspaikkoja. Vetoamme niin yhdistykseen jäseniin, kuin muuhinkin tämän kirjoituksen lukijoihin, että suunnitellessanne pitempiaikaisia retkiä Virolahdelle, ottakaa huomioon em. seikat. Yhteydenotto esim. yhdistyksemme aluevastaavaan voisi olla harkinnan arvoinen asia. Lisäksi haluamme oikaista Kirjosen tekstissä ilmeiseen maininnan Hurrpun niemen omistavan maanviljelijän kuulumisesta jäsenenä Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys r.y.:hyn. Kirjoituksessa esiintynyt maininta ei pidä paikkaansa.

Kouvola 10.3.1978

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys
r.y. Hallitus

Pyydän kunnioittaen lehdessänne julkaistavaksi oheisen vastineen Ukuli n:o 12:ssa olleelle Jorma Kirjosen kirjoitukselle: Arktisen muuton seuraaminen Virolahdella 14.-27.1977.

Viime vuosina lintumiesten taholta huomattavasti lisääntynyt retkeily Virolahden Hurrpussa on saanut mittasuhteet, joiden puitteissa ei voida välttää eräiltä haitoilta. Niemessä kesämökkejä omistavat henkilöt ovat esittäneet huolestumisensa lomaurahan rikkoutumisesta alueella. Rungas retkeily aiheuttaa työtä myös Hurrpun rajavartioston henkilökunnalle.

Seuraavassa esitän eräitä näkökantoja asiasta: Hurrpun niemi on valtakunnan rajan välittömässä läheisyydessä ja kokonaan yksityisten henkilöiden omistuksessa. Lintumiehet ovat säännöllisesti käyttäneet mökkien pihvoja mm. autojensa pysäköintipaikkoina. Retkeilijöiden jälkeensä jättämät roskat ja muut jätteet ovat ihmetyttäneet paikallisia asukkaita, luulisi juuri lintumiesten noudattavan erityistä siisteyttä luonnossa. Pitempiaikainen leiriytyminen ja nuotioiden rakenteleminen yksityisten mailla asuinrakennusten läheisyydessä on käsittäkseni myös luvanvaraista toimintaa.

Hurrpussa on toki retkeillyt myös lintumiehiä jotka ovat osanneet hoitaa asiansa ja toimintansa esimerkiksi tavalla, mutta alueen väestölle on kuitenkin muodostunut käsitys Lintumienistä tapahtuneiden väärinkäytösten ja laiminlyöntien perusteella. Kirjoituksessaan kirjoneen toivoo yhä useampien turkulaisten lintuharrastajien suuntaavan kulkunsa Virolahdelle. Mielestäni hän on ajatellut asiaa vain ornitologiien näkökulmasta. Me täällä Hurrpussa ajattelemme pelonsekaisin tuntein mitä kaikkea tällaisesta massaretkeilystä voisi näinkin pienellä alueella seurata. Edellä esitettyjen asioiden perusteella ehdotan ornitologeja otsimään lintujen muuton seuraamiselle sopivampia paikkoja kuin Hurrpun niemi Virolahdella, näitähan toki löytyynee muitakin itäisellä Suomenlahdella.

Virolahti 01.03.1978 mv Alpo Koskinen Virolahti, Hurrpu

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys r.y.:n hallitukselle

En löydä Kirjosen artikkelista mainintaa "laajamittaisesta retkeilystä" ja olen kauhian hämmästynyt vastineistanne.

Turku 10.04.1978 Raino Pönni, vastaava

Maanviljelijä Alpo Koskiselle
(ihmettelen tosin, mitä kautta Koskinen tämän Ukulin numeron luettavakseen saisi, samoin mistä lie saanut Ukulin n:o 12.)

Tietääkseni viimeisten 10 vuoden aikana on kaksi yhdistyksemme jäsentä käynyt Virolahdella seuraamassa arktista muuttoa. Mielestäni on hyvinkin ymmärrettävää, jos joku toivoo useampienkin turkulaisten tutustuvan Virolahden kuuluun lintupitäjään. Itsekin saattaisin siellä käväistä, mutta vaikka puoli sukua on naapuripitäjästä (nykyisin SNTL:n aluetta) kotoisin, tuollainen matka on mahdollisuuksieni ulkopuolella. Mitenkä sitten on niiden turkulaisten laita, joilla ei ole muuta syytä matkaan kuin linnut? (Noilla mainituilla 2:lla turkulaisella kummallakin on ollut muitakin intressejä itään kuin pelkät linnut). Vain muutamat siis pystyvät matkan järjestämään. Juuri siksi tuo retkikertomuskin julkaistiin, siis koska niin harvoilla on tilaisuus tuohon paikkaan tutustua.

Kirjosen artikkeli saattaa kyllä nostaa turkulaismääriä Virolahdella, mutta esim. tuskin edes 10-kertaisiksi. Ja nykyiseen verrattuna saataisiin tuolloinkin peräti 2 turkulaista vuosittain keskimäärin Hurppuun. Pirunmoista massaretkeilyä!

Runsaasta retkeilystä syntyy eräitä haittoja, joista turkulaisille joka kevät muistutetaan. Siksi niiden esilletuonti on tarpeellista vain, jos nimenomaan turkulaiset ovat laiminlyönteihin syllistyneet. Tietääkseni näin ei ole tapahtunut. Joten on hieman epäkorrektia rangaista turkulaisia esim. siitä, että kymenlaaksolaiset eivät osaa käyttäytyä ihmisiksi.(?)

Jos Kirjosen artikkeli lisää retkeilyä Virolahdella, niin se ei kyllä johdu kenenkään toiveista jossain kirjoituksessa, vaan ennenkaikkea havainnoista. Tämä tieto antaa teille hyvän keinon vähentää retkeilyä alueellanne (Ukuliin kirjoittamallaan ilmeisesti onnistutte eliminoimaan enintään 2/vuosi):

1. Kirjoitatte vastineet Lintumieheen (tai Ornis Fennicaan) aina julkaistaessa tietoja huippumuutosta Virolahdella.
2. Vastineet Kymenlaakson LY:lle aina tämän lähettäessä julkaisunsa vaihtokappaleet lintutieteellisille yhdistyksille ympäri Suomea.
3. Lakkautatte lomamökkitoiminnan Hurpun lähellä ainakin toukokuun ajaksi (oletan että nuo lomamökit ovat maillamme).
4. Pyydätte Kymenlaakson LY:tä luetteloimaan noiden "muiden hyvien arktikastaijauspaikkojen" nimiä. Tietysti turkulaiset voivat itsekin Kirjosen mallin mukaan jatkaa partiotoimintaa itärajalta länteen hyvien paikkojen löytämiseksi, mutta silloin partiot saattavat törmätä johonkin, joka sopii stajaukseen vielä huonommin kuin Virolahti ja sitten tarvitaan taas vastineita. En kuitenkaan takaa, että noilla luetteloituilla paikoilla (tai Virolahdella) retkeilee koskaan ainuttakaan yhdistyksemme jäsentä.

Turku 10.04.1978 Raino Pönni, vastaava

ÄÄNIHAVAINNOT SAMMAKOISTA TALTEEN

Kosteikot ovat ornitologien perinteisiä retkeilykohteita. Keuhalla niissä kutevat lukuisat sammakot, jotka ilmoittavat olemassaolostaan äänтелеillä. Äänen perusteella lajit voidaan tuntea. Avuksi seuraava määrityskaava:

- ääni kehreävä kurnutus (hrrrh, hrrrh, ...)
sammakko (*Rana temporaria*)
- ääni pulputtava (bulb, bulb, ...), samankaltainen ääni syntyy kun ilma kuplilee ulos tyhjästä pullosta, joka upotetaan veteen.
viitasammakko (*Rana arvalis*)
- ääni sarja erillisiä, sointuvia näppäilyjä, 5-6 peräkkäin (horp ... horp ...)
rupikonna (*Bufo bufo*)
- ääni aluksi hiljaisempi, käkättävä ke-ke-ke ..., jota seuraa erittäin voimakas koa-koa-koa ...
mölysammakko (*Rana ridibunda*)

Helsingin yliopiston eläinmuseo on vuodesta 1974 lähtien suorittanut sammakkoeläinten ja matelijoiden Atlas-kartoitusta. Tiedot sammakkojen levinneisyydestä ovat vielä puutteellisia. Toivoisin, että äänihavainnot sammakoista, mahdolliset entiset sekä kuluvan vuoden, lähetettäisiin allekirjoittaneelle. Havainnoista tulisi ilmetä aika, paikka ja arvio ääntelijöiden lukumäärästä. Vastajalle lähetän yhteenvedon kartoituksesta vuosilta 1974-77.

Juhani Terhivuo
Helsingin yliopiston eläinmuseo
yleinen osasto
P.Rautatiek. 13, 00100 HKI 10

